LETO XXI. ŠT. 9 (973) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. MARCA 2016

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

20 let NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

"Naše izročilo je živo!"

foto dpd

Dan slovenske kulture v Kanalski dolini (str. 16)

SD SONČNICA Predavanja 2016

Krepimo telo!

foto dpd

V duhu modrega latinskega pregovora *mens sana in corpore sano - zdrav duh v zdravem telesu* so se v četrtek, 25. februarja, začela vsakoletna predavanja, ki jih navadno v postnem času prireja Skupnost družin Sončnica v Domu Franca Močnika ob cerkvi sv. Ivana v Gorici, v kateri domuje Slovensko pastoralno središče.

/ str. 6

IK

POGOVOR Glavni urednik 'nove' Mladike Marij Maver

Za Mladiko je bilo potrebno dvoje: ljubezen in zvestoba

V petek, 26. februarja, so v prostorih Tržaškega knjižnega središča predstavili revijo Mladika v novi grafični podobi. K intervjuju smo povabili glavnega urednika publikacije, Marija Maverja, da bi nam poglobljeno spregovoril o reviji in grafičnih novostih, predvsem pa o njenem poslanstvu v našem zamejskem prostoru, v matični domovini in zdomstvu.

/ stran 11

IG

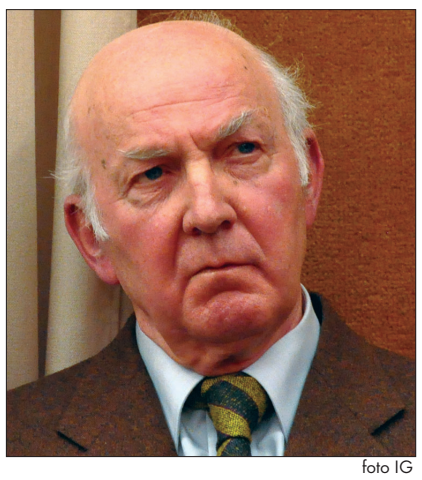

foto IG

7. Nagrada Nadja Maganja

Dobitnici sta Anna Rossi Illy in Duja Kaučič Cramer

Štiri leta po smrti kulturne delavke Nadje Maganja Jevnikar (letos beležimo deseto obletnico) so se njena družina, Skupnost sv. Egidija iz naše dežele, DSI in Slovenska zamejska skavtska organizacija odločili, da bodo z nagrado, ki bo po njej poimenovana, nagradili osebnosti ženskega spola, ki so s svojim delom in vsestranskim prizadevanjem odražali etične vrednote, katerim je bila Nadja globoko predana. "To so bile vrednote vsestranskega raziskovanja in kulture, demokracije, krščanskega etosa, ekumenizma in medverskega dialoga ter človekoljubnosti", je dejal Sergij Pahor na sedežu Društva slovenskih izobražencev na tiskovnem srečanju, na katerem so razkrili imeni letošnjih nagrajenk. To sta **Anna Rossi Illy** in **Duja Kaučič Cramer**.

Nadja Maganja

/ str. 3

IG

Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

www.parrucchelanza.com
Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

Gorica - Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078

Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

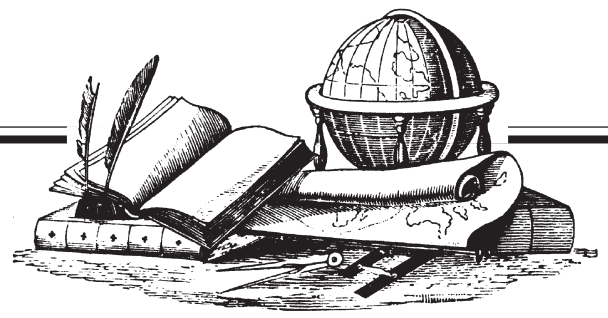

Naši domovi, bogastvo ali breme? (12)

Skavtski sedež v Gorici in na Tržaškem

Slovensko skavtsko gibanje je predstavljalo od same ustanovitve najbolj številno mladinsko vzgojno organizacijo v sklopu civilne družbe slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. Samoumevno je, da taka organizacija ne more dobro delovati, če ne razpolaga s primernimi prostori. Res je sicer, da je skavtsko gibanje tesno povezano z življenjem v naravi, vendar predvsem vodenje in upravljanje tega nenadomestljivega mladinskega gibanja zahtevata razpoložljivost večjih ali manjših prostorov za sestanke in srečanja, še posebno pa za skladiščenje šotorov, pagod, razne opreme itd. ter za arhiv pisarniškega materiala, pesmaric in publikacij.

Na Goriškem je bil glavni sedež slovenskih skavtov od vsega začetka (l. 1969) v Katoliškem domu v Gorici, po vaseh pa je delovanje potekalo v župniščih. Pred začetkom obnovitvenih del Katoliškega doma oziroma sedanjega Kulturnega centra Lojze Bratuž, se je postavilo vprašanje skavtskega sedeža. Bila je to priložnost, da se na mestu propadajoče štale, ki je stala v bližini doma, zgradi nova stavba za potrebe goriškega dela SZSO. Izvajanje gradbenih del si je takrat prevzel Mauro Leban, finančna sredstva pa so si goriški skavti zagotovili z lastnimi sredstvi in nabirko prostovoljnih prispevkov, na pomoč so še priskočili msgr. Franc Močnik, msgr. Kazimir Humar, Katoliško tiskovno društvo in Svet slovenskih organizacij. Slovesno odprtje je bilo 12. septembra 1992. Od takrat je ta stavba postala zelo pomembno mladinsko središče, v katerem so tedensko sestanki vseh treh starostnih vej in skupnosti voditeljev.

Sedež goriškega dela SZSO je v lasti Katoliškega tiskovnega društva, ki je stavbo dalo v uporabo, kar pomeni, da so si skavti prevzeli vse stroške upravljanja stavbe.

Na Tržaškem, kjer je slovenska skavtska organizacija začela delovati v 50. letih, ni bilo pravega glavnega sedeža, dokler se nista združili moški in ženski del. Potem pa so slovenski skavti dobili uradne prostore v prenovljenem Marijinem domu na ul. Risorta 3 v Trstu, kjer so se že prej zbirale slovenske skavtinje. V teh prostorih so tudi pripravljali skavtsko glasilo Jambor, ki je bilo do pred nekaj leti skupno za celotno SZSO.

Foto dpd

Skavtski sestanki potekajo v Marijinem domu tudi danes. Skavti imajo tam na razpolago kletne prostore, kjer potekajo v glavnem sestanki klana, skupnosti voditeljev, deželnega vodstva SZSO ter priložnostne prireditve. Ostali prostori pa so namenjeni pevskim zborom in gledališkim predstavam.

Marijin dom na ul. Risorta v Trstu je tudi zaradi prisotnosti slovenske zamejske skavtske organizacije, tako kot na Goriškem, pomembno vsestransko središče. V zadnjih letih pa se vse bolj pojavlja vprašanje lastništva in prihodnosti tega zgodovinskega doma Slovencev, ki živijo v mestu Trst.

Julijan Čavdek

Kulturne zveze o deželnem financiranju

Skupna izjava za medije

V petek, 19. februarja 2016, so se na sedežu SSO v Trstu srečale Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Zveza slovenskih kulturnih društev in Slovenska prosveta. Prisotni so bili Miloš Čotar, podpredsednik ZSKP, Ivan Peterlin, predsednik in Ksenja Slavec tajnica ZSŠDI, Martin Lissiach, koordinator dejavnosti ZSKD, in Mirna Viola, odgovorna pri poteku dejavnosti v zvezi s financiranjem članic pri ZSKD, Alenka Giugovaz, tajnica pri SP, in Albert Devetak, ki mu je SSO poveril nalogo, da spremlja celotno problematiko novega načina financiranja ustanov manjšine s strani Dežele. Sam postopek, ki je pripeljal do srečanja, pa je bil naslednji:

- Najprej je Zveza slovenskih kulturnih društev predlagala, da naj bi vse štiri omenjene zveze poslale odborniku Torrentiju skupno pismo, v katerem bi ga opozorile na finančno izpostavljenost, ki ji bodo podvržene pri izvajanju novega pravilnika o financiranju slovenskih organizacij, in ga prosile, da predlaga ustrezne rešitve; ostale tri zveze so se strinjale in pri ZSKD so pripravili osnutek tega pisma.
- Nato so pri ZSŠDI ta osnutek dopolnili.
- Zaradi kompleksnosti celotne tematike, saj se določila pravilnika prepletajo z drugimi deželnimi in državnimi zakoni, pa je odgovorni pri SSO-ju za problematike novega načina financiranja ustanov manjšine, ki spremlja tudi uvajanje novih deželnih določil pri ZSKP, predlagal, naj bi se vse štiri zveze najprej sestale, dobro pregledale celoten sklop vprašanj v zvezi s to zadevo in se domenile še za konkretne predloge, ki bi jih nato predstavili pristojnemu odborniku. Zveze so se strinjale in tako je do sestanka tudi prišlo.

Tema srečanja je bila finančna izpostavljenost zvez, ki morajo, po novem deželnem zakonu in pravilniku, poskrbeti za tisto finančno kritje delovanja svojih članic, za katerega je pred reformo skrbela neposredno Dežela FJK. Obenem nov pravilnik tudi spreminja postopke za dodelitev prispevkov, ki jih Furlanija Julijska krajina namenja zvezam za njihovo delovanje. Težava je v tem, da bodo morale naštete zveze vnaprej vložiti nezanemarljive vsote denarja brez točnega zagotovila, kdaj jim bodo nato ta sredstva nakazana na bančni račun. To pomeni, da si bodo morale likvidnost izposojati na bankah, dajati za to ustrezna jamstva in seveda plačevati pasivne obresti.

Na začetku srečanja je Albert Devetak izpostavil, člen za členom, tiste točke deželnega pravilnika, ki pripeljejo do navedenih težav. Nato so še ostali udeleženci pojasnili svoja stališča. Podpresednik ZSKP Miloš Čotar je povabil prisotne, naj predlagajo možne rešitve. Sledila je daljša razprava, na koncu katere so soglasno sklenili, da bodo pisali deželnemu odborniku Torrentiju, mu nakazali vzroke finančne izpostavljenosti in posledičnih težav, v katerih se bodo znašle zveze pri udejanjanju novih postopkov, in mu predlagali nekatere spremembe pravilnika, ki bi, če bi bile sprejete, zmanjšale finančno izpostavljenost štirih zvez.

Prejeli smo

Butalci in butalski politiki

Evropski politiki so evropskim Butalcem uprizorili zares grozljiv "Reality show" z zlorabo nesrečnih beguncev, ki so obtičali na grško makedonski meji. Čemu vse to, ko pa so humane rešitve tako zelo preproste?

Samo nekaj transportnih letal zadostuje za letalski zračni most med Atenami in nemškimi mesti in tudi z letališči v nesramno bogatih arabskih naftnih državah.

Kako naj sploh zaupamo evropskim politikom, če niso sposobni vzpostaviti otroško lahkega letalskega mosta v primerjavi s tistim leta 1948 v Berlinu, ko so na letališču Tempelhof vsako minuto pristajala letala, in to tudi ob najslabših vremenskih pogojih. Operacija je trajala dobro leto dni.

Več kot očitno je, da si evropski politiki želijo, da bi se skregali in da bi nam nato z dopolnjevanjem zakonodaje odvzeli osnovne človekove pravice z izgovorom, da je to pač potrebno za našo varnost.

Kdaj bomo vsem tem zlobnim evropskim politikom pokazali rdeči karton?

Boris Nemec,
boris.nemec@siol.net

Povejmo na glas

Begunci oživili slovensko nepomirjenost

Zadnje čase je prišlo v Sloveniji kar do nekaj protestnih shodov proti namestitvi pribežnikov in vse to je vrglo luč na nemalo težav pri obvladovanju tega izredno množičnega vala, ki se je zgrnil na Evropo. Pojav tega preseljevanja je ogromnih razsežnosti in ni bilo težko slutiti, da bo povzročil komaj rešljive ali sploh nerešljive probleme. Zato je bilo lahko predvidevati, da se bodo v odnosu do brezštevilnih beguncev sprožila odklonilna stališča, strah, ostre besede in želje po zavračanju nepovabljenih tujcev. Ograje in zidovi so zrasli kot gobe po dežju in v nasprotju z večino državnih vodstev sta se na lokalni ravni močno okrepili neprijaznost in nepripravljenost sprejeti medse brezdomce z Bližnjega vzhoda. V Nemčiji in še kje drugje je prišlo celo do zažigov poslopij, v katerih naj bi bili pribežniki nastanjeni. Odpori v Sloveniji na srečo niso šli tako daleč, odprli pa so drugo možnost, ki se ji velja v velikem loku izogniti in se je pravi politizacija problema. Begunci so seveda povsod na prvem mestu dnevnega reda politike, kar je razumljivo in ne vzbuja nikakršne skrbi. Drugače je v Sloveniji, ki je še vedno notranje razklana v dve nepomirjeni polovici. Zaradi tega dejstva o beguncih ni skupnega političnega dogovora, ni prišlo do strnitve sil, velike koalicije ali vlade narodne enotnosti, do česar bi zaradi hude problematike vsekakor moralo priti. Sedanja vladajoča koalicija hoče rešiti vse sama, opozicija pa posledično vztraja pri svojem. Vsi so opazili, da vlada zamuja pri obveščanju javnosti in predvsem pri pripravi ljudi na novo nastalo stanje, ki se mu pravi večja ali manjša prisotnost tistih, ki so prispeli od daleč. Državljani so prepovršno seznanjeni z mednarodnimi dogovori o nujni humanosti do tujcev v stiski, humanosti, brez katere kot razviti svet izgubimo vsakršno verodostojnost. Mediji večkrat raje podpihujejo strah, kot da bi navajali primere uspešnega integriranja, in že smo pri protestnih shodih, ki jih je vse več. Tu pa stopi na dan slovenska notranja razklanost, ki si za prvo nalogo postavlja škodovati nasprotni strani - kar je splošno veljavna in stalna smer - ne zanima pa je skupno dobro Slovenije oziroma njenih državljanov. Razklanost pač na skupno dobro ne misli in tako prešibka vlada ne pripusti nikogar k sebi, za opozicijo pa postanejo protesti ljudi sredstvo za boj proti tistim, ki državo sedaj vodijo. Tako radikalna razklanost in nepomirjenost begunski problem spremenita v prizorišče političnega boja, v katerega se vključijo vse bolj prestrašeni domačini s protesti in vse manj človekoljubno držo. Vse to pa je nevarno in eksplozivno. Politika bi se morala poenotiti, in to takoj, in pri tem so ji dolžni pomagati pomiritveni glasovi, ki pa jih je začuda malo. Kako je to mogoče? Mar nas pomiritev kot pogoj za resnično skupnost vseh Slovencev še vedno tako malo zanima? Kljub bridkim zgodovinskim izkušnjam?

Janez Povše

FJK - Slovenija

Geopark Krasa prvi korak do Unesca

Delovna skupina za prevoze, energijo, okolje in okoljsko načrtovanje Skupnega odbora Furlanija Julijska krajina – Slovenija je po nedavnem zasedanju v Trstu sprejela nekaj okvirnih dogovorov, med katerimi je tudi namera, da bi ustanovili čezmejni biopark Krasa. "To bi bil prvi korak, s katerim bi potem pripravili kandidaturo Krasa za vključitev na seznam Unescove dediščine", je povedala deželna odbornica za okolje in energijo Sara Vito, ki je vodila deželno predstavništvo. Na čelu slovenske delegacije pa je bil državni sekretar na ministrstvu za infrastrukture Klemen Potišek. Ta je med srečanjem ugotovil, da Furlanija Julijska krajina in Slovenija o marsičem razmišljata podobno, kar je tudi logično, glede na to, da gre za sosedi, ki imata skupne cilje in izzive in sta del Evropske unije. Na zasedanju sta delegaciji izluščili več

področij, na katerih bosta Furlanija Julijska krajina in Republika Slovenija gradili skupne projekte. Med te sodijo tudi skupni izobraževalni seminarji med Agencijo za okolje Republike Slovenije in deželno agencijo ARPA. Govor je bil tudi o prevozih in infrastrukturah. Odbornica Vito je ponovila, da deželni odbor nasprotuje plinskemu terminalu pri Žavljah. Slovenska stran pa je zagotovila, da je tudi v njenem interesu izboljšanje železniških povezav med Italijo in Slovenijo.

ARC/PV

POGOVOR Predsednica ZSKP Franca Padovan in predsednik združenja Blankin Giorgio Banchig

Za kulturne zveze je čas reorganizacije v deželno nadzvezo

Pred kakšnim tednom je Zveza slovenske katoliške prosvete s tiskovnim sporočilom in pismom sporočila deželnemu odborniku Torrentiju novico o spremembi statuta in o sprejemu novih članic, med katerimi sta tudi združenji Blankin in Don Mario Černet, ki delujeta v videmski pokrajini. Gre za pomembno odločitev, ki je bila sprejeta v luči novega deželnega pravilnika za sofinanciranje društev in organizacij, ki spadajo v skupino t. i. majhnih društev. Predsednica ZSKP Franca Padovan in predsednik združenja Blankin Giorgio Banchig sta nam pojasnila, kako je potekal postopek.

Zakaj je do tega prišlo in kako ocenjujeta to pomembno novost?

Franca Padovan: *Do tega je prišlo, ker nas je Dežela FJK nekako v to prisilila, ko je spremenila deželni pravilnik, na podlagi katerega se iz deželnega zakona 26/2007 sofinancirajo organizacije in društva slovenske narodne skupnosti v FJK. Nov pravilnik določa, da se t. i. majhna društva sofinancirajo preko zvez, ki imajo status primarnih organizacij in ne več neposredno s strani Dežele FJK. Gre za ZSKD, ki spada v sklop SKGZ, za Slovensko prosveto in Zvezo slovenske katoliške prosvete, ki spadata v SSO, in Združenje slovenskih športnih društev, ki je skupna organizacija. Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete delujeta na ravni tržaške in goriške pokrajine, za videmsko pa take zveze, s statusom primarne organizacije, ni bilo. Tako je nastala hipotetična nevarnost, da bi se pojavil problem za naša društva v videmski pokrajini, ki so nas zaprosila za pomoč.*

To novost ocenjujem z mešanimi občutki. Žal mi je, da smo se morali reorganizirati nekako pod prisilo in da to ni prišlo iz baze. Vsekakor drugih alternativnih poti v tem trenutku ni in je to potrebno vzeti kot priložnost, da iz tega pridobimo čim več koristi. Navsezadnje smo kot ZSKP pridobili bistveno več finančnih sredstev, ki jih moramo čim bolj učinkovito uporabiti v prid slovenskemu kulturnemu in prosvetnemu udejstvovanju.

Giorgio Banchig: *Prav lepa in spodbudna novost bi bila, če bi združenju Blankin priznali status primarnih organizacij oziroma kot zvezo številnih društev, ki delujejo na slovenskem območju videmske pokrajine. Kot primarna ustanova bi dosegla tudi drugačen pristop k denarnim sredstvom, ki jih Dežela FJK namenja slovenskim ustanovam. Zdaj je edina primarna ustanova v videmski pokrajini špetrski Inštitut za slovensko kulturo in tudi ta ima denarne težave. Z novim sistemom financiranja, ki ga je odobrila Dežela FJK, ni več neposrednega financiranja majhnih društev; za to so zdaj odgovorne zveze. Vprašujem se, kako si bo združenje Blankin organiziralo avtonomno delovanje v novih razmerah. Odvisno bo od "dobre volje" goriških in tržaških zvez SSO.*

Foto dpd

Foto dpd

Za to spremembo je bilo potrebno prilagoditi statut ZSKP in razširiti delovanje na celotno deželno območje, v katerem živijo Slovenci. Kako so to sprejele goriške članice?

Franca Padovan: *Na začetku je bilo kar nekaj pomislekov. Sam statut ZSKP je izrecno določal, da mora delovanje ZSKP in njenih članic potekati le na ravni goriške pokrajine. Na koncu pa smo prišli do prave in skupne rešitve. Najprej smo v ZSKP sprejeli še nekatera majhna društva, ki delujejo na Goriškem, nato pa smo začeli razpravo glede videmske in tudi pri tem dobili enotno stališče. Naslednji korak je bil sklic izrednega občnega zbora in sprememba statuta, tako da smo razširili delovanje na celotno deželo. Cel mesec december je bil glede tega zelo intenziven in deloven, da smo to izpeljali. Naših videmskih rojakov res nismo mogli pustiti samih. Mislim, da je prav, da velja tako v sklopu ZSKP kot SSO-ja medsebojna solidarnost in pomoč.*

Giorgio Banchig: *Goriška ZSKP je pokazala dejansko svojo odprtost, da nas sprejme kot svoj članico. Zaradi tega je celo spremenila svoj statut. Do tega, žal, ni prišlo s tržaško zvezo, ker tam je težko sprejemljiv koncept neke nadzveze, ki bi skrbela v skupni viziji za slovensko katoliško komponento v Italiji.*

Za naši združenji Blankin in Černet pomeni začetek sodelovanja z goriškimi slovenskimi organizacijami, kar je pozitivno in spodbudno. S soočenjem s skupnimi problemi in z združevanjem moči se da marsikaj napraviti in pri tem dosegati učinkovitejše rezultate. Kot rečeno, deželna uprava skuša na neki način poenostaviti organizirano dejavnost slovenske manjšine, pri tem pa je nevarnost, da se ne upoštevajo specifičnosti posameznih društev in območij. Združenje Blankin je namreč zveza več združenj in društev, ki so prisotne na vsem območju videmske pokrajine, kjer živijo Slovenci, se pravi v Kanalski dolini, Reziji, Terskih in Nadiških dolinah. V dvajsetletnem delovanju smo pri združenju Blankin uresničili veliko kulturnih iniciativ na visoki znanstveni in kulturni ravni. Žal, na deželi in v slovenskih deželnih medijih jih niso dovolj upoštevali, tako da je združenje ostalo v kategoriji 'manjše' društvo. Verjetno pa nismo znali dovolj dobro 'prodajati' naših izdelkov ...

Slovenska društva na Goriškem in Videmskem so že sodelovala, ko je bilo uradno odprtje novega sedeža Združenja Don Mario Černet v Ovčji vasi. Imate že kakšne nove skupne projekte?

Franca Padovan: *Res je. ZSKP je sodelovala pri odprtju v lanskem oktobru. Na tej poti bomo tudi nadaljevali, da utrdimo čim tesnejše sodelovanje. Že 26. februarja je bil nov dogodek, in sicer Prešernova proslava na Trbižu, na kateri so sodelovali ZSKP, OPZ Emil Komel in SCGV Emil Komel s komorno-instrumentalno skupino gojencev. Združenje Černet in SKS Planika pa sta poskrbela za celoten program.*

Giorgio Banchig: *Kot prvi korak na poti sodelovanja z goriškimi slovenskimi organizacijami bomo dali naš prispevek k uresničevanju projektov, ki smo jih predstavili na Deželi. Gre za zanimive projekte, ki vnašajo novosti in inovativnost v delovanje slovenskih organizacij. Točne načrte še pripravljamo in bodo vsekakor stvar dogovora s članicami na Videmskem, ki delujejo na tem območju in poznajo njegovo stanje in potrebe.*

Kako gledate na dejstvo, da pri tem ni sodelovala Slovenska prosveta iz Trsta?

Franca Padovan: *Žal mi je, da so se tako odločili. Nekaj takega smo sicer že načrtovali leta 1995 in zato je bil že pripravljen statut za Deželno združenje slovenskih kulturnih društev.*

Tudi pri ZSKP smo bili glede novega deželnega pravilnika v težavah, a to smo naredili in smo prepričani, da je tako prav. V sklopu SSO smo Slovensko prosveto večkrat vabili, naj tudi ona sodeluje, da tako ustanovimo deželno nadzvezo. Žal, povabila niso sprejeli. Upamo, da bosta novi upravni odbor in novi predsednik vzela to ponovno v pretres in da se spet usedemo vsi skupaj za mizo ter začnemo resno pripravljati projekt deželne nadzveze.

Giorgio Banchig: *Za Benečane je Trst daleč, mislim geografsko in metaforično, in to velja tudi obratno za tržaške Slovence. To smo večkrat opazili, še zlasti v zadnjih letih, ko naše publikacije in druge aktivnosti niso imele na Tržaškem skoraj nobenega odmeva. Upamo, da se bosta v prihodnje pri Slovenski prosveti utrdili želja in volja po večjem sodelovanju ter združevanju moči. To bo koristilo učinkovitosti in večji vidljivosti našega skupnega delovanja.*

Treba je velikega napora in drugačnega odnosa med tamkajšnjimi Slovenci, ki, če želijo ohraniti in gojiti slovensko identiteto, imajo na razpolago vse pogoje in možnosti – in našimi, med katerimi zavednost slovenske identitete ostaja vsakdanji skupen in oseben izziv. Pomislimo le na območje obmejnega pasu na Videmskem, kjer živimo Slovenci. Nediške doline pokrivajo 170 kv. km in imajo 155 vasic, Tipana, Brdo in Rezija 238 kv. km, za skupnih 408 kvadratnih kilometrov, da ne govorimo o Kanalski dolini in o ostalih jezikovno mešanih občinah, kjer v goratih vaseh živijo Slovenci, medtem ko ozemlje cele Tržaške pokrajine pokriva nekaj več kot polovico (213kv. km.). Naš trud in napor, da bi združevali in podpirali naše Slovence, nista primerljiva s tistima, ki ju vlagajo na Tržaškem in Goriškem. In tudi zaradi tega je deželna kulturna nadzveza toliko bolj potrebna.

Julijan Čavdek

S 1. strani

Dobitnici sta ...

Ob predsedniku DSI so sedele še Maja Lapornik, predsednica odbora, ki združuje vse štiri akterje nagrade, ter Federica Marchi in Franca Avolio kot zastopnici tržaške Skupnosti sv. Egidija. Gre za delovno skupino, ki – kot je ugotavljala Lapornikova – združuje slovensko in italijansko dušo, "kot bi si sama Nadja želela". Marchijeva je poudarila zlasti delo nagrajenk na **dobrodelnem in kulturnem področju**, v letošnji nagradi pa se zrcali tudi ekumenski domet, saj je Anna Rossi Illy pripadnica evangeličansko valdeške skupnosti: letos je namreč prvič, da nagrado prejme predstavnica ženskega spola, ki ni katoliške veroizpovedi.

Franca Avolio, ki je v Skupnosti sv. Egidija zadolžena zlasti na področju integracije pribežnikov, ter Federica Marchi sta poudarili tudi dejstvo, da ima nagrada iz leta v leto večjo težo, tudi glede na dejstvo, da posledice hude ekonomske krize še niso prenehale: če k temu prištejemo še migrantsko krizo, je videti, da so vrline, katerim je bila zapisana Nadja Maganja še bolj potrebne kot kdajkoli prej.

Podelitev nagrade bo na rednem večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 7. marca.

Anna Rossi Illy

Anna Illy se je rodila v Trstu leta 1931 in je tu tudi dokončala študij na trgovski akademiji. Poročila se je z Ernestom Illyjem (preminil je leta 2008) in ima štiri otroke: Francesca, Riccarda, Anno in Andreo, ki so vsi aktivni pri upravljanju družinskih podjetij. Leta 1963 je postala članica upravnega sveta podjetja Illycaffe'. Od leta 1973 je začela sodelovati pri neposrednem upravljanju manjših družinskih podjetij. Kmalu nato je postala podpredsednica podjetja Illycaffe'. Vse do sredine 90. let prejšnjega stoletja je bila odgovorna za gospodarsko dejavnost v tujini ter je bila svetovalka za partnerska podjetja v tujini.

Ko je v letu 1995 predala podpredsedstvo podjetja sinu Riccardu, je ostala svetovalka v njegovem upravnem odboru. Ob ustanovitvi nadzornega odbora je postala tudi njegova članica. Poleg tega je članica upravnega sveta Skupine Illy Spa in Agrimontana Spa; nekaj let je tudi podpredsednica Agromontane. Ob številnih zadolžitvah v krajevnih industrijskih združenjih se Anna Rossi Illy posveča tudi prostovoljnemu delu: veliko let je bila blagajničarka Združenja Goffredo de Banfield, ki skrbi za pomoč ostarelim in onemoglim, od leta 2000 pa je predsednica tega Združenja. Od leta 2005 je predsednica združenja Associazione Solidarieta' Trieste, ki ga je ustanovilo Združenje tržaških industrijcev. Je članica upravnega sveta Zavoda združenega sveta in predsednica Kulturnega centra Albert Schweitzer, ki je izraz tržaške evangeličanske cerkve, in predsednica Združenja prostovoljcev za multiplo sklerozo. Od leta 2008 je častna predsednica podjetja Illycaffe' spa in od leta 2009 predsednica Fundacije Ernesto Illy, ki se ukvarja s promocijo raziskav na področju znanstvenega raziskovanja, umetnosti, filozofije in etike v podjetništvu. Od leta 2012 je članica upravnega odbora ljubiteljskega tržaškega športnega združenja Calicanto Onlus, ki skrbi za športno in vsestransko udejstvovanje otrok s posebnimi potrebami.

Dne 2. junija 2011 jo je predsednik republike Giorgio Napolitano imenoval za Viteza dela.

Duja Kaučič Cramer

Rodila se je v Ljubljani, sredi vojne vihre, 15. januarja 1941. Z enajstimi leti se je ob pomoči pisatelja Vladimirja Bartola pridružila družini v Genovi: svojega očeta je tedaj videla prvič. V Genovi se je po opravljenem klasičnem liceju Sacro Cuore vpisala na Filozofsko fakulteto, ki jo je v štirih letih tudi uspešno dokončala z diplomsko nalogo s področja slovenske etnološke dediščine. V času študija je delala v potovalni agenciji svojega očeta. Po poroki z gradbenikom Claudiom Cramerjem se je preselila v Trst in dolga leta poučevala literarne predmete na nižji srednji šoli Divisione Julia. Še sedaj vsako leto daruje denarno štipendijo, ki je posvečena spominu na moža, dijaku drugega letnika te šole, ki se odlikuje po uspehu in po moralni drži. V Trstu je Duja odkrila idealno mesto in ga vzljubila: italijansko mesto z močno slovensko komponento, mesto, ki ima tudi srbsko in grško pravoslavno skupnost. V letu 1979, mednarodnem letu otroka, je v osmih jezikih napisala pravljico Muca cesarica. Istočasno je vseskozi gojila veliko ljubezen do gledališča: na svojem domu v ul. Romagna, kjer je vsa leta živela s soprogom, je za svoje dijake opremila malo gledališče, kjer so potekale vaje za vsakoletno uprizoritev Shakespearovih del v vrtu pod sv. Justom. Dolgoletna prireditev, ki je v letih 1982 – 2003 v različnih uprizoritvah združila več kot sto dijakov, je dobila ime Shakespeare all'Orto Lapidario. Od leta 2006 vodi na Radio Nuova Trieste oddajo Povabilo h gledališču - pot med mojstrovinami antičnega in sodobnega evropskega gledališča. Po 200 oddajah se je odločila, da izda publikacijo v več knjigah, saj je napisala približno 1200 strani. Prva knjiga je tako že pripravljena za tisk. Že več let sodeluje tudi s Televizijo Koper-Capodistria v oddaji Domani e' domenica, v kateri prebira evangelij. Prav tako sodeluje z igralsko skupino oz. društvom Teatrobandus iz Trsta, s katero tudi redno nastopa. Tej skupini je pred nedavnim podarila približno sto gledaliških kostumov, ki jih je sama izdelala za svoje dijake. Od vselej je močno vpeta v življenje Cerkve. Že štirideset let je članica Viteškega reda Božjega groba, ki se zavzema za podporo Latinskemu Patriarhatu. O svojem romanju v Sveto deželo je napisala potopis Itinera hierosolymitana – Zapiski in premišljevanja na potovanju.

Anna Rossi Illy

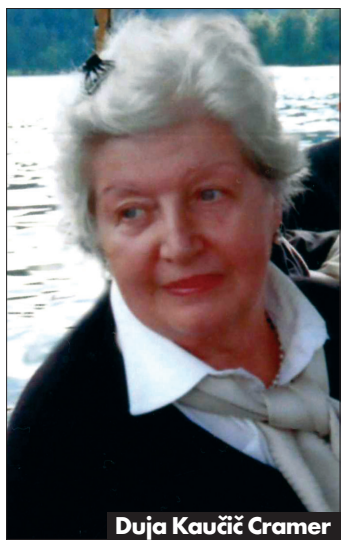

Duja Kaučič Cramer

Že nekaj let sodeluje s Skupnostjo sv. Egidija, ki ji je na željo v letu 2010 preminulega soproga darovala pravico do posestvovanja hiše v ul. Romagna, ki je zdaj sicer v lasti škofijske Caritas. Prav tako je aktivna na področju prostovoljnega dela v tej skupnosti.

Aktivna je tudi v župniji Dutovlje, med drugim kot članica njene Biblične skupine. V letih 2009 -10 se je posebej posvetila raziskavi o komaj odkritih freskah iz 14. stoletja v domači cerkvi sv. Jurija. Tako je postavila hipotezo, da predstavljata upodobljena lika papeža Pija II., nekdanjega tržaškega škofa Piccolominija, ter cesarja Friderika III. Tednik Družina je 8. januarja 2012 objavil njen članek kot prispevek k praznovanju 550-letnice ustanovitve ljubljanske škofije.

Če želiš deliti mir, ga moraš najprej v sebi ustvariti

Stisk rok

Veliko različnih mnenj se vrsti o pozdravu miru, stisku rok, med mašo pred svetim obhajilom. Povedati moram, da me je ta navada, ko so jo začeli uvajati, močno motila, saj so te zunanje geste motile moj notranji mir. Mir pa je tisto duhovno stanje, ki ga želimo pri maši še najbolj občutiti, saj nam omogoči duhovno, celo kontemplativno dejavnost, ki je za skrivnosti nujno potrebna. Kako blagodejno deluje mašnikov nagovor: "Mir z vami".

Pa vendar imam občutek, da gre za povsem drugačne pomisleke. Brala sem celo o tem, kako se ne moreš kar z vsakim rokovati, in tudi o tem, kako je rokovanje prenašanje bacilov in virusov. Ja, vse to drži. Drži pa tudi nekaj drugega: če nismo sočloveku pripravljeni podati roke, kateremu koli človeku, tudi naključnemu sosedu v cerkveni klopi, je z našo človečnostjo nekaj hudo narobe, kaj šele s 'krščanskostjo'.

Res je, da sem to navado počasi vzljubila ob 'komornih' mašah, kjer smo bili zbrani na taborjenjih, duhovnih vajah, na romanjih ... Vendar – ali župljani nismo poklicani v prijateljstvo, pa tudi sicer – ali verniki nismo poklicani kot sodelavci vesoljne Cerkve? Tako sem počasi spoznavala, da je gesta podajanja rok nekaj zelo samoumevnega za ljudi čistega srca, in rada sem podala roko, ne le župljanom, ampak vernikom, kjer koli sem se udeležila maše. Dlje, ko sem bila od doma, bolj me je tudi ta stisk roke utrdil v misli, da, kjer koli sem, sem med svojimi.

Pozdrav miru na zunaj kaže na našo notranjo pripravljenost na ponižnost in soudeležbo, da ne rečem ljubezen. O čistih rokah ne bi želela izgubljati besed, saj se priprava na mašo sestoji iz notranjega in zunanjega čiščenja. Če se ljudje samodejno lepo napravijo za vsak pomembnejši sestanek, kaj šele za 'randi', bi moralo biti samoumevno, da se pripravijo za najpomembnejši 'randi' tudi spodobno. Včasih so se ljudje na mašo res posebej pripravili – s

'kmašno' obleko. Danes ne le, da ni več tako, nasprotno – nekateri ljudje prihajajo k maši celo nespodobno oblečeni, kar prav tako moti mir. In motilcev miru je v cerkvi nešteto: starejše gospe znajo med obredom malo poklepetati, starši dovolijo otrokom kričanje in tekanje po cerkvi (to se v koncertnih dvoranah ne dogaja – le zakaj?!), verniki se v vrstah prerivajo ... Vse to seveda kaže na nespoštljivost tako do samega obreda kot tudi do ljudi v cerkvi. Zdi se, da vsak skrbi le zase, in dokler bo vladalo takšno uborno stanje duha, se pravzaprav sprašujem, kaj sploh verniki počnemo v cerkvi. Med takimi verniki pozdrav miru res nima smisla, saj je navadna farsa. Le kakšen mir kdo lahko prinese svetu, če ni zmožen niti minimalne spoštljivosti do sočloveka. Na tisto 'Bogec te gleda', pa tako vsi pozabljamo, celo pri maši.

Ja, tudi sama si med mašo zelo želim miru, vsaj takega, da bi lahko slišala mašnikove besede, branje beril, pa to ni vedno mogoče. Včasih sem bila zaradi tega jezna, pa sem se začela spraševati, ali je jeza res tisto, kar si naj naberem med mašo. In sem začela razmišljati drugače: v cerkvi smo različni ljudje, tudi taki, ki na videz nimamo res nič skupnega, pa vendar smo občestvo, združeni v veliki skrivnosti, ki nas dviguje nad vse tisto, kar bi v svoji omejenosti in prepričanju vase želeli. Zato vsakič, ko ne slišim besed evangelija, vsakič, ko kakšen otrok po klopi vozi avtomobilček ali gospa za mano razlaga, koga je ravnokar srečala, vsakič ko me kdo grobo odrine, ... pomislim, da je to vaja v potrpežljivosti, priložnost, ki je ne gre zamuditi, priložnost, da znova in znova spoznavam, kako lahko pridem do Njega le preko odnosa do soljudi. In odvadila sem se jeziti se in bentiti (vsaj med mašo) in vse motilce sprejeti kot priložnost. Pri maši je pravzaprav tako kot v svetu nasploh. Vse lahko jemljemo kot tisto, kar nas onemogoča, nam krati svobodo, ali pa skušamo pogledati globlje in razumeti, da vsega ne moremo razumeti.

Pred kratkim sta se pri nedeljski večerni maši v klop prisedla narkomana: dekle in fant v nenavadnem stanju; pogovarjala sta se, ona je pravzaprav njega mirila in se neprestano obračala name z 'oprostite'. Najprej sem se mislila presesti ali zabrusiti kaj pikrega, a tega nisem storila. Darovala sem to srečanje kot nekaj, kar me je presegalo in me spomnilo, v kakšnih stiskah živijo ljudje in s čim vse je meni in mojim najbližjim prizaneseno. In ob pozdravu miru sem jima podala roko in ju pogledala v oči. Kakšen globok pogled je bil to! Ob obhajilu sta odšla, pokimala sta in odšla. Od te maše sem odšla hvaležna in srečna, da mi je bilo dano doživeti to srečanje.

In nisem si zrla v roke, da bi ugotovila, ali sta me s čim okužila. Verjetno niti mati Terezija tega ni počela in niti dr. Albert Schweitzer, ki je ustanovil bolnišnico za gobavce, in mnogi, ki skrbijo za bolne in nebogljene, tega ne počno. V sodobnem svetu je dotik postal pravzaprav že delikt in pozabljamo, kako zelo zdravilen je, a to ve vsak otrok, ki ga mama poboža, vsak bolnik, ki ga poboža negovalka. Ljubezni brez dotika ni. Sveti postanemo zgolj po telesu, ne zaradi svojih umskih ali duhovnih sposobnosti. Roke delijo ljubezen! Roke delijo kruh! Vendar le, če je srce čisto, če ne sodi in obsoja, če ni malenkostno, zapredeno v svoje lastno ugodje; sicer do srečanja/sreče ne more priti.

In zato sem žalostna nad vsemi tistimi, ki se jim zdi pozdrav miru s stiskom roke in človeškim pogledom odvečen, ne glede nato, kaj pravi uradna Cerkev. In seveda: če želiš deliti ljubezen, jo moraš najprej v sebi prebuditi, in takega miru, v katerem kraljuje On, ne more zmotiti ne otroški vrišč ne stisk rok.

Prazen stisk roke ne šteje, kot ne prazen pogled. Usta morajo biti v sozvočju s srcem in pogled mora biti uglašen z dušo. In potem vse bojazni odpadejo. "Ne bojte se", nam je zaklical naš sodobnik, svetnik.

Ines Cergol

Prizadevanje škofa dr. Gregorija Rožmana

Delo za zedinjenje Cerkva

Nekdanji veleposlanik Republike Slovenije pri Sv. sedežu, dr. Karl Bonutti, nam je ob srečanju papeža Frančiška z ruskim patriarhom Kirillom posredoval naslednji zapis, vzet iz knjižice Zlatomašnik dr. Gregorij Rožman - škof ljubljanski 1907-1957 Cleveland, Ohio 1957 - Delo za zedinjenje cerkve (str. 7-8).

Škof dr. Gregorij Rožman pa ni ostal samo pri reševanju vprašanj duhovne obnove med našim narodom, ampak se je vedno živo zanimal za široke probleme vse katoliške Cerkve, med katerimi je eno najvažnejših, delo za zedinjenje ločenih slovanskih bratov s katoliško Cerkvijo.

Sv. katoliška Cerkev se bori za cerkveno edinost ves čas svojega obstoja. Sv. Stolica priporoča in naroča delo za zedinjenje pravoslavnih Slovanov s katoliško Cerkvijo. Škof dr. Gregorij Rožman je vedno skrbel, da se je cirilmetodijsko gibanje (to je delo za zedinjenje pravoslavnih Slovanov s katoliško Cerkvijo) med Slovenci širilo. Zato so na ljubljanski univerzi poučevali vzhodno bogoslovje, zato smo po slovenskih cerkvah vedno molili za zedinjenje ločenih Cerkva, zato se je med nami širil unionistični list Kraljestvo božje.

V enem svojih pastirskih listov je škof Rožman zapisal sledeče:

"V naši domovini zija še globok prepad verskega razkola. Zgodovinsko dejstvo je pred nami. Vzhodni kristjani, pravoslavni, so ločeni od središča Cerkve, ki je v naslednику sv. Petra, od Kristusa samega postavljenem vrhovnem pastirju cele črede. Nismo krivi ne mi ne oni. Krivda je drugod, a dejstvo je. Čez ta prepad moramo zgraditi most. Božja Previdnost je prav nam naložila to prevažno nalogo. Kako, s čim bomo premostili stoletja obstoječi prepad? Prepad, ki ga še danes skušajo poglobiti in razširiti? Edino ljubezen ga bo premostila, ljubezen, ki izhaja iz ognjišča presv. Evharistije. Če bomo mi prežeti od ljubezni Jezusove, ki jo črpamo pri sv. maši in pri

pogostem ter vrednem sv. obhajilu, in če naš zgled in naša vnema v ljubezni užge naše ločene brate k enaki dejanski ljubezni do presv. Rešnjega Telesa, katerega tudi oni imajo, a premalo poznajo, potem bo skupna ljubezen do Jezusa v presveti Evharistiji most, ki bo zvezal oba odtujena si bregova. Na tem mostu se bomo srečali in objeli v ljubezni Kristusovi in od tedaj bo ena čreda in en pastir. Katoličani Jugoslavije, kakšna naloga nam je naložena od božje Previdnosti! Razumevajmo jo, vršimo jo v ljubezni Kristusovi, "ki vse upa, vse prenaša in nikoli ne mine". (I Kor. 13,7.8.) Gospod Jezus, daj nam in našim ločenim bratom te ljubezni in uresniči med nami svojo poslednjo željo, da bi bili vsi eno"! (Cirilmetodijska ideja, stran 94 in 95).

Cirilmetodijsko gibanje je pod njegovim škofovanjem imelo velik razmah po vseh Sloveniji. Znamenit je Vzhodni dan v Dobrepoljah, ki je bil pripravljen za Ribniško dekanijo, na katerem je imel Prevzišeni za vse unionistično gibanje načelno važen govor. Morda je prav radi osebnega dela škofa Rožmana Cirilmetodijsko gibanje ogrelo toliko slovenskih mladih src, da je danes v Vzhodnem zavodu v Rimu lepo število mladih slovenskih duhovnikov in bogoslovcev, ki se pripravljajo za delo med ločenimi vzhodnimi brati. Francoski učenjak Pasteur je zapisal: "Noben napor ni izgubljen". Slovenijo so zavojevali komunisti, ki so se zakleli, da morajo uničiti katoliško Cerkev pri Slovencih. Toda Bog je uredil drugače; danes je morda več slovenskih duhovnikov v vzhodnem zavodu v Rimu, kakor bi jih morda bilo, če bi bili mogli ostati doma.

Pred vojsko so bili mednarodni unionistični kongresi na Velehradu na Češkoslovaškem. Radi komunističnega režima na Češkoslovaškem teh kongresov tam ni več. Češki benediktinci, ki imajo svojo opatijo v Lisleu, Illinois v Zedinjenih državah so začeli z dovoljenjem svete stolice prirejati unionistične kongrese v Ameriki. Lisleu je postalo ameriški Velehrad. Lanskega in letošnjega unionističnega kongresa se je udeležil tudi škof. Dr. Rožman in s tem pokazal, kako pri srcu mu je delo za zedinjenje Cerkva.

Kratke

Večer usmiljenja v štandreški cerkvi

V soboto, 27. februarja, je bil v štandreški cerkvi molitveno-glasbeni večer z naslovom Večer usmiljenja. Večer so oblikovali mladi iz Skupnosti Emanuel, ki so prišli iz raznih krajev Slovenije. Zbrala se jih je kar lepa skupina, tako da so z domačini in drugimi napolnili štandreško cerkev. Mladi iz Skupnosti Emanuel imajo v postnem času duhovne vaje na Mirenskem Gradu. Skupnost Emanuel je nastala v Franciji po II. Vatikanskem koncilu z namenom, da bi odkrivali nove oblike krščanskega življenja, svetosti in

Foto DP

oznanjevanja. Hitro se je razširila po Franciji in drugih državah. Te skupine sestavljajo predvsem mladi in jih vodijo večinoma laiki. Večer v Štandrežu je nudil priložnost, da se v postnem času ob glasbi, molitvi pred Najsvetejšim, ob pričevanjih in z zakramentom spovedi pripravimo na velikonočno skrivnost. V cerkvi je bilo na razpolago več spovednikov. Pretresljivo pričevanje je podal francoski pater Jean Philippe, ki je zelo aktiven v predmestjih Pariza in drugih mestih ter skrbi za duhovno oskrbo najrevnejših in od družbe zapuščenih in odrinjenih ljudi. Podnevi je zaporniški duhovnik, ponoči pa svoje življenje posveča alkoholikom, mamilašem in prostitutkam. Iz njegovih besed smo slišali veliko zavzetost in ljubezen do najnižjih družbenih slojev. Istočasno pa veliko zadoščenje, da lahko nekaj kot duhovnik naredi za te reveže. Pripovedoval je o svojem življenju, ki je bilo že od otroških let zaznamovano z nasiljem v družini in v vzgojnih zavodih. Postal je razočaran nad življenjem in se predal uličnemu pobalinstvu. Šele po odsluženju vojaškega roka se mu je sreča nasmehnila, srečal je dobre ljudi in postopoma popolnoma spremenil način življenja in se začel spraševati o odnosu do Božjega usmiljenja in do verskega življenja. Iz pekla se je pospel v nebesa in postal duhovnik. Veliko mu je pri tem pomagalo zaupanje, ki ga je imel v Božjo Mater Marijo. / DP

Postni večeri 2016 v dvorani srednje šole Veno Pilon v Ajdovščini

Klub krščanskih izobražencev Ajdovščina v sodelovanju s Karitas vipavske dekanije in s Civilno iniciativo Čaven vabi na Postne večere 2016.

V četrtek, **3. marca, ob 20. uri**: Alojzij Štefan: MOJ IZGUBLJENI SIN; poklicani z usmiljenjem, poslani za usmiljenje

V četrtek, **10. marca, ob 20. uri**: XVII. Večer pod Čavnom: duhovnik Stanko Sivec: SKOZI OGENJ.

USMILJENJE JE OBRAZ CERKVE (3)

Primož Krečič

BOG SE SPUŠČA V ŽIVLJENJE LJUDI

Jezusovi poslušalci so bili ljudje, ki so bili ubogi v duhu, grešniki, ki so se skesano in ponižno postavili pred Boga in zaupali v njegovo usmiljenje. Sveto pismo govori, da je bil Jezus prijatelj cestninarjev in grešnikov, ne pa njihov tovariš. Videl je te ljudi in njihove stiske. Z usmiljeno ljubeznijo je bral potrebe sogovornikov in odgovarjal nanje. Vabil jih je k spreobrnjenju, da bi spremenili življenje in ne ostali v svojem grehu. Odpuščanje je najmočnejši izraz usmiljene ljubezni, pred katero se ne smemo zapreti. Jezus je s tem razodeval, da je Bog usmiljen v svoji vsemogočnosti, ker se iz ljubezni spušča v življenje vsakega človeka in mu daje možnost, da začne novo življenje in ljubezen, le če je pripravljen prositi za to in se odpreti.

Kakor se je Bog v svojem Sinu neskončno sklonil k človeštvu, tako smo tudi mi poklicani, da se neprestano sklanjamo k ljudem, svojim bratom in sestram. Usmiljenje nam omogoča, da jih ne sprejemamo le kot tiste, ki nas ogrožajo, ampak kot tiste, ki jih je treba varovati in jim pomagati. Predvsem, da jih sebično ne izrabimo v svoje namene in za svoje cilje. Usmiljenje tako odpira oči in mehča srce, da v ljudeh prepoznamo brate in sestre, ter jih vzljubimo. V tem smislu postaja usmiljenje merilo za razumevanje v družini in med brati. Marsikdaj nam je težko odpuščati, toda usmiljenje, ki ga prejemamo, odpira vsaka vrata in prinaša novih moči.

PRAVIČNOST IN USMILJENJE

Nekateri verniki in misleci, ki so izšli iz starih filozofij, poudarjajo, da z usmiljenjem nekako zakrivamo pravičnost, ki je temelj vseh odnosov. Dejansko pa mora biti eno in drugo. Bog ni samo pravičen in prav tako samo usmiljenje, ampak je pravičen in usmiljen. Teh dveh kreposti ni mogoče gledati v nasprotju, ampak kot dve plati ene medalje. V bistvu usmiljenje razširi pravičnost. Sveti Tomaž je zapisal: *"ko dela z usmiljenjem, ne deluje proti njegovi pravičnosti, ampak vrši nekaj, kar je čez meje pravičnosti"*. (Summa Theol., I, q. 21, a. 3) Pomembna je tudi pravičnost, ker bi brez nje izključili sodbo in odgovornost. Papež Frančišek vabi k usmiljenju, ki ni neka razsvetljenjska filantropija, niti razredna solidarnost, niti nora medosebnost, ampak se dviga kot dopolnitev nad pravičnost in resnico. Krščansko usmiljenje ni nikoli solidarnost z zlom ali z napako, kot se to pogosto dogaja v čustvenem psevdo-usmiljenju. To je polnost ljubezni, ki prekipeva, ki prizna pravičnost in resnico ter jih preseže v še večjem daru.

NATEČAJ
ifeel CUD
NOVA IZDAJA 2016

Za dosego zmage tokrat stopi v javnost.

Sodeluj v natečaju IfeelCUD.
Organiziraj dogodek za promocijo
8 tisočink katoliški Cerkvi
in pripravi **načrt solidarnosti**
za svojo skupnost, lahko boš osvojil
prispevek* za njegovo uresničitev.
Navodila najdeš na **www.ifeelcud.it**

* PRVA NAGRADA 15.000 EVROV

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi.

8x mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Ženski obrazi in izrazi ob svetovnem dnevu žena

V torek, 8. marca 2016, ob 18. uri, pripravlja Kulturni center Lojze Bratuž odprtje skupinske likovne razstave pod naslovom ŽENSKI OBRAZI IN IZRAZI. Gre za izjemno bogato razstavo, ki jo je Kulturni center pripravljal nekaj let, povabil k sodelovanju današnje slikarje, Slovence in Italijane iz našega prostora, zaprosil za dela pri Goriškem muzeju in zasebne zbiratelje. Vabilo k sodelovanju je doživelo neverjeten odziv, tako da se je nabralo 96 likovnih del. V uvodnem tekstu za katalog, ki bo izdan za to priložnost, je Jurij Paljk napisal: "Skupinska razstava Ženski obrazi in izrazi je pregled likovnega upodabljanja ženske, predvsem pa je dragocena zato, ker ponuja nevsakdanji in samosvoj izbor umetniških del iz našega prostora, ki ni vezan ne na posamezne in izbrane umetnike in ne na slog ali katerokoli zgodovinsko obdobje. Taki dogodki nam pomagajo odkrivati v življenju lepoto, videti jo in nam plemenitijo vsakdanjo rutino, v kateri danes ni veliko prostora za lepo, kaj šele za razmislek. Če bo razstava pripomogla k temu, da se bomo zamislili nad vlogo ženske danes, bo dosegla svoj globlji cilj, sicer pa gre tudi za krasen kulturni dogodek, ki mu v našem prostoru ni primerjave, saj je sad sodelovanja naših umetnikov in centra Bratuž, je torej odraz nas vseh. Gre za zaokroženo razstavo, na kateri svoje videnje ženske ponujajo tisti umetniki, ki so delovali ali še delujejo v našem prostoru, kot je razstava tudi sad plodnega sodelovanja centra Lojze Bratuž s posamezniki, pa naj gre za umetnike ali za ljubitelje ter zbiratelje likovnih del, ki so svoja dela radi odstopili za razstavo. Prav to tudi kaže na trdno usidranost Kulturnega centra Lojze Bratuž v našem prostoru, kot je zanimivo tudi dejstvo, da so prireditelji k sodelovanju povabili niz slikarjev, ne glede na njihovo narodnost ali katerokoli drugo pripadnost".
Na odprtju bo priložnostni nagovor podal Jurij Paljk, glasbeni poklon pa Mladinska vokalna skupina Bodeče Nežice. Vljudno vabljeni!

V posebni komisiji za Goriške pokrajinske muzeje bo sedel tudi zastopnik slovenske manjšine

"Deželni zakon in preko njega deželna uprava mora zagotoviti ohranitev in gospodarno upravljanje z dragoceno zbirko Goriških pokrajinskih muzejev, ki jih po ukinitvi Pokrajin po zakonu prevzema v varstvo Dežela in jih uokvirja v novonastalo deželno ustanovo za kulturne dobrine ERPAC. Nad zbirkami bo bdela posebna komisija za Goriške pokrajinske muzeje, v kateri bo na moj predlog sedel tudi zastopnik, ki ga bo imenovala Konzulta za slovensko manjšino pri Občini Gorica", je po sprejetju zakona poudaril deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki je v razpravi izrecno poudaril, da gre za dragocene umetniško-zgodovinske zbirke, ki morajo ostati v lasti in upravljanju goriške stvarnosti. Zato je Gabrovec priporočil iskanje najboljših dogovorov z upravitelji goriške Občine in Pokrajine, ki imajo pravico, da so soudeleženi pri zarisovanju pravnih okvirov lastništva in upravljanja zbirk Goriških pokrajinskih muzejev.
Ob zadovoljstvu za sprejeti predlog je Gabrovec istočasno obžaloval nasprotovanje predstavnika desnice Rodolfa Ziberne, ki se je kot opozicijski poročevalec zakona izrazil proti Gabrovčevemu predlogu, češ da bi morali potemtakem v Komisijo, ob Slovencu, dodati še nič koliko drugih predstavnikov različnih kategorij.

SSk za Goriško o dopolnilu deželnega zakona 26/2014

Goriška sekcija SSk pozitivno ocenjuje dopolnilo deželnega zakona 26/2014 glede dvojezičnih statutov, ostajajo pa še drugi pomisleki. Slovenska skupnost na Goriškem izraža zadovoljstvo, da je prišlo do pozitivne spremembe v deželnem zakonu 26/2014, ki določa, da morajo biti statuti medobčinskih teritorialnih zvez dvojezični, v katerih so občine, ki spadajo v območje izvajanja zaščitne zakonodaje na podlagi zakona 38/2001. Zato se zahvaljuje deželnemu svetniku SSk Igorju Gabrovcu za ta pomembni rezultat, ki ga je dosegel skupaj z drugimi kolegi v deželnem svetu FJK. Sedaj je na vrsti goriški župan Ettore Romoli, ki je med sprejemanjem statuta za goriško medobčinsko zvezo sam predlagal tako rešitev. Goriški občinski svetniki SSk bodo za prihodnje zasedanje občinskega sveta pripravili svetniško vprašanje, da bi od goriškega župana izvedeli, kako misli postopati. Slovenska skupnost pa želi pri tem poudariti, da se ob tem niso rešila vsa odprta vprašanja, ki zadevajo izvajanje deželne reforme za krajevne uprave, za kar je bil vložen priziv na Deželno upravno sodišče, ki so ga podpisali občina Števerjan ter posamezni občani v Sovodnjah ob Soči in Doberdobu. Gre v prvi vrsti za spoštovanje upravne avtonomije, ki je temeljni pogoj za zaščito slovenske narodne skupnosti. Na Goriškem pa je še bolj problematično dejstvo, da so bile tri slovenske občine kot tudi naselitveno ozemlje slovenske narodne skupnosti v dveh medobčinskih zvezah, medtem ko so bili do danes v enotni goriški pokrajini.
Slovenska skupnost tudi ocenjuje, da je popolnoma neumestno krčiti sredstva občinam, tudi če niso še pristopila k izvajanju deželne reforme, saj bodo to najbolj občutili občani, v prid katerim bi morale delovati vse ustanove javne uprave. / Julijan Čavdek

SD Sončnica, 3.3.: Bogdan Polajnar

Skupnost družin Sončnica iz Gorice prireja niz strokovnih predavanj, ki potekajo v Močnikovem domu v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana). V četrtek, **3. marca**, bo v Močnikovi dvorani ob 20. uri govoril psihoterapevt Bogdan Polajner na temo Kako lahko starši z odnosi vplivamo na zdravo vedenje otrok. Naslednje predavanje bo v soboto, **12. marca**. P. Christian Gostečnik bo govoril na temo So res vsega krivi starši?

S 1. STRANI SD Sončnica / Predavanja 2016

Krepimo telo!

Predavanja 2016 se letos uresničujejo ob sodelovanju Srečanj pod lipami, katerih organizatorja sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič iz Gorice. Prvo predavanje so prireditelji zaupali domačinki Eriki Brajnik. O njej in o letošnjem nizu srečanj je v imenu organizatorjev spregovorila prof. Mirjam Bratina. Brajnikova, doma iz Štandreža, je študirala humanistiko v Ljubljani in tam diplomirala pri dr. Igorju Škamperletu, a življenjska pot jo je zanesla v naturopatske vode. Začela se je zanimati za tradicionalno kitajsko medicino, fitoterapijo, refleksno masažo stopal, floriterapijo, aromoterapijo in še za marsikaj. Najprej je o tem napravila nekaj tečajev in izpitov v Ljubljani, nato je nadaljevala študije v Italiji, v Turinu, na smeri naturopatija, podružnici švicarske naturopatske fakultete in zveze, in se specializirala v iridologiji, vedi, ki s preučevanjem očesa spozna telesne šibkosti. Še zmeraj se izpopolnjuje in je članica največjih in najuglednejših mednarodnih naturopatskih združenj (npr. evropskega združenja Reformed aisbl). V Ajdovščini ima naturopatski center Saeka. Za različne revije piše članke o naturopatiji in nastopa v radijskih in televizijskih oddajah. Pri nas smo jo pobliže spoznali, odkar ima stalno rubriko v Novem glasu, ki jo bralci radi prebirajo (resnici na ljubo moramo povedati, da se skeptiki in medicinska stroka mnogokrat ne strinjajo z njenimi razlagami in nasveti), saj zna preprosto in razumljivo bralcu prikazati naturopatske rešitve motenj in težav, s katerimi se spopadamo v življenju. Brajnikova je izdala tudi knjigi, *Probiotiki, imunski sistem in rak* ter *Naturopatski priročnik za samopomoč* (obe dobite v Katoliški knjigarni na Travniku). Naturopatija je nova veda (povsod je sicer ne priznavajo kot tako), ki preučuje, kako naj si človek krepi fiziološke sposobnosti. Za to pa je treba najprej poskrbeti za zdravo prehrano. Hrana je za telo energija, ta pa je seveda življenje. Prav o naturopatiji, ki išče zdravje in ne bolezni, in o krepitvi telesa je tekla beseda na četrtkovem srečanju, na katerem se je Močnikov dom dobesedno napolnil do zadnjega kotička (celo za zavesami na odru so bili poslušalci!). Brajnikova je bila zaradi tega zelo zadovoljna. V preprostih besedah je želela posredovati čim več takega, kar vsakdo lahko uporabi v vsakdanjem življenju.

Foto dpd

Ker spomladi veliko beremo o razstrupljanju, se je najprej zaustavila pri tem, kako se zastrupljamo. Žal, skoro z vsem, kar nas obdaja: z zrakom, vodo, zemljo, hrano, zdravili, stresom – ki je kriv za vse, za kar ne najdemo rešitve! - radioaktivnostjo, elektromagnetnim valovanjem in še bi lahko naštevali. Pri tem je poudarila, da je oko odsev telesa in duše. Vse, kar se "usede v naš iris, je odsev naše psihofizične notranjosti in nam pove, koliko vitalne energije ima človek v sebi". Kaj naj naredimo, da bi nam ti strupi najmanj škodili? Telo moramo okrepiti, da se bo znebilo toksinov. Za primer je vzela jetra, o razstrupljanju katerih je še največ govora spomladi. Da so jetra oslabljena, v "deficitu", je več znakov: spomladanska utrujenost, težavno jutranje zbujanje, nezdrava barva kože, madeži na njej, mastni lasje, jutranja zabuhlost, nočno potenje. To ni še bolezen jeter, to so le simptomi, ki jih je treba odpraviti. Zaradi tega moramo jetra okrepiti, in sicer najprej s primerno hrano. Zmanjšati moramo npr. njeno količino in urediti naš jedilnik, s tem da vanj damo t. i. grenko hrano (radič, regrat, koprivin čaj, artičoke, koromač, janež). Kaj pa šibi jetra? Npr. kava, čokolada, oreščki - ker so predelani na nezdrav način. Če se temu odpovemo, nam bo takoj boljše. Pri ženski je npr. ta deficit prisoten v menopavzi, zmanjka ji namreč tisto mesečno "prečiščevanje", menstruacija. Ker mora telo ohraniti neko homeostazo, odlaga toksine v kožo, v lase, nohte itd. Z leti (to je odvisno od vitalne energije telesa, stila življenja in prehranjevanja) se ta deficit jeter lahko spremeni v bolezen. Zdrava jetra predelajo toksine in jih odvažajo iz telesa skozi telesne tekočine (znoj, urin, blato). Če so šibka, tega ne zmorejo. Toksini se zato ustavijo v telesu in tako lahko dobimo npr. vnetje sluznice, luskavico, boli nas križ, vrat ... Telo toksine spravi v kožo, tako nastanejo madeži, zatrdine in nas vse boli. To je prva faza zastrupljanja. Toksini preidejo v telo, ker jetra nimajo energije, da bi jih izločila. Druga faza zastrupljanja je impregnacija: toksini prodrejo v posamezne celice ter motijo njeno delovanje. Tedaj občutimo močnejše bolečine in takrat že posežemo po kakšnem zdravilu. Če jemljemo zdravilo proti bolečini ali mažemo kožo s steroidnim mazilom, ošibimo jetra, ki svoje naloge ne morejo dobro izvajati. Zato pademo v fazo degeneracije in tako jih še dodatno ošibimo - celica je tedaj poškodovana, v celico pride informacija, iz nje pa gre napačna, ker jo toksini izmaličijo. In tedaj nastopi kroničnost. Naturopat pri tem išče zmeraj prvi vzrok, zaradi katerega so se začele težave.

Naturopatija je nova veda, ki preučuje, kako naj si človek krepi fiziološke sposobnosti.

Kakšna pa je razlika med drenažo in razstrupljanjem organa? Drenaža ima za cilj vzpostaviti homeostazo v telesu, da to izloči toksine, iz celice v tkiva, iz tkiv skozi organ in iz telesa ven. Razstrupljanje pa je druga faza, ko delujemo na organ, ki mora imeti energijo, da se razstrupi, drugače je vse zaman. Naše telo je namreč psihofizična celota. Vsak organ ima svoje emocije. Z jetri so povezane jeza, nepotrpežljivost, razdražljivost, vzkipljivost in tudi migratorne bolezni. Ko okrepimo jetra, občutimo notranji mir. Brajnikova je vsekakor bolj za drenažo, saj ta je najpomembnejša za razstrupljanje, pa še sami jo lahko izvajamo s samomasažo, s kopelmi, npr. presličino, ki mehča določene predele in sproži mikrocirkulacijo. Jetra seveda lahko okrepimo s hrano, da bodo lahko opravljala svojo funkcijo brez težav: odpovemo se kavi, izogibamo se živilom, ki jih obremenjujejo (otroci zamastijo jetra s sendviči in "merendinami"!), popoldne je boljše privilegirati proteine, beljakovine in ne ogljikovih hidratov.

Foto dpd

Brajnikova je omenila tudi simpatični avtonomni živčni sistem in parasimpatični avtonomni živčni sistem. Oba urejata vse telesne procese, na katere naj ne bi vplivali, a lahko vplivamo. Dopoldan je aktiven prvi (od 3. zjutraj do 15. ure), takrat je absorpcija v telesu 100 odstotna. Ta sistem je bolj aktiven v prvi polovici življenja, v drugi polovici dneva in noči (pa tudi življenja), ko telo mora odvajati toksine iz telesa, je aktiven parasimpatičen avtonomni živčni sistem. Takrat je absorpcija 30 % (npr. zjutraj popita kava škodi 20%, popoldan pa 80%, isto velja za sladkor). Ko pade noč, pa mora telo počivati in odvajati toksine in ne presnavljati naše obilne večerje! Zato moramo zvečer uživati le zelenjavo (različna vrsta zelenjave, v različnih letnih časih, krepi jetra, srce, pljuča, ledvice), ker vsebuje veliko vlaknin. Tako najbolj spoštujemo naše telo, ker mu dajemo hrano (po možnosti biološko), ko jo najbolj potrebuje. Na tak način se telo ne zasluzi. Energijo namreč potrebujemo, in če v telo čez dan vnašamo premalo kalorij, se bo zvečer počutilo ogroženo in bomo posegali po sladkorju, kar seveda ni dobro. Zato si raje privoščimo "kraljevski"! zajtrk, je svetovala predavateljica, ki je opozorila tudi na dobre učinke kronodiete, o kateri obstaja mnogo knjig. Poleg jeter se je zaustavila pri črevesju, ki je baje evolucijsko najstarejši organ in je zelo pomemben, saj se tam izvaja največja absorpcija hrane. Črevesju pri dobri prebavi pomagajo probiotiki, teh pa mora biti ena milijarda, če hočemo, da so učinkoviti. Ti posredno spodbujajo imunski sistem. Velika večina imunskega sistema se namreč nahaja prav v črevesju, pa tudi 90 % bolezni ima svoj nastanek v črevesju, je razložila Brajnikova, prav zaradi absorpcij. Probiotik mora ustvariti trajne kolonije v našem črevesnem traktu. Po načinu odvajanja blata, je pojasnila, je mogoče določiti pravi probiotik, tak seveda, na katerega se lahko zanesemo. Naše črevesje, ki tehta približno 1 kilogram, vsebuje resice; če ga raztegnemo, dobimo 6 m tankega črevesja in 1 meter in pol debelega, če raztegnemo vse te resice, pa dobimo približno 500 kvadratnih metrov absorpcijskih površin, koža jih ima samo 2 kvadratna metra. Prav zato moramo imeti pravilen ph skozi cel prebavni trakt. Tega vzdržujejo mikroorganizmi, ki živijo v njem, in jih je veliko več kot celic našega telesa. Na 100 odstotkih jih je 5 % toksičnih in se nahajajo v nosni votlini, 15% jih je dobrih, 80% jih je nevtralnih; med temi je tudi candida agens, ki ima svojo funkcijo presnavljanja sladkorjev. Ko se zvečer nepravilno hranimo, ta poraste in postane patogena in nam začne delati težave. Od pravilnega ph je odvisno, ali imamo preveč ali premalo sluzi. Bolezni ne smemo hraniti; paziti moramo, da se ne zakisamo ali zasluzimo. Da se bo naša hrana pravilno absorbirala, moramo urediti absorpcijo. Naši organi so okrepljeni takrat, ko so sposobni razstrupiti sebe in vse telo. Krepkega telesa se nič ne oprime, šibkega pa marsikaj! To imejmo v mislih, je dejala naturopatinja, ki je rade volje s praktično uporabnim primerom odgovorila na marsikatero vprašanje zbranih poslušalcev.
Bolezen je treba zatreti v kali oz. preprečiti, da se le-ta pojavi, in temu v prid lahko storimo že v trgovini, ko pravilno izbiramo, kaj bomo dali v lonec!

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Gostovanje muzikala Cvetje v jeseni

Zgodba romantičnega nadiha v glasbeni inačici

Očitno obstajajo še "romantične duše", saj so poslušalci različnih starosti v nedeljo popoldan, 28. februarja 2016, popolnoma napolnili veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž. Na odru so namreč spremljali verjetno najbolj znano in najlepšo ljubezensko zgodbo iz slovenske literature, lirično kmečko povest Ivana Tavčarja, *Cvetje v jeseni.* Ob njej je zasanjala marsikatera najstnica iz preteklih časov in morda potočila tudi kako solzico ob žalostnem koncu ljubezni, ki je *"prišla pozno, prav tako je prišla, kakor pride časih kako cvetje v pozni jeseni. Sadu ni rodila, kakor ga ne rodi jesenski cvet".* Ljubezenska pripoved med mladim kmečkim dekletom in ljubljanskim odvetnikom zrelih let je zaslovela tudi kot različica na filmskem platnu l. 1973 v režiji Matjaža Klopčiča in ob nepozabni glasbi Urbana Kodra, ob kateri srce kar vzdrhti. Neizbrisno so se nam vtisnili v spomin igralci, ki so poosebljali nastopajoče like v tej iz čustev spleteni zgodbi, predvsem pa seveda imenitna Milena Župančič in Polde Bibič kot glavna protagonista. V programu letošnje koncertne sezone, ki jo prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, je prišel v goste izvirni slovenski muzikal *Cvetje v jeseni*, povzet po Tavčarjevi povesti, z avtorsko glasbo.

Mlada, ustvarjalno živahna ekipa si je želela, potem ko je od filma preteklo več kot 40 let, na drugačen način se soočiti s tem Tavčarjevim delom in to idilično zgodbo z otožnim prizvokom spremeniti v muzikal in ga predstaviti čim širšemu občinstvu. Navdušeno so sprejeli ta izziv in ustvarili muzikal z avtorskimi skladbami in z novimi ter znanimi gledališkimi obrazi pa tudi najboljšimi glasbeniki slovenske glasbene scene. Muzikal vsebuje več kot dvajset pesmi, večina jih je povsem novih, svežih in avtorskih, druge pa spadajo v nikoli izpeto slovensko narodno zakladnico. Produkcija muzikala se je začela februarja l. 2014, premiero in pet ponovitev je doživel pod režijsko taktirko Vojka Anzeljca septembra 2014 v ljubljanskih Križankah. Do zdaj je obredel razne slovenske odre in goriška ponovitev je bila že 101. Končno je prispel tudi v Gorico, kjer so prireditev podprli Svet slovenskih organizacij, Zveza slovenske katoliške prosvete, Poklicno združenje svetovalcev za delo Adriano Peric & Martin Drufovka ter tiskarna Grafica Goriziana. 120-minutna glasbena predstava je z ganljivimi, pa tudi humornimi trenutki zaživela tudi na goriški ponovitvi. Dobro poznana zgodba je predstavljena v več kot dvajsetih prizorih, pri katerih kraj dogajanja uokvirjajo projekcije fotografij Ljubljane z Ljubljanskim gradom in idilične pokrajine iz Loške doline. Kmečki svet, kakršnega že dolgo ni več, so obudili skrbno izbrani rekviziti in scenski elementi (Greta Godnič). Ob nežni ljubezenski zgodbi so se zaiskrile, pa tudi orosile oči gledalcev, katerim so dogajanje na odru s pristnim čustvenim poudarkom podarjali odlični nastopajoči. Matjaž Robavs, operni in koncertni pevec, med drugim član slovitega tria Eroika, je dal odvetniku Janezu galantne meščanske poteze, hkrati pa tudi razkril njegove zdrave, krepke kmečke korenine in mu posodil čudovito oblikovan, poln glas. Glasbenica Nina Pušlar je z mehkobo in nežnostjo orisala rahločutno Meto, ki doživi svojo prvo in zadnjo veliko ljubezen, gledališki in filmski igralec, med drugim imeniten pianist in skladatelj, Jure Ivanušič je polnokrvno in z izrazito mimiko in kretnjami upodobil lik šepajočega hlapca Danijela, ki pregloboko pogleduje v kozarec, zato si tudi zapravi dekle; Ivanušič gledalca kar nekajkrat spravi v spontan smeh; sicer publika tudi sočustvuje z "njegovim" Danijelom, posebno, ko se skrušen vrne iz Amerike v domači kraj kot berač. Njegovo izvoljenko Lizo je kot energično, živahno dekle, ki se odreče vihravi Danijelovi ljubezni za varno umirjeno zakonsko življenje z drugim, odigrala Alenka Kozolc Gregurić, skrbnega gospodarja Boštjana, Metinega očeta, je kot trdnega kmeta izrisal Damijan Perne, Nives Mikulin je bila njegova preudarna žena Barbara.

/ str. 14

IK

Galerija Ars / Fotografska razstava

Foto Fanika Klanjšček

Društvo Ars vljudno vabi v četrtek, 3. marca 2016, ob 17.30 v galerijo Ars na Travniku 25 v Gorici, na odprtje skupinske fotografske razstave Velike Žablje. Na razstavi se bo predstavilo 8 tečajnikov Fotokluba Skupina75. Fanika Klanjšček, Manuel Persoglia, Ivan Mikluš, Fabiola Torroni, Emanuela Trampuz, Andreja Vizintin, Karin Vizintin in Mario Vizintin bodo postavili na ogled fotografije, ki so jih naredili v Velikih Žabljah. Aprila in maja lansko leto je Fotoklub Skupina75 priredil tečaj fotografije, ki se ga je udeležijo šestnajst tečajnikov. V Velike Žablje so odšli tečajniki v družbi starejših kolegov, tam jim je domačin Jurij Paljk povedal nekaj osnovnih podatkov o vasi, ki se je seveda od časov njegovega odhoda z doma spremenila. Na razstavi bosta v galeriji Ars na kratko spregovorila duša fotokluba Skupina 75 Silvan Pittoli in Paljk, predvsem pa bo otvoritvena slovesnost spet priložnost za druženje ob fotografijah in s fotografi, ki so pri nas izjemno dejavni!

JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

PRIMORSKA POJE 2016

petek, 11. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev Sv. Andreja ap.

nastopajo:
MePZ F.B. SEDEJ – ŠTEVERJAN
MePZ PLANINSKA ROŽA – KOBARID
ŽVS KORALA – KOPER
MePZ A.M. SLOMŠEK ZAGREB, duhovna sekcija
DVS BODEČA NEŽA – VRH SV. MIHAELA
MeCPZ SV. JERNEJ – OPČINE
MePZ JACOBUS GALLUS – TRST

soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

nedelja, 13. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

nastopajo:
ŽePZ PRISTAN Univerze 3. življ. obd. - KOPER
MoVOS ZGUN - ŠMIHEL
MePZ MAESTRAL – KOPER
MoPZ FANTJE IZPOD GRMADE - DEVIN
MePZ SLAVEC – SOLKAN
KOŠANSKI OKTET – KOŠANA
MePZ HRAST - DOBERDOB
CMePZ ZVON – ILIRSKA BISTRICA

soprireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudno vabi

na odprtje skupinske likovne razstave

ŽENSKI OBRAZI IN IZRAZI
ob svetovnem dnevu žena

Priložnostni nagovor ***Jurij Paljk***

Glasbeni poklon: *Mladinska Vokalna skupina Bodeče Nežice*

Kulturni center Lojze Bratuž
Torek, 8. marca 2016, ob 18. uri

KATOLIŠKA KNJIGARNA vabi na kavo s knjigo
Jože Šušmelj

ANDREJ BARON WINKLER 1825 – 1916

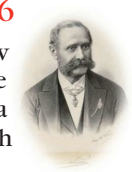

Avtor, poznan diplomat in generalni konzul RS v Trstu, bo v pogovoru s Petro Kolenc iz Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica orisal lik barona Winklerja, enega najpomembnejših političnih osebnosti druge polovice 19. stoletja

v četrtek, 10. marca 2016, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje PrimoAroma CAFFÈ PER AMORE TRIESTE

Obvestila

Skupnost družin Sončnica v sodelovanju s Srečanji pod lipami vabi na drugi večer v sklopu "Predavanja 2016". Doktor psihologije in psihoterapevt Bogdan Polajner bo predaval na temo Kako lahko starši z odnosi vplivamo na zdravo vedenje otrok? Predavanje bo v četrtek, 3. marca 2016, v dvorani "F. Močnik" v Gorici, ul. San Giovanni 9, ob cerkvi sv. Ivana, ob 20. uri.

Maša v spomin na Igorja Povšeta - 18. leto - bo v nedeljo, 6. marca, ob 18. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku.

V goriškem Kulturnem domu je do 12. marca na ogled likovna razstava slikarke Marie Grazie Persolja iz Gorice. Ogled je možen po urniku galerije, in sicer ob delavnikih od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja na dan žena 8. marca tradicionalno srečanje z izletom v Pordenon za ogled vrtnarskega sejma. Prvi avtobus bo odpeljal ob 12. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro / z Goriščka, nato s postanki pri vagi blizu pevmskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 12. uri iz Jamelj, nato s postanki v Doberdobu, na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Župnija iz Podgore sv. Justa mučenika prireja v sredo, 16. marca, tradicionalni križev pot, za katerega si je svojčas močno prizadeval prvi goriški nadškof msgr. Attems. Procesija se bo začela pred poslopjem nekdanje osnovne šole v ul. Slataper in se bo vila do Kalvarije. V zgodnjih jutranjih urah na velikonočno nedeljo bo pred sveto mašo tradicionalna procesila Resurrexit. Procesija se bo začela ob 5.30.

PD Štandrež organizira štiridnevni društveni izlet v Umbrijo od 23. do 26. aprila 2016. 1. dan: Štandrež-Orvieto-Civita Bagnoregio; 2. dan: Slapovi Marmore - Todi - Spoleto - Foligno; 3. dan: S. Maria degli Angeli - Assisi - Perugia; 4. dan: Gubbio - Urbino - Štandrež. Nočitve vedno v istem hotelu. Cena potovanja na osebo pri najmanj 40 udeležencih znaša 325 evrov, za člane društva in sodelavce pa 300 evrov. Cena potovanja na osebo pri najmanj 35 udeležencih znaša 345 evrov, za člane društva in sodelavce pa 320 evrov. Vpisovanje je možno do 13. marca 2016. Akontacija 100 evrov ob vpisu; ostalo do 11. aprila 2016. Več informacij na tel. št. 0481 20678 (Božo), 0481 21608 po 18. uri (Mario) in 347 9748704 po 20. uri (Vanja).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja dvodnevni izlet 5. in 6. maja v kulturnozgodovinski mesti Parmo in Modeno. Prijava do 12. marca na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. v Gorici ob sredah od 10. do 11. ure. Obvezna sta veljavni osebni dokument in davčna številka.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. štev. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na štev. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Sožalje

Ob nenadni boleči izgubi očeta izreka malemu Jacopu ter Micheli in vsem ostalim sorodnikom iskreno in občuteno sožalje otroški pevski zbor društva Sedej iz Števerjana.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 4.3.2016 do 10.3.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 4. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 6. marca, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 7. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 8. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 150 leti ljudsko glasovanje v Benečiji - Izbor melodij.

Četrtek, 10. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Pomembno obvestilo

V Sovodnjah so trije naši naročniki 8. januarja letos plačali naročnino za Novi glas. Pošta nam je naročnine sicer posredovala,
izgubila pa je imena in naslove naročnikov. Prosimo vse, ki ste naročnino plačali na ta dan na pošti v Sovodnjah, da nam to sporočite po telefonu na št. 0481 533177. Naročnikom se za nevšečnost, ki je sami nismo zakrivili, iskreno opravičujemo!

Uprava Novega glasa

Prireditev goriških višješolcev ob dnevu slovenske kulture

"Solze terjajo odziv!"

Tudi letos - kot že nekaj let zaporedoma – so dijaki tehniškega in licejskega pola Višješolskega središča v Gorici pripravili skupno Prešernovo proslavo, ki je bila v veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici v petek, 19. februarja, dopoldne. Med mladimi poslušalci, ki so v tišini spremljali spored, so bili njihovi profesorji ter ravnatelja Elisabetta Kovic in Primož Strani. V goste so tokrat – ob sodelovanju tržaške založbe Mladika - povabili tržaško pisateljico in profesorico slovenščine na zavodu Jožefa Štefana v Trstu, Vilmo Purič, s katero je poglobljen pogovor razpredla prof. Loredana Umek, ki je tudi sama profesorica slovenščine in je pred leti poučevala na goriškem tehniškem polu. Ker sta obe šolnici, dobro poznata šolsko stvarnost. Glasbeni uvod s Chopinovo skladbo *Fantaisie – Impromptu* je na klavirju podarila Katarina Visintin. Glasba se je vseskozi prepletala z govorjeno besedo. Za te prijetne intermezze so poskrbeli dijaki sami: violinistki Lisa Burra in Martina Falcicchia, Tijana Borič, ki je zapela pesem *Pumped Up Kicks* skupine Foster the People, na kitaro jo je spremljala Giulia Colus iz 3. r. zavoda I. Cankarja, pa še Sofia Semolič, ki je z Liso zaigrala Jericijevo skladbo *Duo*; pri tem je primerno plesno koreografijo prispevala Anna Miseri. Iz strun violine je ob koncu zazvenela še slovenska himna, Prešernova *Zdravljica.*

Ob obeležitvi slovenskega kulturnega praznika so nagradili najboljše prispevke literarnega in likovnega natečaja *Pot do človeka.* Kot vselej ga je razpisala skupina profesorjev, ki poučujejo na obeh šolskih polih, in ga posvetila spominu dijakinje Žive Srebrnič, ki je tudi sama nosila v sebi ustvarjalno žilico. Komisija, ki so jo sestavljali profesorji Damiana Devetak, Marija Kostnapfel, Marta Lombardi in Ivan Žerjal, je izmed prispevkov izbrala najboljše v posameznih kategorijah. Na literarnem natečaju je prvo mesto osvojil sonet Jana Devetaka, dijaka 1. klasičnega liceja Primož Trubar. Pesem odstira "bivanjski položaj lirskega subjekta, ki skozi notranja vrata doživlja svet in življenje". V njem "vsebina ni nikoli banalno podrejena zahtevni obliki". 2. nagrado je prejel Matej Hlede, dijak 3. r. klasičnega liceja Primož Trubar, za prispevek, v katerem se "z nekonvencionalnim pristopom loteva življenjsko pomembnih vprašanj". Na 3. mestu je pristala Ivana Gerini, četrtošolka zavoda Žige Zoisa, "z vsebinsko zaokroženo liriko, ki se bralca dotakne z rahlim besednim tkivom in neposredno svežino".

Pri fotografskem natečaju je 1. mesto zasedla fotografija Elise Colja, četrtošolke zavoda Žige Zoisa, drugo fotografija Demetre Jarc, dijakinje 1. klasičnega liceja P. Trubarja, tretje pa fotografija Lare Raum, dijakinje 3. klasičnega liceja P. Trubar. Na likovnem natečaju je bila deležna prve nagrade Karin Vižintin, dijakinja 4. znanstvenega liceja S. Gregorčič, druge Valerio Komic, dijak 4. r. zavoda Ivana Cankarja, tretje pa Matej Hlede.

Nagrade so prispevali založba Mladika iz Trsta, goriški Kulturni dom, zadruga Maja iz Gorice, Goriška Mohorjeva družba in Katoliška knjigarna.

Lepo in tekoče izpeljan program sta sproščeno povezovala dijaka 2. r. klasičnega liceja, Aleksander Frandolic in Tadej Pahor, ki sta vajena odra, prvi kot član Dramske družine F. B. Sedej Števerjan, drugi pa Mladinske skupine O'-Klapa iz Gorice. Tadej je v začetku prebral nekaj pretresljivih besed o solzah preganjancev, beguncev, sorodnikov umrlih v terorističnih napadih ..., ki terjajo odziv. Ta citat so si dijaki izbrali za geslo prireditve; povzet je iz daljšega zapisa Aleša Debeljaka (1961-2016), ki je izšel na začetku januarja 2016 v Sobotni prilogi Dela.

Literatura, je dejala Loredana Umek, predstavlja odmik iz hude resničnosti, zna pa tudi neizprosno presoditi o krivicah in o njih pričevati. Izbrani citat je primeren tudi za goriški prostor, saj je tudi tu bilo pretočenih veliko solz, še posebno v 20. stoletju, ko je najprej divjala prva svetovna vojna, nato sta se pojavila zlo fašizma in druga svetovna vojna. "Solze so šle mimo in prišlo je tudi do pomembnih ubeseditev teh solz", je povedala Puričeva. Pri tem je spomnila na verze Ljubke Šorli, goriške pesnice, ki je znala in zmogla ubesediti bridkost tega prostora in najkrutejše zlo; tega je sama doživela skupaj z vso skupnostjo. Svojo bolečino je strnila v *Venček spominčic možu na grob,* ki ga je napisala dvajset let po hudem dogodku, kruti smrti svojega moža Lojzeta Bratuža. "Dvajset let je rabila zato, da je ubesedila solze, ker je izbirala pravi način: etiko nenasilja. In s to etiko je prerasla goriški prostor in se je vključila v tisto duhovno miselno smer v drugi polovici 20. stoletja v vsej Evropi, ki se bori proti nasilju. Ta etika nenasilja ne ostaja samo na miselno duhovni ravni, ampak pomeni tudi uvajanje zakonov, ki ščitijo pred nasiljem", je poudarila Puričeva.

Po tem uvodnem delu je stekel izčrpen pogovor o literarnem delu gostje, ki je izdala dva romana, *Burjin čas* l. 2009 in *Brez zime* l. 2012 ter še zbirko dvanajstih esejev *Pesniki pod lečo*, v katerih obravnava delo enajstih tržaških pesnikov in goriške pesnice Šorlijeve. Poleg tega Puričeva prispeva tudi kritiške ocene literarnih besedil po radiu v oddaji *Kulturni dogodki.* Beseda se je najprej dotaknila literarnega prvenca Vilme Purič, v katerem opisuje odnose posameznika z izvirnim prostorom. Čas dogajanja je druga svetovna vojna od l. 1940 do jeseni l. 1945 v vasi Repen, kjer se je avtorica rodila in živi z družino. To ni tradicionalen zgodovinski roman, je opozorila Umekova, ampak se je avtorica z njim oddaljila od tržaške klasične povojne tradicije, kot jo zasledimo v delih Borisa Pahorja in Alojza Rebule. Roman *Burjin čas* posreduje oseben pogled na preteklost, predvsem z ženskega zornega kota, saj so ženske njegove protagonistke, in nagovarja bralca k novemu razumevanju predvsem zgodovinskega in kulturnega spomina. Obenem je to roman, ki odpira prostor sočutja.

Ljubezenski roman *Brez zime* pa je postavljen v sedanjost, v tržaško mestno okolje. Protagonistka je Lana, ujetnica v lastni nesproščenosti. V delu se avtorica sprašuje tudi o smislu človekovega bivanja in razmišlja o notranjosti posameznika, o samosti in o "nedoumljivi človekovi odločitvi selitve iz bivanja". Občutljivo temo samomora pisateljica ulovi v metaforično besedilo in v vodeči motiv metulja, je pojasnila Loredana Umek. Puričeva je prebrala uvodni del romana *Brez zime*, da bi mladi poslušalci lahko vsaj malce spoznali tudi, kako zveni njen jezik, v katerem je tudi veliko igrivosti. Dijaki so iz poglobljene predstavitve obeh romanov izvedeli marsikaj o ustvarjalnem delu Vilme Purič, pa tudi o njenih literarnih vzornikih. To sta predvsem koroški pisatelj Florjan Lipuš in tržaški avtor Marko Sosič. Pri Lipuševem pisanju občuduje večpomenskost, ki mu jo uspe ustvariti z besedami, ter opise žensk in živali, ki jih tudi sama rabi pri metaforiki. Pri Marku Sosiču pa jo vselej očara ritem, ki ga ustvarja s ponavljanji oz. ponavljajočo zvočnostjo besed.

Gostujoča predstava v SNG Nova Gorica

Ljubezenski trikotnik z blestečimi igralskimi obrazi

Prav na valentinovo, ko si zaljubljenci še posebno goreče izpovedujejo svojo ljubezen, je na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v abonmaju Nedelja popoldan, gostovalo Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana z dramskim delom Dušana Jovanovića Boris, Milena, Radko, ki je bilo krstno uprizorjeno 14. septembra l. 2013, a ohranja v sebi iskrivost in sočnost. To pa tudi zato, ker ta posebni ljubezenski trikotnik, vsebinsko razpet med komedijskim in "tragičnim", ki je vseskozi prisotno, živo upodabljajo trije legendarni, karizmatični igralci, Boris Cavazza, Milena Zupančič in Radko Polič, ki imajo za seboj veliko, zelo uspešne odrske kilometrine in napolnijo predstavo že samo s svojo navzočnostjo ter jo prežarjajo s svojim neverjetnim žarom. Dušan Jovanović je v to ljubezensko razmerje v troje (delo je bilo nominirano za Grumovo nagrado 2013) med upokojeno igralko, njenim možem časnikarjem, televizijskim urednikom, in upokojenim kapitanom dolge plovbe, ki mu moškost in pregovorna mornarska strast

tako rekoč pronicata skozi vso osebnost, vlil kar nekaj lastnih življenjskih izkušenj. Tekst namreč niha med realnim, dokumentarnim gradivom in izmišljenim, med resničnimi preteklimi dogodki in fikcijsko reinterpretacijo le-teh. V mlajših letih se je namreč Jovanović realno znašel v takšnem položaju (sam se je "vrinil" med Mileno Zupančič in Radkom Poličem; v predstavi je sicer samega sebe spremenil v lik mornarja). Tako smo gledalci priče nekdanjemu zapletemu odnosu, hkrati pa nas avtor vodi stran od njega, saj je vse skupaj pomaknjeno v sedanji čas, pa še protagonisti so malce spremenjeni, tako da vidimo novo fikcijsko resnico, pomaknjeno v drug prostor in čas. Poleg tega pa razbiramo še druge tematske smeri, kot je npr. ta, ali se lahko oseba v zrelejši dobi strastno zaljubi in doživlja nekakšno novo "najstniško" pomlad z razburljivimi valujočimi čustvi, kot se dogaja protagonistki Mileni. Prav to ji osuplo očita njena petintridesetletna hči Anja (pooseblja jo Nina Valič); ta je namreč že poročena in ima svoje otroke. Milena, ki je že nona, se kljub tej novi ljubezenski "zatrapanosti" noče ločiti od moža Radka. On ji predstavlja neko stalnico vsakdana - je pač zmeraj tam, ki jo čaka -, zato mu predlaga celo, naj živijo vsi trije skupaj. Na to pa onadva, tudi po bolj razburljivem soočanju, ne pristaneta, zato Milena oba zapusti. No, očitno je s tem Jovanović poudaril, da smo ženske bolj odločne in neomajne v ključnih trenutkih.

Ob omenjenih izredno izrazitih igralskih figurah v vlogi Radkove sedemindevetdesetletne mame, ki se izraža v sočnem prepletanju slovenščine in jezikov nekdanje Jugoslavije, nastopa Alojz Svete. S tem likom je imeniten igralec Svete ponovno potrdil svoje neverjetne transvestitske spretnosti, ki spravljajo gledalca v spontan, prešeren smeh ob občudovanju vseh ženskih odtenkov in ostrin, ki jih zna ujeti v mimiko in kretnje ter jih enkratno postreči publiki in jo s tem zelo zabavati.

Celotno predstavo ob skopih, a funkcionalnih scenskih elementih Mete Hočevar in mehki glasbi Draga Ivanuše preveva silna igralska moč nastopajočih, ki se še bolj zaostri, ker je v ozadju več kot slutnja resnične zgodbe iz njihove oz. avtorjeve mladosti.

SNG Nova Gorica / Ob 140–letnici rojstva Ivana Cankarja

Na odru tudi do skrajnosti pokvarjeni Šentflorjanci

V letošnjem mesecu kulture so v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica želeli obeležiti stoletnico rojstva Ivana Cankarja in so zato pripravili sklop treh uprizoritev del tega našega velikega predstavnika moderne. V soboto, 6. februarja 2016, so si gledalci spet lahko ogledali *Lepo Vido*, ki je nastala kot koprodukcija SNG Nova Gorica, Prešernovega gledališča Kranj in Slovenskega stalnega gledališča Trst pod režijskim vodstvom igralca Mihe Nemca, člana SNG Nova Gorica, ki je že nekajkrat presenetil s svojimi izvirnimi režijskimi zamislimi. Lepo Vido je sam raztolmačil v bolj svetlem ključu, ki postavlja v ospredje prebujanje duše. V nedeljo, 7. februarja, je v goste prišlo SSG Trst s predstavo *Hlapci*, ki ji je svojevrstno režijsko podobo dal Sebastijan Horvat; v reinterpretaciji glavne vloge, postaranega učitelja Jermana, je nastopil Radko Polič. Predstava je prejela nagrado tantadruj za gledališki dosežek lanskega leta. V soboto, 13. februarja, pa je gostovala Drama SNG Maribor. Predstavila je Cankarjevo *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* v režiji Janusza Kice, ki je tudi za ta režijski presežek na slovesnosti ob letošnjem kulturnem prazniku prejel nagrado iz Prešernovega sklada. Mlada igralka Nika Rozman pa je za vlogo Jacinte prejela priznanje Združenja dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) za umetniške dosežke l. 2015.

Farsa o slovenskem svetohlinstvu je bila premierno predstavljena 28. novembra 2014. Literarni kritiki imajo *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* (1907) za modernejše in najbolj svetovljansko Cankarjevo delo. Kar pogosto se pojavlja na slovenskih odrih. Tokrat je zadobilo samosvojo podobo s sodobnejšim prizvokom ob režijski interpretaciji Janusza Kice. V njegovem režijskem branju se farsa prikaže v prav duhoviti, zabavni, nič kaj moreči luči. Prizorišče dogajanja, v katerem so v ospredju Šentflorjanci, ki se imajo za čednostne ljudi, pa so vse kaj drugega, je postavil zelo zgovorno kar v prostore javnih stranišč, kakršne najdemo npr. v nakupovalnih centrih (scenograf Marko Japelj). Tja še najboljše spadajo kot smrdljivo govno. V tej druščini se enkratno odslikava tudi pokvarjenost današnje družbe, ki ji ni več nič sveto in se na vse vrednote kratkomalo požvižga. V skladu z aktualizacijo so tudi malce eklektični kostumi, ki nas spominjajo na 60. leta prejšnjega stoletja (kostumografinja Doris Kristič). Kot znano, razburi dolino šentflorjansko prihod umetnika Petra, ki se predstavi kot njihov v preteklosti zavrženi otrok. V njih prebudi slabo vest, dobro prikrite pregrehe in nikdar izživete želje, pa tudi perverzije. Še Zlodej, ki smrdi manj kot oni, se čuti opeharjenega. Še sam ne more nič proti "vrlim" Šentflorjancem.

Naj izmed štirinajstih nastopajočih igralcev omenimo vsaj Benjamina Krnetića in njegovo plastično upodobitev Petra, ki je prav zlodejska v vsakem oziru, Niko Rozman, ki se je kot mlada, privlačna igralka čudovito preobrazila v lepo Jacinto, in Aleša Valiča, ki je zlodeju imenitno dal intrigantske poteze in tudi s tem likom potrdil svoje izjemne igralske izraznosti in značilnosti, ki jih krasi še lepo izoblikovan, globok glas. Skratka, krasna predstava, ki si je prislužila burno ploskanje navdušene publike. Gledalci so tokrat prav dobro zasedli veliko dvorano SNG Nova Gorica in se tudi na tak način poklonili našemu največjemu dramatiku Cankarju.

V sredo, 10. februarja 2016, je bilo v popoldanskih urah v SNG Nova Gorica na programu omizje, ki ga je vodil Rok Andres, dramaturg in mlad raziskovalec na Univerzi Nova Gorica. Gostje so bili prof. dr. Katja Mihurko Poniž, dekanja Fakultete za humanistiko Nova Gorica, Luka Lisjak Gabrijelčič, zgodovinar in prevajalec, Miha Nemec, igralec ansambla SNG Nova Gorica in režiser predstave *Lepa Vida*, ter Matija Rupel, ki igra v *Lepi Vidi* in *Hlapcih*. Na okrogli mizi so Cankarja vzeli v pretres z raznih zornih kotov. Strinjali so se v tem, da je zahteven avtor, ki je še zmeraj vroče aktualen v svojih pogledih in kritikah na račun družbe. Po krivem je dobil sloves resnega in mračnega avtorja. Rečeno je bilo med drugim tudi to, da je Cankar želel, da si pošteno pogledamo v obraz in da smo si iskreni med seboj.

Stran je pripravila Iva Koršič

Trst / Kulturno razpoloženje pri Glasbeni matici

Glasba kot romanje vase

Ime Glasbene matice je bilo v mesecu slovenske kulture prisotno na različnih področjih. Šola je krstila svojo koprodukcijo s Slovenskim stalnim gledališčem, priredbo Grumove drame *Dogodek v mestu Gogi* v režiji Igorja Pisona: v predstavi je imela glasba v živo namreč dramaturško vlogo z izvedbami godalnega tria in dirigenta (v tem primeru tudi v vlogi pianista in korepetitorja) Igorja Zobina. Šola je aktivno sodelovala tudi pri izvedbi raznih prireditev ob dnevu slovenske kulture: z orkestrom in pevci na osrednji proslavi, ki je letos potekala v Gorici, kot soorganizatorka na Trbižu, kjer so večer slovenske kulture sooblikovali razni solisti šole, ne nazadnje v Marijinem domu v Rojanu.

Foto damj@n

Ob letošnjem mesecu slovenske kulture so na Glasbeni matici igrali in tudi govorili o umetnosti, ki ustvarjalno povezuje profesorje, učence in sodelavce šole. Na sporedu praznovanja so bila tri srečanja v obliki pogovorov s koncertom, od katerih je tretje odpadlo zaradi bolezni gosta, priznanega muzikologa Primoža Kureta. Na prvem srečanju se je občinstvu predstavil priljubljeni pedagog in skladatelj Bojan Glavina, ki je že dolgoletni prijatelj Glasbene matice, saj je pred leti sodeloval kot urednik revije primorskih glasbenih šol, je lani vodil delavnico za kompozicijo, ne nazadnje je učencem šole znan, ker pogosto izvajajo njegove skladbe. Na srečanju v Gallusovi sobi je spregovoril o pedagoških namenih svoje kompozicijske žilice, saj večkrat piše skladbe po meri mladih glasbenikov, ki jih navdušuje za umetnost. Svoje različne prijeme je prikazal tudi z igranjem izbora stilno različnih skladb iz lastnega opusa. Avtoportretu prisrčnega umetnika je teden kasneje sledil pogovor z Jankom Banom, dobitnikom srebrnega državnega priznanja JSKD za življenjsko delo na področju zborovske glasbe. Z njegovimi besedami so se prepletale note skladb slovenskih avtorjev, ki so jih izvedli učenci šole. Ban je spregovoril o povezavi z Glasbeno matico, od študija violine, tolkal, solopetja in muzikologije do časov, ko je stopil v upravni odbor in je sodeloval pri prirejanju koncertne sezone. Govoril je tudi o delu na Radiu Trst A, o prizadevanjih za vrednotenje domačih skladateljev, predvsem o ljubezni do zborovske glasbe, ki se ji navdušeno posveča celo življenje kot priznan zborovodja in kot poznavalec, ki je vir dragocenih nasvetov in spodbud. Zborovska glasba je postala tudi način za vzpostavljanje ustvarjalnega dialoga z italijansko večino zaradi vodenja italijanskih zborov in vključitve slovenskih skladb v njihov repertoar, a tudi zaradi urejanja notnih zbirk za deželno zborovsko zvezo Usci, pri kateri je pred kratkim izšla knjiga slovenskih ljudskih skladb za otroške zbore.

Glasbena matica je ovrednotila učence in goste, ob dnevu kulture pa je bila tudi sama deležna pomembnega priznanja. Pokrajina Trst ji je namreč podelila častno priznanje za prizadevanja na pedagoškem področju in za vrednotenje glasbene kulture nasploh. V prejšnjih letih so pokrajinsko nagrado prejeli književniki Boris Pahor, Alojz Rebula in Miroslav Košuta, tokrat pa je institucija ovrednotila ekipno delo profesorjev in učencev, ki so se v zadnjem stoletju odlikovali z vrhunskimi umetniškimi dosežki. Na občuteni slovesnosti na sedežu Pokrajine se je zbralo veliko predstavnikov mestnega in pokrajinskega kulturnega sveta. Predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Bassa Poropat je izročila priznanje predsednici Mileni Padovan in ravnatelju Bogdanu Kralju. Kot predstavnik profesorskega zbora je Aleksander Rojc izrekel misel o pomenu glasbe in hkrati manjšinskih skupnosti: govoril je o glasbi kot o romanju vase, o kulturi, ki je za celotno Evropo vedno obnovljiv vir energije, ne nazadnje je citiral predsednika znamenite akademije Della Crusca z besedami o nemogoči hierarhiji jezikov v Evropi, kjer je vsak jezik del skupnega zaklada.

PAL

Ob začetku letošnje zborovske revije Primorska poje

30 koncertov bo zazvenelo od morja do Alp!

Začela se je najbolj množična slovenska zborovska revija Primorska poje. Zaživela je 47. leto zaporedoma in v prihodnjih tednih, do 24. aprila, se bo od morja do Julijskih Alp zvrstilo kar 30 koncertov, ki jih bo oblikovalo več kot 200 pevskih zborov in komornih skupin, med njimi kar osem novih. Pomenljiv je tudi podatek, da se primorsko zborovsko gibanje obnavlja tudi z novimi zborovodji. V vsebinsko bogati spremni brošuri, ki je izšla ob začetku revije, beležijo med drugim, da letos prvič nastopa kar 12 zborovodij.

Tudi letošnjo revijo, ki je posvečena 120. obletnici rojstva skladatelja Karola Pahorja, prirejajo Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Prva dva koncerta sta bila v petek, 26. februarja, na gradu Dobrovo v Brdih in v Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu, a do nedelje, 28. februarja, so izpeljali še tri koncerte, med temi tudi v Križu pri Trstu, kjer so zbori s sakralnim sporedom nastopili v župnijski cerkvi.

Naj na kratko spregovorimo o teh dveh koncertih na Tržaškem. V dvorani Marijinega doma, kjer je ob napovedovalcu Mateju Kosu, ki je prisotne nagovoril tudi v imenu ZCPC in ostalih organizatorjev, je udeležence pozdravil ravnatelj te pomembne duhovne in kulturne postojanke pod Sv. Justom, msgr. Franc Vončina. Nastopilo pa je sedem zborov. Zvrstili so se Klapa Planta iz Vipave, ženska vokalna skupina Vanda Križaj iz Orehka na Postojnskem, iz Goč so prišli v Trst Fantje s'pod velba, izpod Velike glave v Terski dolini pa Barški oktet. Žlahtno pevsko tradicijo je potrdil Mešani zbor Zdravko Munih iz Kanala ob Soči, medtem ko sta večer sklenila Moški zbor Razpotje s Cola, ki letos obeležuje 60-letnico delovanja, in Moški zbor Lijak 1883 z Vogrskega, ki je eden izmed osmih moških zborov, ki so nastopili na vseh dosedanjih izvedbah.

Z zborovskega vidika je bil to tehten večer. Sodelujoči zbori so sicer izbrali dokaj tradicionalen spored pesmi, pri vseh nastopih pa je bilo čutiti resno in zavzeto delo, v smislu natančnega interpretiranja in lepega muziciranja. Bil je to praznik slovenske pesmi in lepih občutkov, kar se je odražalo tudi po koncertu med druženjem v kletnih prostorih, kjer so se vrstile pesem za pesmijo in ustvarjale enkratno praznično vzdušje.

Foto damj@n

Nedeljski, sakralni koncert v župnijski cerkvi v Križu pri Trstu, ki ga je povezovala Ksenija Kosmač, je bil vsebinsko zelo zanimiv. Oblikovali so ga štirje zbori, ki so predstavili pesmi sakralne narave. Prvi je zapel združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki je koncert tudi organizirala, sledil je MePZ Divača, ki je pod vodstvom Mateja Penka in ob spremljavi instrumentalne skupine Brkinske godbe 2000 izvedel *Misso brevis* Jakoba de Haana. MePZ Postojna pa je nastopil s stilno raznolikim in učinkovitim izborom pesmi Regerja, Mokranjca, Arva Paerta, Josefa Gruberja in mladega, zelo obetavnega skladatelja Andreja Makorja, ki je v duhu pravoslavne zborovske tradicije uglasbil *Otče naš*, kakor tudi znano himno sv. Amborža *O lux beata Trinitas*, ki jo je kot zadnji nastopajoči izvedel Komorni zbor Ipavska. Rimski zborovodja Michele Josia je ob omenjeni himni izbral še tri izrazito koncertne skladbe na sicer duhovno besedilo. Napisali so jih sodobni skladatelji Eric Whitacre iz Združenih držav Amerike, estonski glasbenik mlajše generacije Urmas Sisask in eden zdaj najbolj prodornih latvijski mlajših zborovskih skladateljev Eriks Ešenvalds z zvočno zelo bogato pesmijo *Stars*, pri kateri so pevci alikvotne tone izvabljali tudi z različno uglašenimi kozarci, kar je ustvarilo prav posebno vzdušje v cerkvi. Znana Gruberjeva Marijina pesem *Sonce že zahaja* pa je zelo primerno sklenila ta doživeti zborovski dogodek, ki ga je ponudil peti koncert letošnje Primorske poje.

V našem zamejskem prostoru se bo v prihodnjih tednih zvrstilo še osem koncertov, in sicer v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu, v občinskem kulturnem centru na Trbižu, v KC Bratuž v Gorici, na Stadionu 1. maj pri Sv. Ivanu v Trstu, v kulturnih domovih v Sovodnjah in na Proseku ter v občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu. Zadnji koncert bo 24. aprila v Zavrhu v Terski dolini, ostali pa v različnih krajih v matični domovini.

Ko pregledujemo koncertne sezname, ugotavljamo, da zborovodje glede na zmogljivosti pevcev izbirajo zelo pestre sporede. Mnogi se sicer odločajo za znane in preverjene pesmi in skladatelje, veliko pa je tudi takih, ki segajo po sodobnih stvaritvah, kar je gotovo spodbudno za rast in napredek zborovske kulture. Seveda je raven teh zborov zelo različna, a prav vsak v svojem okolju opravlja nezamenljivo vlogo oblikovalca slovenske kulturne tradicije.

Revija Primorska poje je res edinstven pojav in pomemben vsakoletni pokazatelj stanje zborovske kulture v našem prostoru.

V. J.

Novo delo Vanje Pegana

Svetilnik: Roman, ki ga je napisal pogled na morje

Vanja Pegan je Pirančan, ki živi v Izoli. Je tudi zaprisežen jadralec, ki jo večkrat na teden mahne na morje s svojo Rosalbo. V Piranu se hitro navadiš, da ju videvaš nedaleč od obale, ko odhajata modrini naproti ali se vračata v varen pristan. Vanjo pa mnogi poznajo tudi kot prav posebnega umetnika. S svojim pisanjem se namreč uvršča med tiste pisatelje, za katere lahko rečemo, da z besedami ustvarjajo velika slikarska dela.

Pisatelj, ki mu morje predstavlja nepresahljiv vir navdiha, je svoj opus literarnih del nedavno dopolnil z zadnjo stvaritvijo, pripovedjo *Svetilnik*, ki nosi podnaslov *roman v podobah*. Knjiga je izšla pri Založbi 2000, spremno besedo zanjo je napisala Lucija Stepančič, likovno pa jo je opremil Damjan Stepančič.

Roman pripoveduje o pisatelju Iveku, ki se vrne v rodni Piran z željo, da napiše roman o svetilniku. A ko prične z zbiranjem dokumentov in se utaplja v gori gradiva o njegovi zgodovini, ugotovi, da v podatkih pred seboj nikakor ne bo našel tistega, kar išče. Vrne se v svojo hotelsko sobo, kjer ob pogledu na piranski svetilnik v daljavi spozna, da bo o njem lahko pisal le, če se bo izgubil v labirintu ulic, opazoval ljudi, ki jih je srečeval pred davnim časom, prisluhnil zvonjenju Jurijevega zvonika ... , če bo s svojim mestom ponovno zaživel.

"Svetilnik je bolj ali manj simbol ... simbol harmonije. Predstavlja nekaj, kar nismo več. Tja sem postavil osebe, podobe, ki so nekdaj bile del življenja tega mesta ter Ivekovega življenja. Od tu gredo zgodbe nazaj ali naprej. Čas v svetilniku se je ustavil. Vse v njem se dogaja v sedanjem času, s čimer sem želel ustvariti podaljšano podobo globokega občutka ... da, človečnosti. Ker nam je v zadnjem času primanjkuje", je Vanja razložil simboliko svetilnika.

Zvesti bralci Vanjinih del so že vajeni, da vlogo scenografa vedno zaupa morju in svojemu mestu.

Vedo, da jih na bralnem popotovanju skozi strani njegovih knjig čakajo tenkočutni opisi ulic, trgov, ljudi, hiš, morja in vsega, povezanega z njim. Svetilnik bo zagotovo izpolnil in celo presegel njihova pričakovanja, saj dogodki v njem vsebujejo tako natančne opise okolja, da ga bo vsak, ki mu je Piran vsaj malo blizu, z lahkoto prepoznal. Peganovi opisi prostora so kot freske, ki v vsej svoji veličini oživijo pred očmi bralca.

Tokrat pisatelj prikazuje Piran skozi junakovo podoživljanje dogodkov, ki so zaznamovali njegovo pot. Igranje kitare, prvo jadranje v napihljivem čolnu, prva ljubezen, srečanje z radioamaterstvom so dogodki, ki so si v njegovem spominu stkali toplo gnezdo, iz katerega se ob stiku z morjem, ulicami in ljudmi sproži neskončen utrinek občutkov, misli in čustev. Svetilnik je nekakšna stalnica, kot luč, ki je nekoč kazala pot mornarjem, zdaj osvetljuje podobe iz življenja mesta in ljudi. Je prostor, kjer svoj dom najdejo le posamezni izbranci. Tja vztrajno zahaja junakov alter ego Adam, ki ga poznamo že iz prejšnjih Peganovih del. Adam se v zavetju svetilnika srečuje s prijatelji, ki jih sicer ni več, a so pomembno soustvarjali življenje mesta, ter tudi tistimi, ki so se dvignili iz zavetja mehkih kril njegove domišljije. Najbolj vztrajno pa se Ivekov alter ego vrača na svetilnikovo ploščad, kjer ob ograji zre v morje, v želji, da bi na obzorju nekoč le zagledal tisto, kar išče že vse življenje.

"Pot do svetilnika je dolga. Nahaja se na koncu mesta. Živeti v svetilniku pomeni, da si dal skozi določene dogodke v življenju, ki so te zaznamovali. Šele ko jih preživiš, lahko na svet pogledaš iz drugačne perspektive. Dosežeš tisti notranji mir, ki nastane takrat, ko se tvoj pogled za nekaj trenutkov ustavi na morju. Če to veščino opazovanja morja dovolj dolgo ter vztrajno uriš, se obzorje v nekem trenutku spremeni v ogledalo, v katerem lahko zagledaš svojo notranjost. V to globoko verjamem", je o pomenu svetilnika povedal avtor.

Svetilnik je torej roman o nastajanju romana, a hkrati je veličastna hvalnica Piranu, (avto) biografija in poziv k spremembi vrednot. Dogodki v njem si ne sledijo v kronološkem zaporedju. So delčki, ki jih bralec pridno zlaga v celoto. Kot bi sestavljal dušo Pirana. Dušo, katere srce hitreje bije, ko na ploščadi svetilnika zre proti obzorju, da bi enkrat zagledala svoj odsev. In kot nas v spremni besedi prijazno opomni Lilijana Stepančič, v času, ko je nekaj vredno pozornosti le, če je zasičeno z vse bolj opevano dramatičnostjo, je Vanjevo preprosto, a vendarle polno, z občutki nabito pisanje, pravi balzam za možganske celice.

Nataša Fajon

Kratke

V soboto v Miljah Jolka Milič in slikar Aleksander Peca

V soboto, **5. marca**, ob 17.30, bo v Muzeju sodobnih umetnosti Ugo Cara' v Miljah, ul. Roma 9, dvojni dogodek: predstavitev knjige Jolke Milič, POEZIJA - bla, bla, bla od A do...? - POESIA - bla, bla, bla dalla A alla...? (založba Antony - TS) in vodeni obisk razstave Vloga podob s slikarjem Aleksandrom Peco. Pesnik in časnikar Jurij Paljk bo predstavil novo pesniško antologijo skupaj z avtorico Jolko Milič in založnico Miriano Antoni. Gre za izbor dvajsetih glasov sodobne slovenske poezije, ki jih je pripravila za izdajo v izvirniku in italijanski verziji znana prevajalka iz Sežane. Jolka Milič, ki ima tržaške korenine (njen oče je bil uveljavljen pek v mestu), ima za sabo preko 70 prevodnih del, v glavnem poezije. Prevedla je Kosovela v italijanščino in Sabo v slovenščino, prejela je mnogo nagrad in priznanj za svoje leposlovno in umetniško posredovanje v obeh jezikih ob meji.

V njenem zadnjem delu so znana in manj znana, a zato nič manj zanimiva imena. Avtorji so razvrščeni po abecednem redu, začenjajo se z Aljo Adam, končajo pa se z Zoranom Pevcem. Vmes so: Ana Pepelnik, Anica Perpar, Barbara Pogačnik, Boris A. Novak, Brane Mozetič, Dušan Jovanović, Ines Cergol, Lučka Zorko, Magdalena Svetina Terčon, Maja Razboršek, Maja Vidmar, Patricija Dodič, Patricija Sosič Kobal, Sonja Votolen, Tatjana Pregl Kobe, Vanja Strle, Veronika Dintinjana in Vinko Möderndorfer. Po zaslugi avtorice in založnice je cena knjige izredno nizka (20 evrov za 520 strani). Nemara bo tudi bližina 8. marca prispevala k posebnemu obeležju ženske občutljivosti in ustvarjalnosti, ki sta botrovali nastanku antologije.

Srečanje se ponuja kot dvojna priložnost za seznanitev s predstavnikoma dveh rodov in različnih zvrsti. Z barvnimi fantazmagorijami ALEKSANDRA PECA in z JOLKO MILIČ, izvirno glasnico in neugnano opazovalko slovenske kulture. Kljub ne več rosno mladi starosti je v polni dejavnosti: samo v zadnjem letu je izdala številne avtorje (Marjana Mančka, Patrizio Dughero, Josipa Ostija, Franca Arminija, Kosovela) in še druge ima pripravljene v svoji prevajalski delavnici (Toneta Pavčka, Vinka Möderndorferja, Andreja Medveda). Z založbo Antony je komaj objavila svoje Jolkizme, alias Rekla brez kontroliranega porekla in že pripravlja novo zbirko zapisov o prevajanju in poeziji...

Dogodek prireja Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga z Občino Milje. Pri razstavi Vloga podob sodelujeta še društvo Juliet in tržaška Hiša umetnosti. Razstava bo na ogled do nedelje, 13. marca 2016, z urnikom: od torka do petka, od 17.00 do 19.00; v soboto od 10.00 do 12.00 in od 17.00 do 19.00; v nedeljo od 10.00 do 12.00; v ponedeljek zaprto. INFO o razstavi: Občina Milje – Odborništvo za kulturo, tel. 0403360340, ufficio. cultura @comunedimuggia. ts. it, www. benvenutiamuggia. eu.

Dokumentarni film Tihotapci identitete

Meja je lahko tudi nekaj pozitivnega. O tem želi pričati dokumentarni film Tihotapci identitete, ki so ga predpremierno predstavili v četrtek, 25. februarja, v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu. Dokumentarni film v produkciji društva ŠKUC in RTV Slovenija skozi mozaik zgodb pripoveduje o življenju na slovensko-italijanski meji – od Tolmina in Benečije, preko Sinjega vrha, mimo Gorice in Trsta do Sečovelj - o stičišču slovanskega in latinskega sveta. Četrtkova predstavitev je bila zadnja izmed dogodkov, ki so uvedli v festival literature sveta FABULA. Ta se je v soboto začel v Ljubljani.

Režiserka in scenaristka Marija Zidar, ki je bila prisotna na projekciji filma, si je zamislila dokumentarec kot film "na cesti" - ali "on the road", za protagonista pa je izbrala novogoriškega časnikarja, reporterja in kolumnista Ervina Hladnika Milharčiča, ki je s svojim pristopom nazadnje postal tudi scenarist filma. Hladnik Milharčič je namreč prepotoval večje in manjše kraje vzdolž meje, se srečeval z ljudmi in beležil zanimive zgodbe ter pričevanja. Kamera je zapisovala in se hkrati (po zaslugi direktorja fotografije Latifa Hasollija) čudila zgodbam, ki so jih novinarju zaupali najrazličnejši zanimivi ljudje. O svoji izkušnji je na predstavitvi pripovedoval sam Hladnik Milharčič, in sicer v dialogu z Ireno Urbič.

Po njegovem mnenju je meja lahko nekaj pozitivnega, ko jo ljudje znajo spremeniti v priložnost in bogastvo. Meja rojeva plemenite in neverjetne ljudi širokega srca, na meji ni plehkih čustev, vsaka stvar ima več dimenzij – je dejal protagonist. Zato je meja izredno plodno področje, pravi Hladnik Milharčič, tu naletiš na zgodbe, ki jih nikjer drugje ne moreš najti.

V filmu so tako zapisane zgodbe Aleksandrink iz Prvačine, pričevanja Iztoka Mlakarja in Draga Misleja – Mefa, ki je tudi podpisal zvočno kuliso filma, pa Donatelle Rutar in Antonelle Bukovaz iz Benečije, zapisani so prizori vstajenjske maše v Gorici in prvomajskega shoda v Trstu – s pričevanji časnikarja in pesnika Jurija Paljka v prvem primeru in pevovodkinje Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič Pije Cah v drugem primeru.

Zakaj pa naslov Tihotapci identitete? Po mnenju protagonista meja ne omejuje identitete, pač pa dopušča pogled čez najrazličnejše zidove, barikade ali žice. Že zaradi samega obstoja meje so ljudje na eni in na drugi strani prisiljeni, da se soočajo z identiteto drugega, zato lahko paradoksalno prihaja do kulturnega oplajanja, do prisvajanja tega, kar je pri "drugih" dobro ali celo boljše kot "pri nas"!

Dr. Julij Bertoncelj gost v DSI

Dograjevati moramo naše sanje

V Peterlinovi dvorani se je v ponedeljek, 22. februarja, zgostila življenjska zgodba Julija Bertonclja, strojnega inženirja in publicista. V pogovoru s predsednikom DSI je gost na podlagi dveh svojih knjig, *Šepetanja na kolesu* in *Komu izstaviti račun. Izzivi in madeži*, razčlenil svoje življenjsko vodilo: strnili bi ga lahko v pojem o klenem etičnem doživljanju vsakdana, ki se oplaja ob vedrem vitalizmu in humanizmu ter ob spoštovanju sebe in drugega.

Življenjska usoda je predavatelju prizadejala marsikateri udarec. Po doktoratu v znanstvenih vedah je dr. Bertoncelj začel svojo pot v akademskem svetu kot asistent. Odtlej se je 'zataknilo', ker znanstvenik ni bil član partije: "Verjel sem, da je za znanstvenika pomembno le to, da je predan družbi in tehničnemu napredku, ne politiki". Izbral je zato pot v tujino, ki ga je popeljala do Švedske, Nemčije, Berlina, Londona in v ZDA, kjer je na univezi v Standfordu odkril popolnoma nove življenjske in poklicne izzive. Po prihodu domov je bil nekaj časa svetovalec predsednika Slovenske trgovinske zbornice, odločno je nato odklonil ponudbo podpredsednika trgovinske zbornice Jugoslavije, ki mu je predlagal tajno vodstvo terorističnih akcij na avstrijskem Koroškem. "V Velikovcu se je leta 1979 zgodila prava katastrofa"! Ostal je brez službe in zaposlil se je v podjetju Gorenje, nato v Iskri avtomatika: "Napredoval pa nisem, ker še vedno nisem vstopil v KP".

Življenje je teklo dalje, njegov strogo znanstveni vidik je sčasoma dopolnjevalo humanistično razglabljanje danosti, njenih družbenih, gospodarskih in političnih premikov. Osebno izkušnjo, pa tudi kolesarsko od Ljubljane do Rima, je Bertoncelj strnil v knjigo *Šepetanja na kolesu*. Knjiga je izšla v samozaložbi, kar je botrovalo odklonilnemu odnosu do dela s strani založb in knjigarn. Ta negativna izkušnja je avtorja vodila v snovanje nove knjige (*Komu izstaviti račun*), v kateri se je opredelil za širšo družbenokritično stališče. Predavatelj je občinstvu tako obrazložil hudo izkušnjo svoje družine (sam je rojen leta 1939), ki je "tipičen primer" tega, kar vojna vnaša v družbo: razklanost. Starejši brat je bil mobiliziran v nemški vojski, drugi brat pa se je priključil partizanom: "Učil se je ubijati ljudi", je grenko pripomnil in še bolj žalostno dodal: "Te izkušnje so našo družino privedle do ene same velike tragedije. Tudi po vojni smo se družinski člani na ta račun kregali, eni so krivili eno izbiro, drugi drugo... " Nad vsemi temi dogajanji pa je kot hudič bdel komunistični režim!

Dr. Julij Bertoncelj (foto dami@n)

Sklepni del svojega izvajanja je dr. Bertoncelj namenil sedanjemu družbenogospodarskemu položaju v matični domovini. Stanje je domala slabo, ker ne spoštujejo dela domačih ljudi. "Znanje se raje uvaža iz tujine in se lasten znanstveni potencial raje zanemarja. Dobra slovenska podjetja so tako pod udarom in se zato selijo v tujino ali pa celo prenehajo dejavnost. Če bo propadlo naše gospodarstvo, bo propadel slovenski narod in slovenski jezik bo izginil", je ugotavljal. Danes pa imajo v rokah škarje in platno finančniki in bančniki, ki nimajo državotvornega odnosa do gospodarskega sektorja: "Za vsako podjetje, za vsako delovno mesto bi se morali boriti"! Tudi družba je po svoje bolna, "moj prijatelj Boris Pahor pravi, da smo danes družba 'televizijcev', kar pomeni, da smo pasivni opazovalci tega, kar se nam dogaja. Po eni strani je to tudi razumljivo, saj se ljudje dan za dnem bojujejo za preživetje. Denarja ni in ni"!

Končna misel dr. Bertonclja pa je bila vendarle naravnana v pozitivno smer. Glede na svojo življenjsko izkušnjo je poudaril, da sovraštvo ne pelje nikamor: "Spravo moramo nenehno iskati. Ustvariti moramo prijazen svet, iskati moramo skupno pot, ne smemo iskati jeze. K sebi moramo vabiti tiste, ki dograjujejo naše sanje", je dejal in glede narodne sprave poudaril, da "o mrtvih se moremo pogovarjati; mrtve moramo pokopati, povrniti jim dostojanstvo. Šele nato bomo lahko z lahkim srcem vkorakali v prihodnost".

IG

Ob zelo boleči izgubi ljubega moža

ROBERTA PERICA

iskreno sočustvujemo z ženo Alenko, hčerkama in ostalimi domačimi ter jim izražamo globoko sožalje

UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA

Ob smrti dragega moža in očeta

ROBERTA PERICA

izreka ženi Alenki, hčerkama in vsem ostalim sorodnikom iskreno sožalje

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Kulturni večer na sedežu devinskih zborov

Odmevna predstavitev knjige o Plesovih

Devin in njegovi ljudje na geopolitični šahovnici zgodovine. Tako bi lahko z enim stavkom povzeli večer, ki je bil v soboto, 20. februarja, na sedežu devinskih zborov. Moški zbor Fantje izpod Grmade, je v poklon dnevu slovenske kulture priredil predstavitev trijezične knjige, ki v slovenščini, italijanščini in angleščini govori o rodbini Ples, ki je vse od srede 19. stoletja odigravala pomembno gospodarsko in narodno vlogo v vasi. Knjiga z naslovom *Plesovi v Devinu* je izšla jeseni minulega leta pri ZTT, napisal pa jo je potomec te rodbine, Mitja Močivnik, sin Tatjane Ples, ki je umrla pred nekaj leti. Poslopje nekdanjega hotela Ples je danes ena glavnih stavb, v katerih v Devinu domuje Jadranski zavod združenega sveta, in Močivnik je izrecno poudaril, da je bilo materi, ki ji je bilo zaradi fašističnih zakonov onemogočeno obiskovanje slovenskih šol, v veliko zadoščenje, da je lahko leta 1994 pripomogla k širitvi mednarodne devinske šole v prostore svoje rojstne hiše.

Močivnik je obrazložil, da se je za pisanje knjige odločil, ko je v družinskem arhivu našel zanimivo dokumentacijo, ki jo je še dopolnil z dokumenti; te je našel v goriškem pokrajinskem arhivu in v NUK-u. Gre za dokumente, ki zadevajo družino Ples in tudi delovanje devinskega županstva, saj je bil njegov praded Miroslav Pless kakih 15 let devinski župan. Zadnja leta 19. stoletja in tista pred prvo svetovno vojno so bila velikega pomena za vas. Na večeru je bila tudi jasno poudarjena vloga Plesovih v devinskem kulturnem društvu Ladja, ki je imelo pomembno vlogo pri narodnostnem ozaveščanju Devinčanov.

Na večeru so sicer omenili tudi znamenite protestne dogodke okrog odpiranja šole Leghe Nazionale v Devinu, predvsem pa osvetlili posledice prve svetovne vojne za Devin in samo Plesovo družino, saj je starejši sin padel kot poklicni avstro-ogrski častnik v Galiciji, drugi sin je bil v madžarskem polku na zahodni fronti in je po vojni ostal na Madžarskem, ostala dva brata, odvetnik Ivan in najmlajši Leopold, sicer avtorjev ded, pa sta padla v rusko ujetništvo in sta vojno preživela v Sibiriji, domov sta se vrnila leta 1920. Prav Leopold je nato nadaljeval družinsko hotelirsko tradicijo in bil vseskozi tudi med fašizmom in drugo svetovno vojno ter nato po vojni pod zavezniki, ki so jim leta 1948 vrnili poitalijančeni priimek Plezzo v obliko Ples, vodilna osebnost med Slovenci v Devinu.

Na predstavitvi, ki jo je uvedel zbor pod vodstvom Hermana Antoniča, je o bogati likovni podobi predstavljene knjige spregovorila Jasna Merku', likovna umetnica in avtorica uvodne misli v knjigi, sicer sorodnica po mamini strani. Med drugim je naglasila tudi to, da so v knjigo vključili več posnetkov del raznih slikarjev, od Strneta do Sirka in Černigoja ter Palčiča, ki jim je bil Devin vir navdiha. Ob predstavitvi knjige je v dvorani bila na ogled tudi razstava *Devin v starih časih*, zbirka starih povečanih fotografij Ivana Grudna in izredno zanimivih starih razglednic Igorja Tute.

Zaradi zanimanja italijanskih vaščanov so pred slovenskim večerom priredili tudi predstavitev v italijaščini. Presenetljivo število poslušalcev je z zanimanjem spremljalo avtorjeva izvajanja, da bi kaj več izvedelo o zgodovini vasi, v kateri živijo.

Kaj pa mesto Trst?

Izvzeto naj bo iz medobčinske zveze

V avli deželnega sveta FJK so 24. februarja razpravljali o amandmaju deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca k reformi občinskih uprav, s katerim bi Trstu priznali poseben status. "Zahteval sem, naj bo Trst to, kar je vedno bil, samostojna deželna prestolnica. To potrjuje tudi deželni zakon št. 1 iz leta 2006, ki je nakazal možnost ustanovitve mestnih občin v FJK pod pogojem, da obsegajo ozemlje vsaj ene (!) občine in vsaj 200 tisoč prebivalcev. To je v FJK le Trst. Ko bi to priznali, bi ostalim okoliškim občinam omogočili ustanovitev ločene in samostojne zveze občin, tako kot so pred enim letom zahtevali vsi naši župani. Dosegli bi samostojno dvojezično unijo občin in samostojnost Trsta z nazivom metropolitanskega mesta", je pojasnil Gabrovec. Deželni svet je Gabrovčev predlog prenesel v presojo in poglobitev pristojne komisije. Deželni svetniki so sprejeli popravek, ki sta ga ob Gabrovcu predlagala še Ukmar in Lauri; le-ta uvaja večjezične statute in prav tako večjezične nazive Unij tam, kjer te zaobjemajo tudi občine iz seznama zaščitenih zaradi prisotnosti slovenske, furlanske in nemške manjšine. V svojih nastopih je predstavnik SSk zagovarjal potrebo po priznanju posebnih značilnosti občinskih zvez, kjer so prisotni Slovenci. Gabrovec je odklonil vsako obliko političnega pritiska ali prikrajšanja finančnih dotacij 18 (na 32) zaščitenim občinam, ki niso pristopile k unijam.

S 1. strani

Za Mladiko ...

Mladika se bralcem ob jubilejni, 60-letnici, pardon, ob jubilejnem 60. letniku (začela je namreč izhajati leta 1957), predstavlja v novi grafični podobi. Kako bi nam predstavili grafične novosti revije?

Na to vprašanje bi vam morda lažje in boljše odgovoril oblikovalec Matej Susič, ki revijo oblikuje že nekaj let. V uredništvu si za vsak letnik želimo sprememb, a pri taki reviji, kot je naša, in pri finančnih sredstvih, s katerimi razpolagamo, to ni lahko. Ne moremo delati čudežev. Tudi grafično si ne moremo dovoliti revolucionarnih sprememb. Bralci se na določeno obliko privadijo, vedo, kje lahko kaj dobijo. Nekoliko moramo tudi racionalno šteditи s prostorom. No, kot lahko vidite, ima prva letošnja številka nekaj več strani, je bolj zračna in bolj prikupna. Upajmo, da bomo to obliko lahko obdržali, težje bo z obsegom, ker nas to nekaj več stane.

Kaj ste hoteli s to potezo sporočiti bralcem?

Kot rečeno, v uredništvu si vsako leto želimo sprememb. Morda smo si letos drznili nekoliko več. Mi želimo, da bi bralci to potezo cenili in da bi jim bila Mladika všeč.

Ali je bila novosti deležna tudi uredniška ekipa revije?

Večjih novosti res ni bilo. Vsako leto skušamo pridobiti kakega novega člana, predvsem iz mlajših vrst, zato da pomladimo naše vrste in nadomestimo tiste, ki iz različnih razlogov umanjkajo. To se je zgodilo tudi letos. Pišočih ljudi med nami pa, kot veste, ni veliko in si jih vsi želimo. Poleg tega je pisanje za revijo le malo drugačno kot za časopise, bolj pretehtano, bolj premišljeno, poglobljeno in z "daljšim rokom uporabe", da tako rečem.

Kdo sestavlja uredniški odbor in kako bi nam predstavili smernice, katerim sledi?

V uredniškem odboru je sedaj štirinajst ljudi. Nekaj rubrik je stalnih. V vsaki številki objavimo literaturo, ki je bila nagrajena ali priporočena na vsakoletnem literarnem natečaju. Včasih objavljamo tudi nadaljevanke: recimo roman ali spomine. Drugo gradivo pripravljamo sproti, za vsako številko imamo sejo. Prisotnost na sejah pa zelo niha, ker so skoraj vsi člani uredništva zaposleni vsak na svojem področju in je nemogoče določiti za sejo čas, ki bi odgovarjal vsem članom uredniškega odbora. Nekateri prihajajo tudi od daleč, zato pa imamo telefone in elektronsko pošto. Vendar pa so seje s prisotnostjo udeležencev dragocene, ker prihaja na njih do izmenjave mnenj in diskusij. V glavnem skušamo v Mladiki obravnavati teme in vsebine iz našega zamejskega prostora, saj je Mladika namenjena temu prostoru in tudi nastaja v njem. Žal, pa nimamo veliko piscev, ki bi bili pripravljeni poglabljati določeno problematiko. Ali ne zmorejo ali se ne želijo izpostavljati.

Marij Maver, Sergij Pahor, Nadia Roncelli in Matej Susič v TKS-ju (foto dami@n)

Kako so se ta uredniška načela spreminjala v tako dolgem obdobju? Točneje: kako je revija znala stopati v korak s časom?

Zanimivo vprašanje. Treba je povedati, da se je revija marsikdaj prilagajala potrebam ali še bolje avtorjem, ki jih je imela na razpolago. Tako je veliko pisala o gledališču v času življenja Jožeta Peterlina, ki je sproti spremljal gledališko dogajanje pri nas. Profesor Martin Jevnikar je pisal svojo rubriko o slovenski zamejski in zdomski literaturi, ki je pred nekaj leti izšla tudi v samostojni knjigi. Profesor Pavle Merku' je Mladiko obogatil z več svojimi jezikovnimi razpravami in rubrikami iz imenoslovja in toponomastike. Tako se je Mladika prilagajala času in prostoru, v katerem je izhajala. Seveda pa ni nastajalo vse tako, zelo veliko je bilo sprotnega odzivanja na aktualne dogodke in dogajanje v času.

Revija je v našem zamejstvu začela svojo pot v hudih časih političnega enoumja, ki je kovalo usodo slovenskega naroda v Jugoslaviji. Kako in s kakšnimi tematikami ter finančnimi sredstvi je revija takrat vkorakala v zamejski medijski prostor, ki je bil tudi ideološko razklan?

Ja, Mladika je začela izhajati v času, ki ji ni bil najbolj naklonjen. Meja s Slovenijo je bila tesno zaprta. Finančnih podpor ni uživala ne iz Italije ne iz Jugoslavije. Še danes se sprašujem, kako smo takrat zmogli. Dežela je nastala nekaj let kasneje (1964). Res pa je, da so bili kljub vsemu takrat naši ljudje bolj zavzeti, bolj radodarni in bolj zavedni. Bili so zvesti bralci in naročniki. Tako kot smo se mi žrtvovali s prostovoljnim delom in garanjem, tako so tudi oni kaj žrtvovali za naš tisk, ga podpirali, kupovali in širili. Take požrtvovalnosti je danes veliko manj.

Kako je to nalogo izpolnjeval ustanovitelj revije, prof. Jože Peterlin, kako pa ste to nalogo vi po njegovi smrti leta 1976?

Jože Peterlin ni bil samo izredna kulturna osebnost, bil je tudi velik garač. Ugleden slovenski kulturnik ga je po smrti nekoč primerjal z Janezom Evangelistom Krekom. Res ni poznal počitka. Pokojni Franc Jeza, iznajdljivi časnikar pri Novem listu, ga je neko poletje v tramvaju, ko sta se skupaj vozila proti Opčinam, vprašal, kam bo šel poleti na počitnice. In Peterlin ga je nazaj vprašal: "Počitnice? Kaj so to"? No, njegovo delo sem pri reviji skušal sam nadaljevati. Ni mi bilo težko. Že prej sem mu pomagal v tiskarni (takrat smo delali še s svincem), tako da sem njegov način dela kar dobro poznal. Seveda pa mi je pri tem pomagala cela vrsta sotrudnikov in prijateljev. Da omenim vsaj nekatere: Jevnikarja in Merkuja sem že omenil, potem sta tu še Zora Tavčar in Alojz Rebula, Saša Martelanc, Sergij Pahor, Ivo Jevnikar in številni drugi člani odbora in sodelavci.

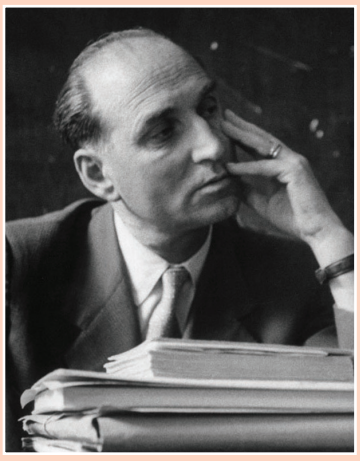

Letos, 4. marca, obeležujemo štirideseto obletnico smrti prosvetnega delavca, profesorja, enega izmed osrednjih organizatorjev slovenskega šolskega sistema v Italiji, kritika, igralca, režiserja in urednika Jožeta Peterlina. Rodil se je 2. novembra 1911 na Vinjem vrhu pri Beli cerkvi (Novo mesto), umrl pa leta 1976 v Trstu. O njegovem delu, ki je med drugim obrodilo prav revijo Mladiko, nam v intervjuju govori Marij Maver.

V uvodniku letošnje Mladike št. 1 piše med drugim, da je ta publikacija 'edina slovenska revija, ki izhaja v ožjem zamejstvu, in tudi da je med številnimi založniškimi pobudami, ki so se porajale med nami po drugi svetovni vojni, edina preživela vse težave in probleme (pa tudi predolgo trajajoče ideološko odklanjanje, ki ni v čast marsikateri slovenski instituciji). Če ne drugega torej zasluži priznanje kot zgled vztrajnosti in žilavosti'. Ali bi lahko razčlenili to misel?

Da, po vojni se je v Trstu pojavilo ničkoliko revialnih poskusov, ki so vsi po krajšem ali daljšem obdobju poniknili. Ob tržaških Razgledih, ki so bili blizu takratnemu jugoslovanskemu režimu in jih je urejal Vladimir Bartol, je izhajala Mlada setev, ki sta jo urejala Jože Peterlin in Kazimir Humar. Sledili so razni poskusi v režiji Pavleta Merkuja, Borisa Pahorja, Alojza Rebule, Franca Jeze (Tokovi, Stvarnost, Stvarnost in svoboda). Najdlje sta se ohranila Most in še posebej Pahorjev Zaliv. Medtem je kot konkurent Mladike nekaj let izhajal Dan. Mladika pa je kljub vsemu temu vretju edina vztrajala, redno izhajala, brez podpor in priznanj celih šestdeset let. Zaradi dragocenega gradiva, ki ga je objavljala (Martin Jevnikar, Jože Peterlin, Pavle Merku' in drugi) je bila iskana in brana, a je bila v glavnem v določenih režimskih krogih zamolčana. Uradno priznanje, če lahko to rečemo, je prejela šele po osamosvojitvi in demokratizaciji Slovenije po letu 1990. Od takrat jo tudi slovensko Ministrstvo za kulturo prej, zdaj pa Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu redno podpira.

'Mladika ima vso pravico torej, da se imenuje ne samo manjšinska revija, ampak polnopravno tudi vseslovenska'. Tudi ta stavek smo izvzeli iz zadnjega uvodnika. Kaj pravzaprav pomeni za Mladiko ta dvojna razsežnost, manjšinska in vseslovenska?

Mladika izhaja v italijanskem zamejstvu in je namenjena prvenstveno temu prostoru. Vendar pa njena vsebina in kakovost presegata meje tega prostora in je zato lahko zanimiva tudi za ves slovenski prostor, tako doma kot v zdomstvu.

Kakšen pomen pa ima za Mladiko zdomski slovenski svet?

Zdomski slovenski svet, kot ga imenujete, ni bil Mladiki nikoli daleč. Že od prve številke mu je Mladika odmerjala pozornost. Nikoli ni Mladika zdomstva odpisovala. Nasprotno, Zorko Simčič, preden se je izselil v Argentino, je sodeloval pri Mladi setvi. Martin Jevnikar je redno poročal o argentinskem Meddobju in knjigah Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu. Z Mladiko sta sodelovala pesnika in teologa Rafko Vodeb in Vladimir Truhlar. Skratka, vezi z zdomstvom so bile izredno tesne. V Trstu so več ali manj časa, preden so se izselili, bivali Jože Velikonja, Rado Lenček, France Gorše, že omenjeni Zorko Simčič, Bogdan Novak, Oton Muhr, Alojzij Gerzinič in številni drugi. Za Mladiko je enotni slovenski kulturni prostor segal od Ljubljane preko Celovca do ZDA in Argentine.

Glede na to, da ste postali odgovorni urednik revije leta 1967, deset let kasneje pa njen glavni urednik, kaj vam z osebnega vidika pomeni Mladika?

Mladika mi je osebno dala veliko zadoščenja. Ni bilo lahko. Za mano je veliko dela, skrbi in truda, a ni mi žal. Splačalo se je. Seveda je bilo pri tem potrebno predvsem dvoje, na kar sta me spomnila draga prijatelja te dni, ne da bi vedela drug za drugega: ljubezen in zvestoba.

Obvestila

Duhovna priprava na Veliko noč (pavza za oddih in razmislek v vrtincu vsakdanjih opravil) pod vodstvom g. Klemna Zalarja, bo v sredo, 9. marca 2016, v zavodu šolskih sester, ul. delle Docce 34: ob 16. uri sv. maša, nato postna misel - Vincencijeva konferenca vabi vse, ki čutijo potrebo po globljem doživljanju svoje vere.

Bogoslužni spored v Rojanu: vsak petek ob 16. uri križev pot; 20. 3. 2016 oljčna nedelja: ob 9. uri: blagoslov oljk in sv. maša z branjem Kristusovega trpljenja. Prenos po radiu Trst A; 24. 3. 2016 veliki četrtek - ob 17. uri: sv. maša zadnje večerje; 25. 3. 2016 veliki petek - ob 17. uri: branje Kristusovega trpljenja, češčenje križa in obhajilo - zbor poje postne pesmi; 26. 3. 2016 velika sobota: priložnost za sv. spoved od 16.30 dalje - na razpolago bo več spovednikov; 27. 3. 2016 Velika noč - ob 9. uri: slovenska sv. maša in blagoslov velikonočnih jedi. Prenos po radiu Trst /A; 28. 3. 2016 velikonočni ponedeljek: ob 9. uri sv. maša.

Darovi

V spomin na Hedviko Kavčič Kandut darujeta Marisa Sosič in Loris Tavčar 90 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Za Novi glas: v spomin na Metko Peric in na gospo Bogomilo Doljak daruje Marinka Terčon 100 evrov.

V spomin na drago gospo Hedviko Kavčič vd. Kandut daruje družina Rudež 100 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Barbara Fužir

Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

KRASNI KRAS (3)

"Se magna ben, se paga poco!" ali ljubezen gre skozi želodec

Med prvimi gurmanskimi izleti v zamejstvu sem bila postavljena pred tri jasna pravila. Ali bolje rečeno, prepovedi. "Nikoli ne naroči ribe in rdečega vina". Dobro. "Nikoli ne naroči ribe in piva". Okej. "Kečap na pici nima kaj iskati".

Aaaaa, koliko okusov pa lahko izberem za pizzo? "Kaj, koliko? Ena pizza, en okus". No, lahko izbereš dva okusa, lahko jo deliš na pol... "Ne, to delate samo VI, TAM čez". Spomnim se, da sem takrat žalobno zavzdihnila. Videla sem, da mi bo še trda predla.

Vsa ponosna sem nekoč dvema prijateljema najavila, da jima bom skuhala kosilo. Pripravila sem juho in pašto – prvo je tipični element od tam, ta drugi pa od tukaj. Pa sem potem slišala nekakšno matematično poezijo o dveh prvih krožnikih, da to ne gre, da mora k juhi ALI pašti obvezno "drugi krožnik" ali pa solata ... Ma, solato mi jemo s pašto ... hkrati, ne potem. Debelo sta me gledala, a ker sta vse pojedla do konca, sklepam, da računica le ni bila tako slaba.

Ena izmed min na področju kulinaričnih razlik, na katero sem naletela, se je skrivala tudi v hladilniku mojega dragega zamejca. Vroča zaljubljenost se je spustila do ledišča, ko sem ugotovila, da celotna zaloga hrane v hladilniku vsebuje le štiri piva in malo zamrznjene špinače. Iz mene je necenzurirano izbruhnilo nekaj takega, kot če hoče, da umrem od lakote ...

Ponudil se je (precej ponosno), da mi bo skuhal pašto z oljem, česnom in peperončinom. Mislim, da mi je od šoka spodnja čeljust padla vse tja do kolen, in vehementno sem ta njegov "pripravek" zavrnila kot nepravo hrano, ki samo kaže njegove samčevske prehranjevalne navade. Da je to resnično recept za pašto in ne samo panična improvizacija, sem spoznala (in priznala ter uporabila) šele mnogo kasneje. Ni slabo, resnično. A od takrat je preteklo že kar nekaj Soče ... V danem trenutku pa je bila zame edina prava pašta "makaronflajš" (beri: makaroni z ostankom golaža) ali prava študentska mojstrovina, špageti s tuno (če je že bila kakšna omaka dodana, je bila ta v obliki kisle smetane).

Ne vem, kako se je takratna ljubezensko-gurmanska zagata rešila. Najverjetneje pa sem bila deležna enega dobrega "panina" ("Sendvič ne more biti prav obrok", bi zavila z očmi moja mama) v bližnjem baru. Da tukajšnji "panini" vendarle krepko presegajo sterilizirano pripravljene zmazke brez okusa na slovenskih bencinskih postajah, priznam brez težav. Le da imam vedno znova in znova zaradi kuhanega pršuta občutek, da sem pri velikonočnem zajtrku.

Sem Štajerka, a to ne pomeni, da sem manično zavezana bučnemu olju – moj oče, ko le zmaga to "doooooolgo pot do zamejstva", pa tukaj še vedno raje je popolnoma nezabeljeno solato, kot da bi jo polival s tistim zelenim (beri: olivno olje).

Kot otrok sem odraščala s kolinami. Na srečo so mi strici prihranili pogled na umirajočega pujsa, vseeno pa sem ga lahko vedno slišala vse do njegovega zadnjega kruleža. Ker sem živela v zgoščeni hribovski vasici, je to pomenilo, da je novembra in "veselega decembra" vsako soboto odmevalo od prestrašenih živali po celotnem zaselku – mesar je bil namreč le eden in tako se je selil od hiše do hiše vsak konec tedna. Če ne pogrešam česa, ne pogrešam teh zvokov, tu pade vsa nostalgija. A sadove pujsovega leta še vedno rada dobim – ter jih tukaj, čez mejo, občasno predstavljam kot "čudo božje".

Da imajo produkti kolin lahko tudi multikulturno gurmansko ozadje, ki se ga ne bi sramoval niti največji kuharski chef, sem odkrila ob praznovanju novega leta. Primer sveže pečenih krvavic (preverjeno eko in bio) je bil italijanskim prijateljem predstavljen kot "sanguinaccio ... eeee... tipo inglese... black puding". Dve klobasi so razrezali na majhne koščke, kot bi bili v restavraciji s tremi mischelinovimi zvezdicami, in jih uživali, kot da bi bili prvovrstni kaviar. O sestavinah sem raje malce molčala... Predstavljala pa sem si, da bi moj oče ob tem pogledu verjetno počil od ponosa.

Naš okus ni odvisen samo od sestavin in njihove mešanice. Dejstvo je, da jemo tudi z očmi – in domišljijo. Zgodbe, ki se skrivajo za hrano, so skorajda tako pomembne kot hrana sama. Svojo kuhinjo in prehranjevalne navade (brez juhe ni kosila, zelje je zakon, potica, klobase in vegeta) po novem zelo trendovsko predstavljam tudi kot – avstroogrsko :)

ŠPETER - KOBARID Skupni slovenski kulturni prostor tema dveh srečanj

Benečija in Posočje sta eno samo območje

Ta srečanja v Nediških dolinah in v Posočju "si prizadevajo, da bo ta naša skupna zemlja rastla". S temi besedami je v četrtek, 18. februarja, v Špetru predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dorbolo' pozdravila publiko na prvem od dveh večerov na temo *Skupni slovenski kulturni prostor*, ki so ju letos organizirali občina Kobarid, Fundacija Poti miru v Posočju, JSKD OI Tolmin, Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra in kulturno društvo Ivan Trinko.

Ta kulturni dogodek, je spomnila Marina Cernetig, se vrsti že štiri leta v Špetru. Prvo leto je bil na sporedu zborovski koncert, drugo leto predavanje o Kobariškem muzeju in Fundaciji, lani je bila v središču Rezija. Letos pa sta bila na programu razstava fotografij Darje Gruntar in koncert domačega in tolminskega ansambla.

Razstava *Osrečevanja* prikazuje fotografije s prve samostojne razstave Darje Gruntar iz Kobarida, ki je članica društva likovnih ustvarjalcev Tolmin in Planinskega društva Tolmin; po poklicu je šolnica. "Te slike so zelo zanimive, ker kažejo, da zna Darja dobro ustvariti fotografijo. Lepo so izbrani portreti, saj ko ustvarjamo fotografijo ali sliko, je treba delati s srcem, delati z glavo. Narediti fotografijo, ki prikazuje vsakdanje življenje, ni lahko, potrebno je nekaj več, da lahko ujameš pravi trenutek in pravi motiv", je na odprtju razstave povedal predsednik Beneških likovnih umetnikov Giacinto Iussa, ko je predstavil umetnico.

Portreti, ki jih je Darja Gruntar naredila na Madagaskarju, zares kažejo ljubezen ne samo do slike, ampak tudi do otrok, do tistega sveta, ki ga je leta 2013 odkrila, ko je s slovenskim humanitarnim združenjem kar dvakrat šla v Afriko, kamor si je od nekdaj želela iti. Na Madagaskarju so organizirali delavnice, laboratorije za otroke; na štirih krajih so imeli skupno 2500 otrok. "Vrnili smo se bolj bogati. Ko doživiš nekaj takega, se ti napolni srce, znaš ceniti, kar imaš, in se zavedaš, da materialno imamo vsega preveč. Tam je bilo na vaseh težko dobiti celo kakršnokoli hrano", je povedala Gruntarjeva.

"Motivi mojih fotografij so otroci, ki že majhni skrbijo za mlajše bratce in sestrice, ker so starši na polju. Na Madagaskarju, kjer je največ mladih, saj ljudje ne živijo dolgo let, so ceste zelo slabe; za 30 kilometrov dolgo pot smo rabili tudi do tri ure. Otroci hodijo tudi do 60 km daleč, da pridejo do oratorija. Šolski sistem je zelo slab, pogosto otroci čakajo zaman učitelja, ki ne pride k pouku, ker dela na polju", je še dejala.

Nato je predstavila nekaj razstavljenih fotografij. Na eni od teh je med ljudmi poznan slovenski misijonar na Madagaskarju pater Pedro Opeka, ki je bil že dvakrat imenovan za Nobelovo nagrado za mir; na drugi je sveto obhajilo 350 otrok... Res lepe fotografije drugačnega sveta, ki bodo na ogled do 19. marca.

Odprtju razstave sta sledila v prostorih kulturnega doma dva lepa koncerta, ki sta tudi na spletni strani Inštituta za slovensko kulturo www. mismotu. it. Na prvem je beneška skupina Bk zaigrala pesmi z zadnjega CD-ja *Skrivnost norosti Norost skrivnosti*.

Nekaj pesmi je z njo pela solistka Rada Vižintin, ki je stara le dvanajst let in se uči solopetje na glasbeni šoli. Nastop je najprej začela s pesmijo *Beneška vičer* v spomin na pokojnega Alda Klodiča, ki se je veliko trudil za slovensko kulturo in jezik. Na drugem pa je ansambel Napolitango iz Tolmina, ki nima nič skupnega z mestom Neapelj in s plesom tango, razveselil publiko z narodno-zabavno glasbo.

"21. februarja je dan maternega izika – je dejala Bruna Dorbolo' – in se tega veselimo, ker vemo, da je naš materni jezik prva močnejša resnica, samo če ga govorimo in častimo vsak dan, bomo šli bolj močno naprej. Vemo, da je ta naša skupna zemlja in da ta srečanja težijo k temu, da bi rastla kulturno in gospodarsko". Dodala je, "da je Inštitut pripravljen pomagati pri evropskih projektih, ki jih skušajo izvesti župani iz Posočja in Nediških dolin". Njene besede je še bolj poudaril načelnik Upravne enote Tolmin Zdravko Likar, saj je izrazil željo, "da bi bil to zares skupen prostor, da ne bo več med nami tistega "fardamanega konfina", kot je bil nekoč, da bo zmagala zdrava pamet, da se ne bo ponovilo, kot je bilo nekoč, ker ta skupna Evropa nam je dala največje bogastvo, svobodo, da gremo brez skrbi iz ene države v drugo, da utrdimo naše prijateljske vezi".

Dvodnevna prireditev z naslovom *Benečija v skupnem slovenskem kulturnem prostoru* se je nato v petek, 19. februarja, preselila v prostore Fundacije Poti miru v Posočju v Kobaridu.

Večer v Kobaridu je bil posvečen delu nekdanje špetrske županje in sedanje predsednice Inštituta za slovensko kulturo Brune Dorbolo' ter kulturnemu ustvarjanju in vodenju beneških planincev, ki ga pooseblja predsednica Planinske družine Benečije Luisa Battistig. Z obema se je pogovarjal načelnik Upravne enote Tolmin, Zdravko Likar. Predsednica Društva Ivan Trinko Jole Namor je nato predstavila letošnji Trinkov Koledar, ki je odraz življenja na eni in drugi strani Matajurja in Kanina.

Večer je z ubranim petjem popestrila moška vokalna skupina Vocal Bača iz Podbrda. Uvodoma je pozdravil kobariški župan Robert Kavčič.

Prav na koncu pa je številno občinstvo prisluhnilo prikazu petnajstletnega dela Fundacije Poti miru v Posočju.

Larissa Borghese

Še o Slovencih v Ameriki (4)

Vedno bo ostala naša "mati Slovenija"

Vsi Slovenci smo že slišali za Cleveland. Kaj pa za drugo največje slovensko mesto v ZDA? Tukaj pa bi verjetno težko našli junaka (če ga tematika ne prav posebej zanima), ki bi znal ime mesta stresti iz rokava. Določati absolutne številke

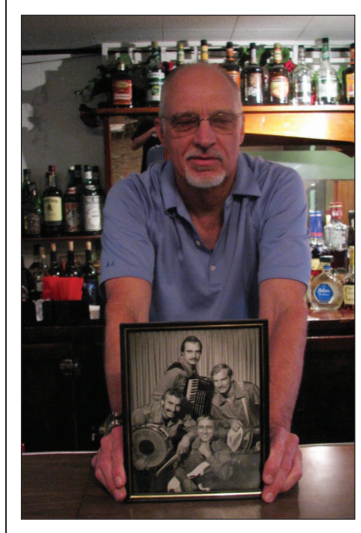

Spomini na prvi slovenski ansambel v Fontani

Slovencev, koliko jih živi po posameznih krajih, je sicer povsem nemogoče, a predvideva se, da naj bi bilo drugo največje slovensko mesto v ZDA Fontana, dokaj nepoznano mestece v Kaliforniji.

Košček domovine v Kaliforniji

Sem so se Slovenci začeli naseljevati na prelomu tisočletja in se ukvarjali pretežno z za izseljence dokaj nenavadnim poslom – kmetijstvom. Podnebje je tukaj naklonjeno vinogradništvu in Slovenci so si v novi domovini najprej rezali kruh kot delavci v vinogradih. Ker je bilo zemlje veliko na voljo, so postopoma tudi sami postali lastniki zemljišč in majhni kmetje. Številne je zaneslo tudi v industrijske obrate, v katerih je bil zaslužek bolj gotov. V tem času je bilo območje še zelo ruralno, formalno je bilo mesto ustanovljeno šele leta 1913.

Ne preseneča, da so se hitro razvile tudi slovenske organizacije. Še do pred nekaj leti sta v Fontani delovala dva narodna domova, eden je bil v lasti KSKJ, drugi pa SNPJ, torej obeh osrednjih bratskih organizacij. KSKJ dom je bil pred nekaj leti zaprt, SNPJ-ev pa še vedno deluje in ima vsak mesec tri prireditve. Gre seveda za polka plese. Dva sta navadna plesa z ansamblom, enkrat mesečno pa prirejajo "accordion jam sessions". To so dogodki, odprti za vse navdušence, prvotno harmonikarje, a tudi tiste, ki igrajo katerikoli drug instrument, da pridejo skupaj in spontano skupaj igrajo. Takšne improvizacije so priljubljene tudi drugod, v Fontani ni nič drugače. V slovenskem domu v Fontani ne pozabljajo niti na dobrodelnost. Eden izmed dogodkov vsak mesec je dobrodelne narave. Zanimivo je tudi, da so imeli v okviru SNPJ v Fontani od 60. pa vse do srede 90. let prejšnjega stoletja slovenski dom za upokojence (nato so ga zaradi previsokih stroškov zaprli). Do sedaj sem slovenska upokojenska doma videl le v Clevelandu in Torontu, tudi to dokazuje, da gre v Fontani za res številčno slovensko populacijo. V zadnjih letih sicer ta šibi, številni so se mi pritoževali, da se mladi zaradi študija in služb selijo drugam, kar zelo negativno vpliva na življenjsko moč in vitalnost slovenske skupnosti.

Ker se mi je edino tako časovno izšlo, sem slovenski dom v Fontani obiskal, ko so le-tega oddali v najem poljski skupnosti, ki je imela svojo zabavo, povabili so poljski polka ansambel iz Chicaga. Tja sem se odpravil s pričevanjem, da bom tam kljub temu vendarle našel tudi kakšnega Slovenca, ki mi bo lahko malo predstavil skupnost in razkazal dom. Nisem se zmotil. Bilo je kar nekaj rojakov, ki jim trije dogodki na mesec, kot kaže, niso dovolj in obiskujejo tudi takšne, ki jih očitno imajo za dovolj podobne, da v njih uživajo. Poskrbeli so tudi za slovensko hrano – v ponudbi so bili potica, štrudelj in domače sveže klobase. Priznam, da tako dobrih v Ameriki še nisem jedel in tudi v Sloveniji jih le stežka dobiš. Kar pa me je posebej presenetilo na tem dogodku, je to, da Slovenci nikakor niso bili le iz Fontane. Prišli so tudi iz ne tako bližnjih krajev Kalifornije. Še bolj zanimiv je bil njihov izvor, poleg teh, ki so bili že rojeni v Kaliforniji, sem spoznal take, ki izvirajo iz Buffala v zvezni državi New York, Bozmana v Montani in Anchoragea na Aljaski. Neverjetno, kje vse smo Slovenci živeli in živimo! V teh primerih je šlo za osebe, ki so službe našle v Kaliforniji in se posledično preselile na jug. Posebej ganljivo je bilo v Fontani srečanje s 30-letnim dekletom, ki je delala v kuhinji. Takoj me je prepričala, naj prenočim pri njej, saj bo tako več časa za pogovor. Vse v povezavi s Slovenijo jo je neizmerno zanimalo, čeprav domovine prednikov ni še nikoli obiskala. Naslednji dan sva za zajtrk seveda imela prave slovenske klobase. Med pogovorom me je navdušila z opisom vseh slovenskih aktivnosti, ki jih v domu izvajajo in ji toliko pomenijo, posebej pa me je ganila z naslednjo zgodbo. Pravi, da v prostem času rada gleda po televiziji reklamne oddaje za prodajo nepremičnin. Zakaj? Ker včasih pokažejo tudi kakšno hišo, ki jo prodajajo v Sloveniji, in takrat si predstavlja, kako bi bilo, če bi jo ona kupila. Pravi, da bi to zelo pomagalo, da bi njeni otroci nekoč ohranili slovenske tradicije in identiteto. Zakaj je to pomembno? Čeprav že več kot sto let družina živi v Ameriki, pravi: "It will always remain our mati Slovenija, you know" (Vedno bo to ostala naša mati Slovenija, veš).

Dejan Valentinčič

Slovenska potica, slovenski predpasnik in navdušena Slovenka v kuhinji

NEDIŠKE DOLINE Srečanja za deželni krajinski načrt

Da bi se zavedali našega bogastva

Dežela Furlanija Julijska krajina prirpravlja nov deželni krajinski načrt - Piano paesaggistico regionale. Da bi bil ta načrt zares dober, sprašujejo vse ljudi, ki jih stvar zanima, naj povedo, kaj mislijo. Srečanja so tudi v Nediških dolinah, kjer to ureja občina Srednje, ki je podpisala konvencijo z občinami Sv. Lenart, Garmek, Dreko, Savodnjo in Prapotnim. Prvo srečanje za občine Sv. Lenart, Srednje in Prapotno je bilo 13. februarja v Gorenji Mersi. Drugo za občine Dreka, Garmek in Savodnja je bilo 20. februarja na županstvu pri Hlodiču. V soboto, 27. februarja, so se ponovno zbrali v Gorenji Mersi občine Sveti Lenart, Srednje in Prapotno; v soboto, 5. marca, ob 15. pa se bodo pri Hlodiču spet sestali Dreka, Garmek in Savodnja. V torek, 29. marca, ob 18. se bo vseh šest občin srečalo v Gorenjem Tarbiju. Vsakdo lahko sodeluje in pove svoje mnenje tudi na spletni strani http: //partecipazionepprfvg. uniud. it

"Na srečanja lahko pridejo vsi tisti, ki se zanimajo za naše območje. Še zlasti smo želeli povabiti tiste, ki najlepše poznajo naše doline, da povedo dobre in slabe stvari našega teritorija. Med stvarmi, ki nam niso všeč, so kamnolomi, odlaganje smeti, robida... Med dobrimi pa so naše vasi, hiše, senožeti, stari hrami, jame in tako naprej", je v radijski oddaji Okno v Benečijo povedal Valentino Floreancig, ki je skupaj s Susanno Loszach koordinator teh srečanj.

"Da bi dosegli več ljudi, smo šli tudi v osnovne in srednje šole Nediških dolin. Učencem smo dali obrazce, na katere lahko s svojimi družinami napišejo lepote in pomanjkljivosti naših krajev. Njihove odgovore bomo objavili na spletu. Na srečanjih lahko udeleženci tudi samo poslušajo ali napišejo svoje misli in poglede", pravi Floreancig in poudarja: "Velikokrat se mi, ki živimo v dolinah, ne zavedamo, kaj imamo na svojem območju. To smo videli na prvih treh srečanjih. Zato smo veseli, da smo dali našim ljudem priložnost, da pridejo do besede. S posebno pozornostjo do tistih, ki dobro poznajo to območje in zgodovino, ker je takih možnosti malo. Seveda razpolagamo s knjigami, toda sedaj je prava priložnost, da se zbere ves ta material v upanju, da bo koristen v prihodnjih letih. Deželo Furlanijo Julijsko krajino zares zanima naše okolje, kako ga varovati ter izboljšati, da bi pri tem ne ponovili napak, ki so jih delali do zdaj. Škoda, da nista z nami občini Podbonesec in Špeter, ki sta samo v pogodbi za reko Nedižo, četudi bi bili lahko tudi z nami. Upamo, da bo Dežela vseeno upoštevala v celoti Nediške doline z njenimi specifičnostmi in zahtevami".

Tudi najvišji predstavniki Cerkve naj bodo odločnejši v razgovorih z oblastjo

Ljubljanska shoda o prebežnikih bi se brez posredovanja policije lahko končala v krvi!

V Sloveniji je postni čas malo razviden, čeprav je veliko ljudi, ki v intimnosti dajejo v dober namen in se odrekajo dobrinam ter v pričakovanju Velike noči razmišljajo o dobrem. Očitno pa sta le vlada in največji del politike obsedena s svojo logiko in v Sloveniji se pogosto zdi, da nista sposobni delovati niti z najmanjšo stopnjo etike in humanizma, s kakršno že zdavnaj delujejo druge države parlamentarne demokracije.

Za razmere v Sloveniji je še vedno najbolj značilno ozračje strahu pred morebitnim prihodom velikih množic migrantov oziroma beguncev iz oddaljenih afriških in azijskih območij. Pri ocenjevanju teme, ki vzbuja skrb in pesimizem glede prihodnosti in usode slovenske države, se najbolj sprenevedajo premier Miro Cerar, vlada in koalicija, ki je na oblasti. Neomajni in trdoživi so v zatrjevanju, da je za naraščajočo zaskrbljenost prebivalstva pred begunci, pa tudi za splošen strah javnosti pred njimi, kriva opozicija. To sestavljajo po svoje, je čedalje bolj raznorodna, tako da naj bi jo zdaj sestavljala nekakšna skupina na novo odkritih nacistov, in seveda Janez Janša s SDS, stranko, ki jo vodi.

Toda v resnici je obstoječi strah pred begunci ustvarila vlada z Mirom Cerarjem na čelu, ker je javnost stalno prepričevala in strašila s tem, kakšno veliko nevarnost prinašajo in pomenijo za nas. Zdaj, ko so begunci s svojimi nevarnostmi in resničnimi grožnjami pred vrati države, pa vlada poskuša utemeljevati njihov prihod in dokazovati, kako pravično in prav je, da določeno število beguncev naselimo kot stalne prebivalce Slovenije. Hkrati pa je seveda še zmeraj v uporabi slogan, da je za celotno breme begunstva kriva opozicija, seveda pod vodstvom in po navdihu Janeza Janše. Vendar ta strategija vsaj v Ljubljani ni uspela. Tam so pripravili dve zborovanji o beguncih, eno zoper njihovo nastanitev v mestu in drugo za njihovo zaščito in vključitev v slovensko družbo. Obe skupini sta tako srdito nastopili v obrambo svojih stališč, da je nastala celo grožnja, da se bodo udeleženci shodov med seboj spopadli. Tedaj je odločno posredovala policija, sprevoda oddaljila in zagotovila miren konec obeh shodov. Časnikarji, ki so poročali s prizorišča, menijo, da bi brez nastopa in akcije najbolje pripravljenih pripadnikov slovenske policije, na shodih o beguncih v Ljubljani tekla kri. Shoda v zaščito beguncev se je udeležil tudi nekdanji predsednik Slovenije Milan Kučan, v skupini zoper prihod beguncev pa je bil tudi Zmago Jelinčič.

Aleš Primc

Zanimiva je misel oziroma trditev, da je v Sloveniji problematika beguncev tesno povezana s sovražnim molkom vladajočih. Prvi jo je izrekel predsednik Odbora 2014 Aleš Primc in opozoril, "da je v Sloveniji res preveč sovraštva med državljani. Prevečkrat izrekamo težke besede, ne da bi premislili, kaj izrekamo", je poudaril Aleš Primc, ki menda ustanavlja novo politično stranko na desnici. Sporočil je, "da v enem letu in sedmih mesecih delovanja Odbora 2014, ko izražajo kritiko pravosodja in predlagajo rešitve, niso imeli niti enega soočenja s predstavniki pravosodja. Masleša, Fišer, Klemenčič so še vedno na svojih položajih. A tudi mi v Odboru 2014 smo še vedno tam, kjer smo se začeli zbirati pred letom dni in sedmimi meseci".

Aleš Primc je s svojim razmišljanjem in ugotovitvami - med primeri sovražnega govora navedel poslanko SMC Jasno Murgel, ki o drugače govorečih govori kot o podganah - postavil iztočnico za komentar z naslovom *Kako in o čem govoriti* in podnaslovom *Cerkev naj jasno in glasno pozove k pošteni igri*. Objavljen je bil v novi številki Slovenskega časa, časnika za družbo in kulturo, ki je priloga tednika Družina. V njem je Jože Mlakar opozoril na kampanjo, ki poteka zoper Cerkev in katere sporočilo je jasno: Cerkev in njeni škofje naj držijo jezik za zobmi, ker jih bo to sicer drago stalo. Naj raje še naprej budno pazijo, da se ne bi kak njihov župnik spozabil in kršil pravila ločenosti Cerkve od države; ali po domače rečeno: naj se ne vtika v politiko izbranega razreda, pa če je ta še tako umazana in sprevržena. Ob tej maščevalni kretnji naprednjaške aristokracije nam pride na misel, da je tako ošaben ton mogoč samo zaradi blage in zadržane retorike slovenskega cerkvenega vrha. Škofovski sedež je mesto, s katerega se morajo slišati jasni in glasni pozivi k pošteni igri, pa naj gre za politiko, gospodarstvo ali za katero koli drugo področje javnega življenja. Zakaj naj bi kristjan in tudi njegov škof ob vsaki priložnosti prejemala klofute in nastavljala še drugo lice? Ali ni škof tudi sam dolžan nekomu "primazati" klofute. Naši škofje bi se morali oglašati. Njihov položaj in njihova posvečenost jim podeljuje preroško karizmo in on lahko bolj kot kdorkoli drug opozarja ljudi, male in velike, pa vse druge, tudi na nečednosti. Cerkev in njeni voditelji, torej škofje, bi s takim nastopom samo pridobili. Tudi nasprotniki bi jih spoštovali, še bolj pa njihovi verniki in navadni duhovniki. Spraševali bi se, od kod nenadoma tako drugačna, predvsem pa odločna in samozavestna govorica slovenskih škofov.

Pa še nekaj paberkov iz tekoče kronike dogajanja na Slovenskem. Jožica Ličen, ena vodilnih aktivistk humanitarne organizacije Karitas, je v komentarju, namenjenem pustnemu času, ki je bil objavljen v novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina, pomenljivo zapisala, "da če bomo Slovenci stopili skupaj, bo v redu, drugače pa se bomo med seboj pobili". V isti številki Družine teolog Janez Juhant zavrača neresnične trditve, ki jih je letošnji Prešernov nagrajenec Tone Partljič izrekel o povojnih pobojih v Sloveniji v primerjavi s tistimi v Franciji in o Janezu Janši.

Marijan Drobež

Druga mednarodna konferenca o slovenskih raziskovalcih v tujini

"Namesto bega raje kroženje slovenskih možganov prek meja"

Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sredo, 24. februarja, v Mariboru priredil 2. mednarodno konferenco *Slovenski možgani krožijo prek meja*, na kateri se predstavljajo slovenske raziskovalne ustanove, ki delujejo zunaj Slovenije. Namen takšnih dogodkov je po besedah ministra Gorazda Žmavca preseči tezo o begu možganov in govoriti o kroženju možganov.

"Moramo se zavedati, da je Slovenija lahko mnogo večja kot sicer. Imamo pol milijona Slovencev zunaj naših meja. Imamo tudi zelo dosti Slovencev, ki so se borili za trdoživost in identiteto slovenskega jezika v teh desetletjih, zdaj pa je pomembno, da iščemo naše aktivnosti predvsem v interesu, da povezujemo mlade", je povedal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Žmavc.

"Naš cilj je, da takšne mednarodne konference dajo odgovor, da ne pristajamo na tezo o begu možganov, ampak govorimo o kroženju možganov", je dejal in med drugim spomnil na velik potencial mladih iz zamejstva. Po njegovih besedah je treba v državi ustvariti ugodne pogoje, da se bodo te generacije z znanjem, ki ga pridobivajo tudi zunaj, vračale v domovino. "Sicer pa so tisti, ki ostajajo zunaj in delajo kot strokovnjaki, še vedno

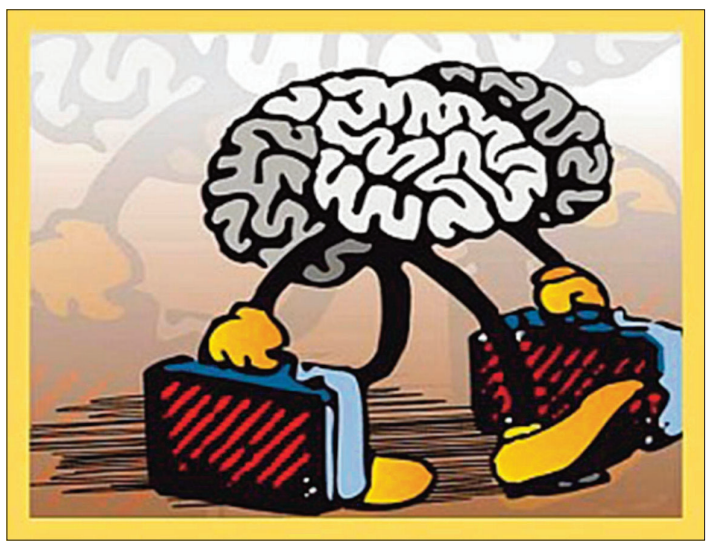

največji ambasadorji slovenstva v svetu", je dodal.

Prvo takšno konferenco so priredili lani v Ljubljani in je bila po navedbah organizatorjev zelo uspešna. Njen namen je predstavitev slovenskih raziskovalnih ustanov, ki delujejo zunaj Slovenije in so v veliki meri širši slovenski strokovni javnosti nepoznane, da bi tako krepili sodelovanje med slovenskimi raziskovalci, znanstveniki, profesorji in študenti znotraj in zunaj meja Slovenije.

"Namen je promocija slovenske znanosti, ki deluje in živi zunaj Slovenije. Hkrati pa pretvoriti beg možganov v kroženje, torej da, če že kdo je v tujini, da ne ostane tam in pozabi na domovino, ampak se z njo povezuje in sodeluje", je povedal Zvone Žigon iz urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Na dogodku, ki so ga pripravili v sodelovanju z Univerzo v Mariboru in je zato potekal na rektoratu te univerze, so se predstavile ustanove iz petih držav. Med njimi so Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU in Inštitut za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) in Slovenska narodna in študijska knjižnica iz Trsta ter Inštitut Urbana Jarnika, Slovenski znanstveni inštitut (SZI) in Slovenska študijska knjižnica iz Celovca.

Predstavilo se je Društvo v tujini izobraženih Slovencev (VTIS), v katerega so se pred kratkim začeli povezovati Slovenci, ki so ali še študirajo v tujini. Med predstavljeni je bilo tudi Slovensko-avstralsko akademsko društvo iz Melbourna, ki združuje Slovence v Avstraliji. "Gremo v smeri povezovanja znanosti in akademske sfere, pa tudi gospodarstva", je povedala predstavnica tega društva Kaja Antlej.

Kratke

Zdravstvo in sociala: FJK in Slovenija iščeta skupne poti

S skupnimi projekti ter stalno izmenjavo informacij bi lahko Furlanija Julijska krajina in Slovenija dodatno izboljšali zdravstvene in socialne storitve. S to predpostavko se je v četrtek, 25. februarja, v deželni palači v Trstu sestala delovna skupina za socialne politike in zdravstvo Skupnega odbora Furlanija Julijska krajina – Slovenija. Temu srečanju, ki je bilo namenjeno zlasti predstavitvi lastnih zdravstvenih in zavarovalniških sistemov, bodo sledili razni področni sestanki, na katerih bosta Dežela in njena vzhodna soseda bolj konkretno zagnali razne skupne načrte ob tistih, ki že potekajo. Glede na to, da se tako Furlanija Julijska krajina kot Slovenija soočata s staranjem prebivalstva, bo velika pozornost namenjena družnemu razmisleku o ukrepih zoper pojav, zaradi katerega bodo neizbežno narasli zdravstveni in socialni stroški. Projekcije na primer kažejo, da bo leta 2030 kar 28 % prebivalcev v Furlaniji Julijski krajini starejših od 65 let. Maria Sandra Telesca, deželna odbornica za zdravstvo, je med uvodnim pozdravom predlagala, da bi bile skupne teme za razpravo tudi nega obolelih zaradi azbesta in tudi boj zoper ilegalno trgovino z živalmi. Glede tega je slovenska delegacija pojasnila, da je za to temo v Sloveniji pristojno ministrstvo za kmetijstvo, gozdove in prehrano, za vse ostale predloge pa se je izkazalo, da obstaja želja po sodelovanju v obojestransko korist. Slovensko delegacijo so sestavljali predstavniki ministrstva za zdravstvo, ministrstva za delo in Zavoda za zdravstveno zavarovanje. / ARC/PV

V Ljubljani filmska retrospektiva in posvet

V Dvorani Zemljepisnega muzeja GIAM ZRC SAZU v Ljubljani bosta 8. in 9. marca potekala filmska retrospektiva in posvet Videodokumentacija kulturne dediščine v produkciji neprofesionalcev v sklopu DEFa, ki ga organizira Slovensko etnološko društvo. Dogodek je v sklopu prenovljenih Dnevov etnografskega filma.

Več informacij o programu najdete na spletni strani festivala www. def. si. Posebej bi želeli izpostaviti predavanje Saše Srećkovića, člana Evalvacijskega telesa za nesnovno dediščino pri Unescu, ki bo v torek ob 10.15, in predpremiero filma Od pera do vajkoža, avtorjev Jožice Penič in Davorja Lipeja, ki bo v sredo ob 15.45. Med avtorji etnografskih filmov v pregledu je s tremi prispevki prisoten tudi Zdenko Vogrič.

Prireditev organizira ekipa Dnevov etnografskega filma Slovenskega etnološkega društva v sodelovanju z Inštitutom za slovensko narodopisje ZRC SAZU. Vljudno vabljeni.

Mestna galerija Nova Gorica / Štirje ženski glasovi

V Mestni galeriji Nova Gorica v mesecu marcu nadaljujejo vsakoletno študijsko razstavo. Kuratorstvo in izbor umetnikov so pristojni zaupali Andreju Medvedu, ki je za tokratno postavitev, odprtje katere bo v petek, 4. marca 2016, ob 19. uri, izbral štiri slovenske umetnice, ki se bodo predstavile s svojimi najnovejšimi slikami. To so Ira Niero Marušič, Nika Zupančič, Joni Zakonjšek, Suzana Brborović. Gre za slikarke srednje in mlajše generacije sodobne umetnostne scene. "Vse štiri slikarke smo videli pred dvema letoma v galeriji Cankarjevega doma, a bodo presenetile z novimi smermi, s podobami, ki kažejo izvirnost in nesluten razvoj, odkritje, ki je nastalo v obdobju 2015-2017", je dejal Andrej Medved.

Suzana Brborović, Centralizacija, 2015, Akril in tuš na platnu, 250x200cm

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (6)

Mariza Perat

"Z besedami ne morem izraziti, kar sem občutila, in niti ne morem opisati lepote in sijaja žarkov, ki so izhajali iz draguljev. Božja Mati mi je povedala, da žarki ponazarjajo milosti, ki jih deli tistim, ki zanje prosijo. Dano mi je bilo tudi razumeti, v kako veliko veselje ji je, če jo za te milosti prosimo, in kako velikodušno jih deli. Nekateri dragulji niso izžarevali svetlobe. Ti so ponazarjali milosti, za katere nihče ne prosi".

Nastala je nato druga slika.

Sveta Devica v roki ni več držala oble. Okrog njene postave se je prikazal okvir podolgovate oblike, katerega so z zlatimi črkami obkrožale besede:

"O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k Tebi zatekamo"!

Čudodelna svetinja in misel sv. Katarine

"Tedaj", pravi s. Katarina, "sem zaslišala glas, ki mi je rekel: "Dajte izdelati svetinjo po tem vzorcu. Vsi, ki jo bodo nosili okrog vratu, bodo prejeli velike milosti, ki bodo še posebno obilne za tiste, ki bodo svetinjo nosili z zaupanjem".

Friderik Baraga

"Zatem", nadaljuje s. Katarina, "se je slika obrnila in zagledala sem drugo stran svetinje: na sredi je bila črka M (Marijin monogram), s križem na vrhu. Pod črko M je bilo Srce Jezusovo, obdano s trnjem, ter Srce Marijino, prebodeno z mečem". Vidkinja je razmišljala, če bi bilo treba zraven kaj napisati, a tedaj je zaslišala glas, ki ji je rekel: "Črka M in obe Srci povedo dovolj".

S. Katarini se je Marija še enkrat prikazala decembra istega leta, in sicer prav tako v kapeli. Znova ji je naročila, naj poskrbi, da bo svetinja izdelana.

Časi po francoski revoluciji so bili tudi v verskem pogledu zelo hudi. Mnogo jih je od Cerkve odpadlo, razširjena sta bila brezboštvo in verska brezbrižnost.

Naj v zvezi s tem podam pričevanje Friderika Barage, ki je dospel v Pariz 23. novembra 1830 in se tu na poti v ameriške misijone za nekaj dni ustavil. Svoji sestri Amaliji je pisal, da z žalostjo gleda, kako Francozi postavljajo spomenike padlim revolucionarjem, cerkve pa so prazne. Pravi, da je maševal v eni izmed glavnih mestnih cerkva', pa so pri sveti maši bile prisotne le tri osebe. Dne 30. novembra je spet pisal, tokrat iz Le Havra:

"V Parizu sem postajal vedno bolj žalosten, čim dalje sem se mudil v njem. Tam ni videti in slišati drugega kakor zaničevanje vsega svetega in božjega ter brezumno uporniško hlepenje po svobodi. A to svobodo po nesrečni zmedi pojmov vidijo le v tem, da se človek oprosti vsega, kar bi blagodejno brzdalo njegovo voljo, ki je tako izkvarjena in k zlemu nagnjena".

Iz tega časa najdemo še eno pričevanje. Župnik fare Naše Gospe Zmagovalke v Parizu, Dufriche - Desgenetles, pravi leta 1832, da je njegova farna cerkev "tudi ob največjih praznikih popolnoma prazna. Delitev svetih zakramentov je celo ob smrtni uri

Pariz leta 1830

bila skoro nepoznana. Ako si je kdaj župnik po posredovanju tretje osebe izposloval dostop do bolnika, se je to zgodilo le pod pogojem, da bolnik ni bil več pri zavesti in da je župnik prišel v civilni obleki".

/ dalje

Odprto pismo Juriju Paljku (3)

Torej odsvetujem vam prevod pesmi, naj rajši kdo sede za računalnik in v lepi in tekoči prozni italijanščini sosedom pove vsebino, čim preprosteje, naj se tudi oni navadijo na naše Brice, na naše briške pesmi in goriške vasi, izrečene po slovensko, s tistimi strašššššnimi strešššššicami, ki jih spravijo v hudo jezikovno stisko, da si nekateri komaj opomorejo. Verjemi mi, od tega bodo imeli samo korist - ti pa jim dopovej, da je pot - ali steza, gaz, kolovoz, reber in avtocesta - od italijanščine do slovenščine enako dolga in naporna (in tudi prijetna, ko jo začneš osvajati in osvojiš) kot ona iz slovenščine v italijanščino. Niti za milimeterček ni daljša ena od druge. In ni krajšnjic, *solo volonta' di apprendere.* Brez te trdne volje in namere nič ne pomaga, človek ostane obupno enojezičen. Povej jim tudi na blag način, da jih boš prej vnel kot preplašil za učenje, da... sila kola lomi.

Potem si me opozoril na svoj zahvalni zapis *Novi glas smo ljudje!* v jubilejni številki Novega glasa. - Jurij, že davno storjeno in še preden si me opozoril, hvala, da si tudi mene uvrstil med vsa tista lepa slovenska imena, med njimi se počutim kot doma, na varnem in prijetno na toplem. Oziroma še bolj na toplem kot doma, ker doma zelo šparam s kurjavo, da me zimski računi Petrola ne spravijo na kant. In zato rajši skočim v tri-štiri pare hlač, kot nekoč Jugoslovani v nove kavbojke, ko so se vračali čez mejo, da jih na carini ne bi denarno preveč oskubili, in kot oni - sem jim prav hvaležna za nazorni poduk - vržem nase še štiri - pet puloverjev, spodaj tanjše in nato vedno debelejše, ki tudi opravijo svoj sveti-karitas misijon, da me zastonj grejejo in zaradi tega nič stresno tudi ogrejejo. Človek si pač pomaga, kot ve in zna. Glavno je, da se izmota iz težav in zleze iz mlakuž na suho.

Čisto na koncu si omenil še "krasen zapis g. Ambroža" (!) - klicaj v oklepaju je moj - in me prosil, naj se ne jezim na vaju, ker sta dala gor - med stolpce "krasnega zapisa", mojo fotografijo. Takoj sem odprla še neprebrani Novi glas in poiskala stran s kulturo ter se vsa radostna zagledala v dokaj obsežnem članku z naslovom *Veseli dan slovenske kulture v Sežani* - lej, lej, - v sežanski knjižnici med direktorico knjižnice Magdaleno Svetina Terčon in opensko založnico Miriano Antoni na prvi predstavitvi svoje dvojezične pesniške antologije. Enkratno! Rekla sem si: s svojim obširnim poročilom si je moj mojster, kot rečeno, zaslužil brezplačni izvod antologije; oni, prav tako brezplačni sponzorski - dal nam je stotak še pred izidom knjige kot mali sponzor, da nam pomaga do potrebnega tiskarskega cvenka - pa ga čaka že od vsega začetka pri meni doma. Zakaj neki bi se jezila, Jurij, če pa nam... "moj mojster", ki ga bralci goriškega tednika poznajo kot gospoda Ambroža Kodeljo, doberdobskega župnika, z izrecnim žegnom in dopadenjem glavnega urednika in pesnika Paljka, dela propagando in nas promovira. Njegova hvaležna vajenka - to sem jaz - je tega lahko samo vesela! Krasno, kaj lepšega, odpira nam vrata do bralcev in prepoznavnosti. In sem začela brati njegovo živahno razpredanje. Začetek na prvem stolpcu s splošnim opisom dogajanja je (bil) spodbuden: "Lep večer... ob izidu zanimive dvojezične pesniške zbirke..., ki jo je uredila ga. Jolka Milič... " In nato v drugem odstavku: "Ob tem enkratnem dogodku sem ponovno razmišljal, kaj je sploh z našo slovensko liriko, še posebej z našo slovensko duhovno liriko... " (preberite, prosim, njegov odstavek v celoti, saj našteva v njem, le kar krvavo pogreša v naši liriki). Od tu naprej v naslednjih petih stolpcih o predstavljeni antologiji ni več govora, - pa je o njej sploh spregovoril? Ne merkam, bržčas ne. Preverite.

/ dalje

Jolka Milič

S 7. strani

Zgodba romantičnega ...

Poleg njih so v manjših, a nič manj učinkovitih vlogah nastopili Antea Mramor (Mica / Katinka), Ana Ferme (Dinca), Asja Potisek (Marica), Alen Kofol (doktor Urbel), Matevž Mali (Anžon), Ambrož Kvartič (Mlačan). Vsi so pristno in vživeto, s srcem, poosebili like, ki jih je tako plastično in učinkovito izklesal Ivan Tavčar. Dogajanje so v živo, za zastorom, spremljali glasbeniki Aleš Ogrin (klaviature), Janez Skaza / Damijan Pančur (kitara), Giovanni Toffoloni / Caterina Stanisci (bas), Tomi Purich (bobni), ki je tudi vodil skupino. Spevno glasbo je ustvaril Matjaž Vlašič, orkestrator je Anže Rozman, avtor besedila Janez Usenik, Željka Predojevič pa mentorica za petje. Lepim kostumom - s finimi klobuki meščanskih dam -, ki so odslikavali način oblačenja z začetka 20. stoletja v mestu in na kmetih, je za oko prijeten sodobni nadih dala Vesna Mirtelj.

Z dolgotrajnim, skandiranim ploskanjem (le-to se je sicer oglašalo tudi po posameznih pesmih med predstavo), stoje, so gledalci zgovorno izrazili vse svoje navdušenje nad izvedbo muzikala, ki je izzvenel domače, pristno in iskreno kot čudovit poklon zdravemu kmečkemu življu iz nekdanjih dni in zaigral tudi na ljubeče domovinske strune in se dotaknil socialnih težav tedanjega malega človeka. Gledalci so se prepustili valovanju močnih čustev, porojenih v le na videz trdem kmečkem srcu, ki je sramežljivo v sebi skrivalo mehko dušo.

V atriju Kulturnega centra so gledalci lahko kupili CD z enajstimi skladbami iz muzikala *Cvetje v jeseni*, povrhu pa še dobili podpis glavnih igralcev oz. pevcev Nine Pušlar in Matjaža Robavsa, s katerima se je marsikdo tudi fotografiral.

Zaradi velikega uspeha in povpraševanja po ogledu tega posrečenega, povsem slovenskega muzikala, se je Kulturni center Lojze Bratuž dogovoril z odgovornimi pri odrski postavitvi za še eno ponovitev *Cvetja v jeseni*, ki bo v **torek, 19. aprila 2016, ob 20.30** v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, **SWIFT** ali **BIC koda**: ICRAITRRES0
ali **IBAN:** IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 1. marca, ob 14. uri

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (98)

KAJ SO SOLI DR. SCHÜSSLERJA IN KAKO SO POVEZANE Z NATUROPATIJO

Nemški zdravnik dr. Wilhelm Schüssler je odkril dvanajst mineralnih dinamiziranih soli, razredčenih po določenih naravnih kriterijih, ki se uporabljajo v naturopatiji in v naravni medicini za vzpostavljanje ravnovesja in s tem zdravja v telesu.

Dr. Schüssler (1821-1898) je trdil, da tkiva zbolijo, ker celicam, ki jih sestavljajo, zmanjka ali primanjkuje določeni mineral (soli), ki bi moral biti prisoten v tkivu za vzdrževanje normalne homeostaze tkiva. Glede na analizo, ki jo je sam izvedel na človeškem pepelu, je ugotovil, da človeško telo vsebuje 12 osnovnih soli in samo idealno razmerje med njimi zagotavlja pravilno delovanje celic in zdravje v telesu.

Schüsslerjeve soli so tako razredčene zato, da jih kri lažje vsrka in tako preidejo preko sluznice neposredno skozi celične membrane v telo, kamor ponesejo "sporočilo soli", in sicer točno tja, kjer je to potrebno. Schüsslerjeve soli ne zapolnijo vrzeli pomanjkanja minerala, ampak nudijo telesu "informacijo o znanju", da lahko naše telo bolje razume in uporabi vse minerale, ki so že prisotni v njem, in da tako bolje vsrka vse minerale prisotne v hrani. Skratka, telo bolje izkoristi vsak mineral, ki ga ima na razpolago, saj se nauči vse načine uporabe minerala – to je glavna naloga Schüsslerjevih soli. S to "informacijo" telo in celice spodbudi, da se naučijo, kako vsrkati minerale v dovoljšni količini in harmonično in da se tudi zaloge minerala v telesu uravnajo.

V prodaji se dobijo v obliki tablet. V naturopatski praksi se svetujejo vedno v sklopu uravnotežene prehrane in celostne naturopatske obravnave, nikdar kot monoterapijo.

Uporaba

Schüsslerjeve soli nimajo stranskih učinkov, priporočajo se vsakomur: nosečnicam, dojenčkom, otrokom, odraslim, starejšim in celo živalim. Začnemo s tisto soljo, za katero menimo, da jo telo najbolj potrebuje, oziroma, za katero mislimo, da je je v telesu najmanj.

Izbira prave Schüsslerjeve soli

Da dosežemo dober rezultat, moramo izbrati pravo Schüsslerjevo sol. Schüsslerjeve soli so primerne tudi za domače samozdravljenje, saj nimajo stranskih učinkov, potrebno je le prisluhniti telesu, samo nam bo povedalo, katere soli nam primanjkuje, saj ko bomo zaužili pravo sol, bomo takoj začutili izboljšanje. Kako se bomo opazovali, nekaj primerov: ali izkašljujemo rumeno sluz? Ali koža ob ustnicah poka? Za vsako od navedenih nadlog obstaja določena Schüsslerjeva sol.

/ dalje

Težko je med morjem laži najti pot do resnice

Nevihta besed

Nekoč, zapis začenjam kot v pravljici, sem verjela, da je okoli mene veliko resnice. Kot otrok in mladostnica sem imela veliko več gotovosti kot dvomov. Mladi so polni zagona, idealizma in skoraj nikoli ne dvomijo. Ko je moj oče kupil prvo televizijo, sem lahko s starši gledala programe do reklamne nanizanke Carosello, približno ob devetih zvečer, ko se je Carosello končal, sem morala spat. Tako kot skoraj vsi italijanski otroci, ki so doraščali v tistem obdobju. Gledala sem seveda tudi poročila, še sedaj se spominjam marsičesa, potresov, med katerimi je bil tisti v Furlaniji, naravnih nesreč, političnih zdrah, pa tudi vojn. Novice sem tedaj jemala kot golo resnico, mislim, da tako tudi moji starši in marsikdo drug. Nekaj časnikov in poročila na državni televiziji so bili naš edini vir osveščanja. Verjeli smo novinarjem. Vsaj jaz. In si sploh nisem postavljala vprašanja, zakaj bi dvomila. Kot otrok in mladostnik sem pač verjela, da država obstaja in dela za nas, da nam televizija ne laže. In da je na svetu skoraj vse lepo in enostavno. Pa čeprav je v Vietnamu divjala vojna, čeprav smo imeli v Italiji Rdeče brigade. In čeprav so tedaj umorili Alda Mora in sem veliko let kasneje izvedela za ozadje tega. A tedaj si nisem postavljala vprašanj. V tistih časih smo verjeli televiziji, svet smo gledali črno-belo. Ne zato, ker barvnih posnetkov še ni bilo, a ker mladi ljudje vidijo vedno bipolarno resnico: belo in črno, dobro in zlo. O absolutni resnici, ki jo objavljajo mediji, sem začela dvomiti, ko sem se sama začela ukvarjati z novinarstvom. Z velikim zagonom in neomejeno mero idealizma. Poudariti moram, da so moji nadrejeni kolegi na Primorskem dnevniku, kjer sem bila na poletni in pozneje na celoletni praksi, spoštovali moje misli in mojo svobodo pisanja. Cenzuro sem doživela samo enkrat, in sicer, ko sem bila preveč kritična do delovnih brigad v tedanji Jugoslaviji. A vendar... Poleti, predvsem avgusta, ko je bilo mesto prazno, parlament zaprt in se nikjer ni nič dogajalo, je zmanjkovalo novic. Dnevnik s praznimi stranmi ni mogel med bralce, zato si je bilo treba marsikatero novico izmisliti. Še sedaj mi gre na smeh, ko se spomnim, kako sem bila osupla, ko mi je glavni urednik tržaške kronike rekel, naj pač napišem karkoli, samo da bo stran polna. Pa si izmisli, da je v Barkovljah morski pes, ki ogroža kopalce, mi je svetoval, ko je videl, da stojim in gledam. Saj ni nobenega morskega psa, pa še neumno se mi zdi, da bi to pisala in strašila matere z otroki, sem se uprla. Moj oče je bil Barkovljan in že tedaj sem vedela, da v našem zalivu ni nevarnih morskih psov. Samo sinji morski pes se zadržuje tu, in sicer samo manjši, mladi primerki. Potem smo se zmenili, da bom pisala o podražitvi lubenic. Saj to ni velika laž. Samo malo izmišljanja in praznih besed. Dolgočasno, a vsaj občutka krivde nisem imela pri pisanju.

No, prišla so moja zrela leta in svet je postal prenatrpan z novicami. Internet nam je dal možnost, da smo povsod in vemo vse. Žal pa spremlja to neizmerno bogastvo novic občutek zmede. Veliko vsega, resnica pa vse bolj daleč in nedosegljiva. Podatki, nasprotujoči si, nerazumljivi, zmedeni, pristranski, so kot morje in mi smo v njem. In malokdo je dober plavalec.

Z internetom je res vse mogoče. Tako da so časopisi, knjige in predvsem televizijska poročila izgubili nekdanji pomen. Ravno pred dnevi sem razmišljala o tej vsemogočnosti spleta. Na večer sva se kot navadno dobila z bratom na skypu. Daleč živiva drug od drugega, sedaj ko sva ostala sama na tem svetu, se pravi, ko sva izgubila starše, pa potrebujeva vsaj virtualno bližino drug drugega.

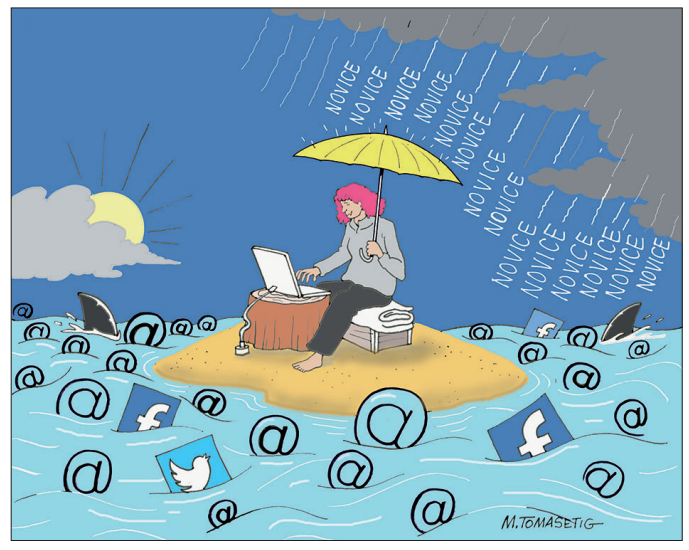

Bratu sem potožila, da mi vsi vsevprek govorijo o koreninah, sama pa sploh ne poznam hiše, v kateri sem rojena. Še videla je nisem nikoli. Izselili smo se namreč, ko sem bila stara nekaj mesecev, in to ravno zaradi vlage in mojega šibkega zdravja. Pridi, pokažem ti jo, je bil vesel moj brat. V prvem trenutku se mi je zdelo nemogoče, da mi bo iz Stuttgarta pokazal najin nekdanji dom v Trstu. Ko še sama živim sto kilometrov daleč od rodnega mesta. Pa mi je lepo razložil, kako naj grem na Googlove satelitske mape, potem sva vtipkala ime ulice, ki je jaz sploh nisem poznala, in že sem gledala svojo rojstno hišo, vso v soncu, čeprav je bila že noč. Brat mi je iz Nemčije pomagal, da sva si jo skupaj ogledala od vseh strani. Povedal mi je, da se v vseh teh letih, več kot petdeset jih je minilo, v celi ulici ni nič spremenilo. Še je tam isti bar, pod našo hišo, isti so vrtovi, ista je celo barva oken. Nekje tam v sredini je vhod, ki pelje v drugo nadstropje, kjer smo živeli. Okno dnevne sobe in okno spalnice gledata na ozko ulico z majhnim javnim vrtom. Brat mi predlaga, da greva z miško še do Sv. Jakoba, kjer je imel moj oče trgovino z električnim materialom. Virtualno se sprehajava po ulici, a nobeden od naju se ne spominja več, katera izložba je bila izložba naše trgovine. Skoraj polnoč je v realnem svetu, ko greva še do Sv. Ivana, kjer je bil najin zadnji skupni dom in kjer je zadnja leta preživela moja mama - njegova mačeha. V Googlovem svetu je še sonce, a meni se zdi žalostno in temačno. Gledam naš balkon in se sprašujem, koliko so stari posnetki. Morda je bila tedaj moja mama še za oknom. Razmišljam, kdo sedaj biva v stanovanju, kjer sem se jaz igrala in katerega je ona v domu za ostarele tako pogrešala.

Na spletu lahko najdeš vse, novice, nasvete, celo spomine in nekaj bolečine. Celo zdravniške nasvete, saj je pred kratkim znanec podlegel infarktu, medtem ko je prek računalnika iskal informacije o simptomih. Vsega preveč, toliko, da se resnica prepleta z izmišljenim in ne vemo več, kaj je laž, kaj so nam namerno podtaknili, kaj je zavajanje in kaj je dobra novica. Ravno pred dnevi so splet in časopisi objavili podatke o nihanju števila prebivalcev v Italiji. Lani je umrlo največje število ljudi, sem prebrala. Skoraj vsi informacijski viri so poudarili, da gre to pripisati upadanju števila cepljenih državljanov. Noro, pomislim, smešno, če ne bi bilo tako zavajanje in manipuliranje žalostno. Če ne bi bilo to s cepivi gromozanski denarni biznis. V lanskem letu sva z možem izgubila veliko prijateljev, pa nihče ni umrl zaradi gripe ali ošpic, temveč največ zaradi raka. Zaradi tega prekletega naraščanja rakavih obolenj, kateremu je kriva tudi uradna medicina. In hrana, ki nam jo prodajajo za dobro. Prek reklame. In tisti, ki umirajo, so vse mlajši. To, da se življenjska doba daljša, kot vsak dan ponavljajo mediji in politiki, je spet laž. Laž v njihovem interesu, zato da delamo vse dlje. Življenjska doba se sedaj niža, mi bomo po vsej verjetnosti umrli prej kot naši starši. Večina izmed nas kar v službi. Jezna sem na tisk, na informacije, ki zlorabljajo dobro vero bralcev. Na manipulacijo. Jezna sem na farmacevtske družbe, ki ne delajo za zdravje, ampak zato, da imajo stalne stranke... bolnike. To je nekako tako, kot s tisto cenzuro glede delovnih brigad v moji mladosti. Nekaterih stvari enostavno ne smeš napisati ali pa jih moraš. Ker to zahtevajo tisti, ki so na oblasti, tisti, ki te plačujejo, ali tisti, ki imajo vse štrene v rokah. In tega je vse več, se mi zdi. Ali pa je bilo vedno tako, samo jaz tega nisem vedela in razumela. Tišine in zasebnosti nimamo več, novice dežujejo od vsepovsod, obstreljujejo nas z njimi. In v tem morju novic, ki so kot umazani, kalni valovi preplavile naš vsakdan, izgubljamo kritičnost in sposobnost treznega razmišljanja.

Ljudje so včasih leni, včasih prezaposleni in zato berejo, poslušajo, sprejemajo in jemljejo vse za resnico. Verjamejo, da dela država za njihovo dobro, da je zdravstvo na njihovi strani, da, denimo, vsi ti begunci, ki preplavljajo Evropo, prihajajo sami in niso del velikega, skritega, zlonamernega načrta. Jaz vsem tem besedam ne verjamem več in živčno plavam v neskončnem morju nasprotujočih si novic, resnice in laži, da bi vendarle prišla na kopno. A voda je kalna in težko je najti pot v valovih, ki nas dušijo.

Suzi Pertot

Domači namizni tenis

Kras tudi letos v play-offu ženske A2 lige

Namizno-teniške igralke Krasa Zadružna kraška banka v državni ekipni A2 ligi tudi letos uspešno nastopajo v celoti z doma vzgojenim kadrom. V nedeljo se je končal redni del prvenstva in dekleta slovaškega trenerja Dušana Mihalke so izpolnile cilj uvrstitve v končnico za napredovanje. Z drugim mestom v dokaj izenačeni skupini A so si tudi v tej sezoni zagotovile mesto med postavami, ki se bodo v play-offu potegovale za prestop v najvišje moštveno tekmovanje. Napredovanje sicer ni cilj predstavnic zgoniškega kluba, ki so zadnja leta dejansko dobile v A2 ligi svoje mesto in idealno raven za nastopanje. Dekleta bi po kakovosti sicer bržkone lahko še dalje konkurirale v A1, vendar družinske in delovne obveznosti igralk ne dovoljujejo vsakodnevnega treninga in so narekovale prilagoditev tekmovalne obveznosti. Pa da ne bo pomote, A2 liga je čisto spodobno, vsekakor kakovostno prvenstvo, v katerem se kalijo nekatere obetavne mladinke, še dalje pa sebi v zadovoljstvo nastopajo številne nadarjene veteranke.

Katja Milič, Martina Milič, trener Dušan Michalka, Tjaša Kralj, Claudia Micolaucich, Eva Carli

Tak je tudi koncept Krasove ekipe, ki je v nedeljo pri Bocnu odigrala še deveto in deseto tekmo rednega dela lige. Tako postavo Alfieri di Romagna kot Tramin je ugnala z zgovornim 4:0. Naj osvežimo, da je že nekaj sezon v A2 ligi tekmovanje zasnovano tako, da se igra približno enkrat mesečno v zgoščenem ritmu, tako da ni prvenstvenih tekem vsak vikend kot na primer v prvi ligi. Obračun krasovk je doslej odličen, saj so dvakrat izgubile le proti vodilnemu in nepremaganemu Eppanu (ki je gostil zadnji krog dvobojev in računa na preverjeni Dodeanovo in Zancanerjevo), ostalih osem srečanj pa so zanesljivo dobile. Mamici Martina in Katja Milič (zdaj najvišje postavljena Krasova članica na državni jakostni lestvici, številka 20) sta tretja in četrta najbolj koristna posameznica prvenstva, tu je še Eva Carli, ki je tudi načelnica namiznoteniškega odseka Športnega krožka Kras, predvsem pa je med letom in zadnje sezone sploh zelo napredovala četrta igralka, 18-letna Claudia Micolaucich. Z vztrajnostjo in dobrim delom je postala namiznoteniška igralka, na katero lahko računajo tudi za prvoligaška prvenstva. Režiser zgodbe o uspehu, ki zna biti – ob dolžni neobremenjenosti - zanimiva tudi v podaljšani končnici za napredovanje, je trener Mihalka. Gre za zelo dobro podkovanega strokovnjaka, ki je v več letih na Krasu hkrati vzpostavil tovariški odnos do varovank (in varovancev). Krasova postava senatork igra v ženski B ligi, fantje nastopajo v tretjeligaški konkurenci, tu pa je še vrsta sestavov (pretežno mladink in mladincev) v nižjih deželnih ligah, klub pa je pozoren tudi do nastopanja športnikov s posebnimi potrebami, za katere je v namiznem tenisu dobro poskrbljeno.

Zaščitni znak Krasovega tabora so bila že nekaj časa predvsem omenjena ekipna ligaška tekmovanja, zadnje čase pa se igralke tudi nekoliko bolj redno udeležujejo turnirjev, na katerih se nabirajo točke za državno lestvico. Ne nazadnje so prejšnji teden na turnirju druge kategorije pri Mantovi, kjer sicer ni bilo vseh najboljših, na zmagovalnem odru stale Katja Milič (druga), Carlijeva in Micolaucicheva, ki sta delili tretje mesto.

HC

Solkan / Odkrili so tri skulpture

Kipi so nastali na mednarodnem kiparskem srečanju v Štandrežu

Mednarodno kiparsko srečanje se je v Jeremitišču začelo pred petnajstimi leti. Pobudnik je bilo društvo sKultura 2001, ki združuje štandreška kulturna in druga društva ter šolo in župnijo. Njegov predsednik je od vsega začetka Marjan Breščak. Poleg kiparskih srečanj prireja še druge dogodke, ki prispevajo k ohranitvi značilnosti štandreške skupnosti. Srečanje ima mednarodno značilnost, saj poleg kiparjev iz Italije sodelujejo tudi ustvarjalci iz Slovenije in drugih držav. Ko je padla meja med Italijo in Slovenijo, so na nekdanjem mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba postavili skupino skulptur, ki so nastale na srečanjih, in s tem poudarili, da umetnost ne pozna meja in da je njena govorica univerzalna in vsem razumljiva. Danes, ko se ponovno pojavljajo bodeče žice, moramo biti še posebno hvaležni organizatorjem in kiparjem, ki nam s svojimi deli olepšajo in obogatijo našo vsakdanjost. Večina kiparskih del iz lesa in kamna je razporejenih po raznih zelenicah v Štandrežu; te mu dajajo posebno sporočilno vsebino. Nekatere umetnine so tudi v zaprtih prostorih, v šoli, vrtcu in drugod.

Foto DP

Kot poudarek brezmejnosti širšega goriškega prostora je društvo sKultura podarilo Krajevni skupnosti Solkan tri kamnita dela, izdelana na kiparskih srečanjih leta 2009 in 2013. Krajevna skupnost je dela namestila pred svojim sedežem na trgu Marka Plenčiča, kjer je lepo vidno delo kiparja Draga Rozmana z naslovom *Moški in ženska*. Park pa so izbrali za postavitev dela mlade novogoriške kiparke Nike Šimac, ki se je odločila za ploščo kraškega kamna z okroglo odprtino, obdano s steklenimi rumenimi drobci. Gre za simbolično skulpturo, ki vsrkava svetlobo in jo sprošča, kot človek, ki nosi v sebi luč, a se tega večkrat ne zaveda.

Slovesnost ob odkritju skulptur je bila 25. februarja na urejenem prostoru ob vojnem in mizarskem muzeju pri solkanskem pokopališču, kjer stoji kip, ki sta ga, po zamisli prof. Stefana Jusa, oblikovali Maria Elena Baratta in Aurora Folloni iz šole mozaika iz Spilimberga v pokončno skulpturo iz kamna z navpično razpoko, ki predstavlja razdejanje prve svetovne vojne. Da bi se razpoka ne širila, sta jo umetnici vodoravno ovili z obvezami, ki so izdelane iz mozaika. Mozaiki so v spodnjem delu temnejše barve in predstavljajo zemljo in kri, ki je napajala vojna prizorišča. V zgornjem delu so mozaične obveze svetlejše in predstavljajo upanje v boljšo prihodnost.

Predsednica Krajevne skupnosti Solkan mag. Darinka Kozinc, ki je sama umetnica, saj veliko piše predvsem za otroke, je pozdravila prisotne, med katerimi so bili tudi pokrajinski odbornik za kulturo Federico Portelli, ravnateljica večstopenjske šole na Goriškem Elisabetta Kovic, goriška občinska svetnica Marilka Koršič, predstavniki mestne občine Nova Gorica, predstavniki Krajevne skupnosti in odborniki društva sKultura 2001 ter kamnoseki iz Mančč. Zahvalila se je društvu sKultura 2001 za dragoceni dar, ki predstavlja konkretno dejanje sodelovanja med ustanovami in posamezniki, ki jih je prej delila meja. Pomembnost tega dejanja je poudarila tudi načelnica Oddelka za družbene dejavnosti Mestne občine Nova Gorica Marinka Saksida. Predsednik sKulture 2001 Marjan Breščak je predstavil delovanje društva, ki od vsega začetka povezuje s kiparskimi srečanji širši goriški prostor in tudi mednarodno prizorišče. Program je povezovala Vesna Bašin, ki je, ob mesecu praznovanja slovenske kulture, tudi spregovorila o vlogi kulture in slovenskega jezika.

DP

TRBIŽ Dan slovenske kulture v Kanalski dolini

"Širimo kulturni prostor, širimo slovenski jezik!"

"Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan"...

S slovensko himno iz ust učencev osnovnih šol Kanalske doline pod vodstvom učiteljice Alme Hlede in moškega pevskega zbora Triglav z Bleda pod vodstvom Slavice Magdič se je v petek, 26. februarja, praznično začel slovenski kulturni praznik v Kanalski dolini. Šlo je za poseben dogodek, saj so ga s skupnimi močmi organizirali Slovensko kulturno središče Planika s sedežem v Ukvah, Združenje Don Mario Cernet, ki ima sedež v Ovčji vasi, in Glasbena matica - šola Tomaž Holmar, pokroviteljstvo pa so prevzeli Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, občine Trbiž, Naborjet-Ovčja vas in Bled, Gorska skupnost ter krovni organizaciji SKGZ in SSO.

V dvorani občinskega kulturnega centra v središču Trbiža se je zbralo veliko ljudi: med uglednimi gosti minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš, svetovalec ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Dejan Podgoršek, častni konzul Nepala v Sloveniji Aswin Shresto, deželni predsednik SSO Walter Bandelj, bovški župan Valter Mlekuž, župan Bleda Janez Fajfar, naborješko-oški župan Boris Preschern, števerjanska županja in predsednica ZSKP Franca Padovan, podžupanja občine Jesenice Vera Pinter, ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj, ravnateljica SCGV Emil Komel Alessandra Schettino ter še drugi zastopniki političnih in kulturnih ustanov iz dežele FJK, Koroške in Slovenije.

Ansambel Doganirs iz Žabnic

Minister Gorazd Žmavc

Poseben ton srečanju je s svojo navzočnostjo v imenu slovenske vlade seveda dal minister Žmavc. Kot slavnostni govornik je dejal, da je "Slovenija danes s tem dogodkom večja. Teh dogodkov je zmeraj več. Slovenija ne proslavlja samo dneva slovenske kulture v Ljubljani, ampak tudi v Trstu, Celovcu, na Dunaju, v Monoštru, na Reki, danes v Kanalski dolini, jutri morda kje drugje". To je "bit našega slovenstva, ki ga doživljamo tudi zunaj naših meja". Dejal je, da je "izredno ponosen" na slovesnost, ki sta jo organizirali društvi Planika in Don Mario Cernet v sodelovanju z GM: "To je vez, ki pomeni neko prihodnost". Bil je tudi "izredno presenečen, ganjen", ker so o kulturi spregovorili predvsem mladi. Ko je poslušal mlado generacijo, se je prepričal, da "ni se nam treba bati za slovenski jezik in slovensko kulturo v Kanalski dolini. To je naša prihodnost". Lahko smo "srečni in ponosni", da smo "pred 25 leti šli na pot samostojnosti in enotnosti", je podčrtal minister Žmavc. Slovenski kulturni praznik utrjuje vezi med matico in zamejstvom, krepi pripadnost, širi obzorja, medsebojna poznavanja in prijateljstva. "Ta naša pot lahko živi in obstane samo na slovenski besedi v slovenskem kulturnem prostoru". Minister se je izrecno zahvalil vsem soorganizatorjem za njihovo dosedanje delo, predvsem v sposobnosti povezovanja in sodelovanja za skupne projekte. Zahvalil se je učiteljicam slovenskega jezika, pa tudi slovenskim županom in občinam, ki sodelujejo pri tem dogodku in čezmejnih projektih. Sklenil je z mislijo, da "kultura ne pozna meja, kultura ne pozna sovraštva. Ona je večja".

"Kultura mladim veliko pomeni"

Ta kultura, ki ne pozna meja, mladim veliko pomeni, z njo se istovetijo, sta uvodoma povedali mladi povezovalki večera, Vanessa in Rossella. V nekaterih domovih se še izražajo v slovenski govorici, slovenska pesem jih druži pri cerkvenih obredih, z njo ohranjajo starodavne običaje svojih prednikov, od vrtcev do konca osnovne šole se seznanjajo s slovenskim knjižnim jezikom, v pomoč so jim tudi popoldanski tečaji. Občutijo pa potrebo po nadaljevanju učenja slovenskega jezika do konca obveznega šolanja. Pester kulturni spored so oblikovali otroci osnovnih šol pod vodstvom Alme Hlede, ki so zapeli nekaj pesmic, zrecitirali dve poeziji (ne le) med mladimi vedno priljubljenega Toneta Pavčka; na prisrčen način so prikazali, kako se učijo slovenske abecede, besed in slovničnih pravil tudi preko petja. Sadove svojih prizadevanj so - pod mentorstvom učiteljice Katarine Kejžar - prikazali tudi otroci in mladostniki, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika pri SKS Planika. Večina jih pozna narečje, zato se učijo knjižne slovenščine, obiskujejo mladinsko poletno šolo, seminar materinščine v Ljubljani.

Glasbeni del prireditve so oblikovali še pianistka Elena Scherling in harmonikarka Jessica Kanduth s šole Tomaž Holmar, pianista Simon Kravos in Max Zuliani s tržaške šole Marij Kogoj in pianistka Michela Sbuelz z goriške šole Emil Komel. Iz Gorice je prišel tudi Otroški pevski zbor Emil Komel, ki je pod taktirko Damijane Čevdek Jug in ob spremljavi godalne skupine odpel venček narodnih v priredbi Patricka Quaggiata. Poseben užitek je bilo prisluhniti čudovitim melodijam citrarja in aranžerja Tomaža Plahutnika, občinstvo v dvorani pa se je kar razživelo ob dveh žabniških narodnih pesmih, ki ju je izvedel priljubljeni ansambel Doganîrs. V gorenjskih nošah so večkrat zapeli in zavriskali člani moškega zbora Triglav.

Predsednica SKS Planika

V imenu organizatorjev je odprla protokalarni del večera in prisotnim izrekla toplo in prijazno dobrodošlico predsednica kulturnega središča Planika **Nataša Gliha Komac**. Izrazila je vso skrb in prizadevanja, "da bi naša slovenska beseda v Kanalski dolini živela, preživela in se prenašala iz roda v rod; da bi vsi javni akterji političnega, kulturnega in gospodarskega življenja zmogli in znali združiti moči v prid življenja in sobivanja vseh dolinskih skupnosti", kot jim je uspelo pripraviti skupen večer "in se zbrati v tako raznovrstni zasedbi".

Levo OPZ Emil Komel iz Gorice, zgoraj otroci iz osnovnih šol v Kanalski dolini

Pozdravi gostov

Župan občine Naborjet-Ovčja vas **Boris Preschern** se je v sočnem narečju obrnil na ministra in izrazil osebno bojazen, da bi naš jezik v Kanalski dolini utihnil. Zato je visokega gosta iz matice zaprosil za pomoč, da bi otroci v šolah njihovih dolin lahko utrjevali znanje materinščine. Trbiška občinska odbornica za kulturo **Nadia Campana** je še poudarila to, kar je povedal Preschern, saj "že vrsto let se borimo, da bi v šolah poučevali jezike našega območja, ki so naša zgodovina, naša kultura". To pa ne "priložnostno ali zato, ker bi društva plačevala učitelje, ampak zato, ker to je zgodovinska pravica". Na tem križišču narodov so od nekdaj prisotni nemški, slovenski, italijanski in furlanski jezik. "Vedno smo verjeli v to, da so ti jeziki pripadali našemu kulturnemu bogastvu". Prihodnjim rodovom "imamo dolžnost izročiti to bogastvo. Če bomo to izgubili, bo naše ozemlje izgubilo svojo dušo". Deželni svetnik Slovenske skupnosti **Igor Gabrovec** je pohvalil vse, ki so z ljubeznijo do jezika, lastne zemlje, korenin in ljudskega izročila dokazali, kako dragocena jim je kultura. Tudi on je poudaril, da "si ta dolina zasluži, lahko zahteva in mora zahtevati" priznanje javne večjezične šole, ki naj bo prava evropska šola, kjer bi lahko spodbujali različne istovetnosti. Za to naj si prizadevajo tako v deželi kot v Ljubljani in Rimu! Ni razumljivo, da imata Goriška in Tržaška od nekdaj šole s slovenskim učnim jezikom, da so to dosegli v Špetru, da pa v Kanalski dolini, ki je od nekdaj križišče in stičišče jezikov in kultur, "prava Evropa v malem", še vedno nimajo te pravice. Župan občine Bled **Janez Fajfer** je kot dober sosed vsem zaželel prijetne odnose, mirno sožitje in enotnost v različnosti, kar jamčijo zlasti mladi rodovi. Podpredsednik Planike Rudi Bartaloth je naposled povabil k mikrofonu, kot predstavnika krovnih organizacij, še **Walterja Bandlja**. Tudi on se je zahvalil prirediteljem bogate proslave, da so v duhu Prešernove poezije in sožitja organizirali tak praznik ter se odločno zavzeli za šolo. Ta je neobhodno potrebna za naše ljudi, tudi zato so se že pogovarjali z različnimi predstavniki oblasti v upanju, da bi z ekipnim delom čim prej zagotovili otrokom in njihovim družinam to pravico.

Predsednica društva Don Mario Cernet

Tik pred koncem prireditve se je oglasila še predsednica združenja Don Mario Cernet **Anna Wedam**. Poudarila je, da je slovenski kulturni praznik "izrednega pomena v okviru kulturnega življenja vsake slovenske zamejske skupnosti". Izrazila je veselje, da je bilo v dvorani veliko slovensko govorečih Kanalčanov, saj so prireditev organizirali najprej zanje. Blizu Tromeje niso samo štiri mačke, kot pravijo nekateri, je zatrdila. Spomnila je, da je bilo združenje Cernet ustanovljeno leta 1997 in bo torej naslednje leto zabeležilo 20-letnico obstoja. Zelo se veselijo prisotnosti mladih, ki se v slovenskih družinah še vedno zanimajo za ohranjanje slovenske kulture in radi pojejo tudi v zboru. "Treba jih je samo privleči". Na poseben način se je zato zahvalila pevovodji cerkvenega ukovškega zbora Oswaldu Errathu in pevovodji cerkvenega zbora v Žabnicah, Gabrieleju Moschitzu. "Če bi se ne zavedali svojih korenin, bi nocoj ne razpolagali z vsemi otroki na odru ter z dvema napovedovalkama, Vanesso in Rossello, ki doma govorita slovensko, a nista imeli možnosti, da bi obiskovali šolo s slovenskim učnim jezikom". Zato verjamejo v prihodnost. "S trijezičnim poučevanjem bi naša skupnost lahko kulturno napredovala in marsikaj dosegla. Saj mi nismo samo raziskovalni in etnografski material! Naše izročilo je še vedno živo in mora ostati živa stvar", je sklenila svoje misli Anna Wedam, ki je izročila šopke cvetja sooblikovalcem slavja.

Danijel Devetak

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Minister Gorazd Žmavc

Gospoda ministra Gorazda Žmavca smo vprašali, s kakšnimi občutki je doživel slovenski kulturni praznik v Kanalski dolini.

"Zelo sem ponosen in vesel, da se je dejansko zgodil slovenski dan v Kanalski dolini, na Trbižu. Mislim, da je to, kar si pravzaprav vsi želimo. Tako je Slovenija tudi mnogo večja kot sicer: širimo kulturni prostor, širimo slovenski jezik. Naši otroci, naša mladina so dejansko skozi pesem in besedo dali odgovor na to, da se nam za prihodnost ni treba bati".

Kako pa komentirate zamisel o trojezični oz. štirijezični šoli?

"To je pravzaprav evropska zamisel. Ta koncept sistemske ureditve dvo oz. trojezičnosti skozi mlado generacijo pomeni, da se ta mlada generacija dejansko pripravlja na to, da v prihodnosti lahko študira v več jezikih, v različnih državah in ima izredno perspektivo za naprej. Vendar na tem moramo vztrajati, moramo graditi. To je tudi nova kvaliteta za mlado generacijo".

Nataša Gliha Komac

Boris Preschern

Nadia Campana

Igor Gabrovec

Walter Bandelj

Anna Wedam